

[Total No. of Question: 09]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

CE 0101: GENERAL ENGLISH

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any two questions from Part 'A'. Each question in Part 'A' is for 20 marks.
- 2) Answer any two questions from Part 'B'. Each question in Part 'B' is for 15 marks.
- 3) Answer question No. 9 is compulsory from Part 'C'. The question No. 9 is for 10 marks.

Part - A

[2 x 20 = 40]

- Q.1 Define the meaning of language and explain the nature of language.
- Q.2 What is syntactic ambiguity and provide its examples.
- Q.3 Explain Verbal, Non-Verbal and Written Communication Skills.
- Q.4 Elaborate four language learning skills and its importance for lawyers.

Part – B

[2 x 15 = 30]

- Q.5 What is Electronic communication and what are the types of Electronic Communication?
- Q.6 Write a letter to 'The Editor, Daily Lokmat, Pune' drawing attention towards traffic problems in your city.
- Q.7 Explain the method 'SQ3R' of reading with its types.
- Q.8 Write a paragraph on 'Law and Society'

Part – C

Q.9 Do as directed. (Any Ten)

(10)

- i) Ram has been elected as a senate member. (Change into Simple Future Tense)
- ii) She is ..... European. (Use appropriate article)
- iii) The President of India live ..... New Delhi ..... India.
(Use appropriate preposition)
- iv) I have hundred rupees note. (Rectify the sentence)
- v) The teacher delivered a lecture on Democracy. (Use Passive Voice)
- vi) My friend went to the railway station to collect journey ticket.
(Make Compound Sentence)
- vii) The officer interrogated him, “Have you completed the given task?”
(Change into Indirect Speech)
- viii) Use the above idiom in the sentence ‘In black & white’
- ix) ‘A short story with a moral lesson’ (Suggest one word)
- x) I do exercise every day. (Frame question tag)
- xi) Time flies very fast. (Make it exclamatory)
- xii) She has refused to give up. (Make it negative)

*****

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

**BA 0102 : GENERAL PRINCIPLES OF POLITICAL SCIENCE
(2017 Pattern) (Semester – I)**

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART-A

[3X15 = 45]

Q1) Answer any three the following questions. (Essay type)

- 1) Explain behavioural approach to the study of political Science.
- 2) Discuss features, merits and demerits of parliamentary and presidential governments.
- 3) What is mean by state? Discuss the historical evolution of the state.
- 4) What is mean by federal government? Explain basic features of federal government.
- 5) Define sovereignty. Discuss the types of sovereignty.

PART-B

[2X10 = 20]

Q2) Answer any two of the following questions.

- 6) Explain various theories of political obligation.
- 7) Discuss the relationship political science with sociology and economics.
- 8) Explain the essential elements of the state.
- 9) Explain functions of Political Parties.

PART-C

[3X5 = 15]

Q10) Answer any three of the following questions. (Essay type)

- A) Thomas Hobbes' views on human nature
- B) Divine origin theory of state
- C) Separation of Powers
- D) Plato's ideal state
- E) Parliamentary Government of India.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B. A. LL.B. (Five Year Course)

BA 0102 General Principles of Political Science

(2017 Pattern) (Semester – I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

प्र. १) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतेही ३)

अ. परिवर्तनीय प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.

ब. मागणीचा नियम त्याच्या निर्धारकांसह परिभाषित करा आणि स्पष्ट करा.

क. मागणीची लवचिकता परिभाषित करा आणि किंमत, उत्पन्न आणि मागणीची क्रास लवचिकता देखील स्पष्ट करा.

ड. परिपूर्ण स्पर्धा बाजार अंतर्गत किंमत आणि आउटपुट निर्धारण स्पष्ट करा.

इ. उदासीनता वक्र म्हणजे काय ? उदासीनता वक्र वापरून ग्राहक अधिशेष विश्लेषण स्पष्ट करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतेही २)

- अ. इक्विटी-मार्जिनल युटिलिटीचा कायदा स्पष्ट करा.
- ब. राज्यशास्त्र आणि व्यवस्थापनाशी अर्थशास्त्राचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
- क. उत्पन्नाचे कार्यात्मक आणि वैयक्तिक वितरण स्पष्ट करा.
- ए. आर्थिक आणि गैर-आर्थिक वस्तू आणि इच्छा यांच्यातील राज्य फरक

भाग क

(३X ५= १५)

प्र. १) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (लहान नोटस) (कोणतेही ३)

- अ. सकारात्मक अर्थशास्त्र आणि मानक अर्थशास्त्र
- ब. स्पष्ट खर्च आणि अंतर्निहित खर्च
- क. वस्तू आणि सेवा
- ड. कार्टेल आणि ट्रस्ट
- इ. संधी खर्च

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA 0103 : GENERAL PRINCIPLES OF ECONOMICS

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART - A

[3X15=45]

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03)

- A) Explain the law of variable proportion.
- B) Define and explain the law of demand along with its determinants.
- C) Define elasticity of demand and also explain price income and cross elasticity of demand.
- D) Explain the price and output determination under perfect competition market.
- E) What is indifference curve? Explain consumer surplus analysis using indifference curve.

PART - B

[2X10=20]

Q2) Answer the following questions (Essay Type) (Any 02)

- A) Explain the law of equity – marginal utility.
- B) Explain interrelationship of economics with political science and management.
- C) Explain functional and personal distribution of income.
- D) State difference between economic and non economic goods and wants.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Answer the following questions (short notes)(Any 03)

- A) Positive economics and normative economics
- B) Explicit cost and implicit cost
- C) Commodity and Services
- D) Cartel and Trust
- E) Opportunity Cost

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE
AND

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA 0103 : GENERAL PRINCIPLES OF ECONOMICS

(2017 Pattern) (Semester – I)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

प्र. १) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतेही ३)

अ. परिवर्तनीय प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.

ब. मागणीचा नियम त्याच्या निर्धारकांसह परिभाषित करा आणि स्पष्ट करा.

क. मागणीची लवचिकता परिभाषित करा आणि किंमत, उत्पन्न आणि मागणीची क्रॉस लवचिकता देखील स्पष्ट करा.

ड. परिपूर्ण स्पर्धा बाजार अंतर्गत किंमत आणि आउटपुट निर्धारण स्पष्ट करा.

इ. उदासीनता वक्र म्हणजे काय ? उदासीनता वक्र वापरून ग्राहक अधिशेष विश्लेषण स्पष्ट करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतेही २)

अ. इक्विटी-मार्जिनल युटिलिटीचा कायदा स्पष्ट करा.

ब. राज्यशास्त्र आणि व्यवस्थापनाशी अर्थशास्त्राचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

क. उत्पन्नाचे कार्यात्मक आणि वैयक्तिक वितरण स्पष्ट करा.

ए. आर्थिक आणि गैर-आर्थिक वस्तू आणि इच्छा यांच्यातील राज्य फरक

भाग क

(३X ५= १५)

प्र. १) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (लहान नोटस) (कोणतेही ३)

अ. सकारात्मक अर्थशास्त्र आणि मानक अर्थशास्त्र

ब. स्पष्ट खर्च आणि अंतर्निहित खर्च

क. वस्तू आणि सेवा

ड. कार्टेल आणि ट्रस्ट

इ. संधी खर्च

[Total No. of Question: 3]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA 0104: GENERAL PRINCIPLES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail (any three) [3X 15=45]

- a) Law as an instrument of social change. Discuss
- b) Elaborate the meaning and functions of religious institution.
- c) Explain the origin and development of Sociology.
- d) Discuss the social stratification in India with suitable examples?
- e) Elaborate the various types of society.

PART - B

Q2) Answer the following questions (any two)

[2X10=20]

- a) Elaborate the various types of marriage institution
- b) Explain the significance and scope of sociology
- c) Explain the functions of family institution.
- d) Discuss the concept of Norms.

PART – C

Q3) Write short notes on the following (any three)

[3x5 =15]

- a) Social Mobility
- b) Social Class
- c) Social differentiation
- d) Mores
- e) Law

[Total No. of Question: 3]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE
And
NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR
First Year B.A LL.B. (Five Year Course)
BA 0104 : GENERAL PRINCIPLES OF SOCIOLOGY
(2017 Pattern) (Semester – I)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

प्रश्न -१. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१. कायदा हे एक समाज परिवर्तनाचे साधन आहे. चर्चा करा.
२. धर्म संस्थेचा अर्थ आणि कार्य विशद करा.
३. समाजशास्त्राचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.
४. भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाची सुयोग्य उदाहरणांच्या आधारे चर्चा करा.
५. समाजाचे विविध प्रकार विशद करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतेही २)

१. विवाह संस्थेचे विविध प्रकार विशद करा.
२. समाजशास्त्राचे महत्व आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
३. कुटुंब संस्थेची कार्ये स्पष्ट करा.
४. नियमणे या संकल्पनेची चर्चा करा.

भाग क

(३X ५= १५)

प्र. १) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (लहान नोटस) (कोणतेही ३)

- अ. सामाजिक गतिशीलता
- ब. सामाजिक वर्ग
- क. सामाजिक विभेदन
- ड. लोकरिती
- इ. कायदा

[Total No. of Question: 08]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

CE 0201 : ENGLISH FOR LAW

(2017 Pattern) (Semester – II)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
  - 2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1 Analyze the process of word formation and mention the category of word formation of the following words (Any Ten) (10)

1. Academician
2. Black beauty
3. JMFC
4. Zigzag
5. Brunch
6. E-mail
7. Argument
8. Judge Advocate
9. Professor
10. B.A.LL.B.
11. Motel
12. Exam

Q.2 Give at least one example of the following as per the instructions in brackets. (Any Ten) (10)

1. Hostility (Synonym)
2. Alien (Antonym)
3. Law (Hyponym)
4. Vicious (Antonym)
5. Live (homograph)
6. Wing (Polysemy-give any two sentences)
7. Confess (Synonym)
8. Notorious (Antonym)
9. Reading (Hyponym)
10. Cast (Homograph)
11. Play (Homograph)
12. Crane (Polysemy)

Q.3 Discuss the following legal and foreign terms. (Any Five) (10)

1. Adoption
2. Misappropriation
3. Juvenile
4. Plaintiff
5. Ex parte
6. Suo moto
7. Ab initio

Q.4 Explain the following legal maxims (Any Four) (10)

1. Volenti non fit injuria
2. Respondent superior
3. Res ipsa loquitur
4. Actus curiae neminem gravabit

5. Qui facit per alium facit per se
6. Nemo dat quod non habet

Q.5 What is law and explain the classification of law. (10)

OR

What is the concept of meaning? Describe any two types of meaning.

Q.6 Write a report on an elocution competition held in your college on 'Advantages and disadvantages of mobile phones' (10)

OR

Write a précis of the following passage.

Earthquake is the mankind's deadly enemy. Earthquake strikes all without a distinction of nationality or political affiliation. The power of a quake is greater than that of any man-made weapon of destruction. An earthquake strikes mankind without a warning. A modern city when struck is reduced to a rubble. A quake strikes plains, seas and mountains causing all round destruction. The quake struck Lisbon in 1755 killing 450; Peru in 1970 killing 50,000 ; Alaska in 1968 moving it 80 feet into the Pacific Ocean. Scientists are trying to find out means to combat earthquakes, to predict the origin of the quake so that precaution can be taken to save man and property from destruction. (115 words)

Q.7 Write a notice on Intercollegiate Debate competition to be held in your college. (10)

OR

Translate the following passage either in Marathi or in Hindi.

Biodiversity is important to most aspects of our lives. We value biodiversity for many reasons, some utilitarian, some intrinsic. This means we value biodiversity

both for what it provides to humans, and for the value it has in its own right. Utilitarian values include the many basic needs humans obtain from biodiversity such as food, fuel, shelter, and medicine. Further, ecosystems provide crucial services such as pollination, seed dispersal, climate regulation, water purification, nutrient cycling, and control of agricultural pests. Biodiversity also holds value for potential benefits not yet recognized, such as new medicines and other possible Unknown services. Biodiversity has cultural value to humans as well, for spiritual or religious reasons for instance. The intrinsic value of biodiversity refers to its inherent worth, which is independent of its value to anyone or anything else. This is more of philosophical concept, which can be thought of as the inalienable right to exist. Finally, the value of biodiversity can also be understood through the lens of the relationships we form and strive for with each other and the rest of nature.

Q.8 Write an essay on any one of the following.

(10)

1. My wish to become a Lawyer
2. Youngsters & Mobile phones
3. Law and Society

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA0202 : POLITICAL THEORIES

(2017 Pattern) (Semester – II)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

Q1) Answer any three the following questions (Essay type)

[3X15=45]

- 1) Discuss political ideas of M.K. Gandhi and Give its relevance today.
- 2) Evaluate social Justice Theory of Dr. B.R. Ambedkar
- 3) Discuss the contribution of traditional approaches to the study of Political Theory.
- 4) Explain the meaning and nature of Power and Authority
- 5) Discuss the relevance of Marxism in the contemporary society.

Q2) Answer any two the following questions (Essay type)

[2X10=20]

- a) Explain the Elite Theory of Power.
- b) Explain Jeremy Bentham's views on Utilitarianism.
- c) Explain the Communitarian approach.
- d) Discuss Fascism with its merits and demerits.

Q3) Write short notes on any three the following

[3X5 =15]

- a) Liberalism
- b) Pluralism
- c) Human Rights
- d) Guild Socialism
- e) Significance of Political Theory

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA0202 : POLITICAL THEORY

(2017 Pattern) (Semester – II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

१. महात्मा गांधीच्या राजकीय विचारांवर चर्चा करून गांधीवादाची आजच्या काळातील प्रासंगिकता स्पष्ट करा.
२. डॉ. बी. आर. आंबेडकरांच्या सामाजिक न्याय सिध्दांताचे मूल्यमापन करा.
३. राजकीय सिध्दांताच्या अध्ययनातील पारंपरिक दृष्टीकोनांच्या योगदानाची चर्चा करा.
४. सत्ता व अधिसत्तेचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
५. समकालीन समाजातील मार्क्सवादाच्या प्रासंगिकतेची चर्चा करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

६. सत्तेच्या अभिजनावादी सिध्दांत स्पष्ट करा.
७. जेरेमी बेंथमचे उपयुक्ततावादविषयक विचार स्पष्ट करा.
८. समुदायवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
९. फॅसिवादाची गुण-दोषांसह चर्चा करा.

भाग क

(३X ५= १५)

१. उदारमतवाद
२. अनेकसत्तावाद
३. मानवी हक्क
४. संघ समाजवाद
५. राजकीय सिध्दांताचे महत्व

[Total No. of Question: 3]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

**BA 0203: MACRO ECONOMICS, POLICIES & PRACTICE
(2017 Pattern) (Semester – II)**

Time : 03 Hours

Max. Marks: 80

Introductions to candidates:

- 1) Figures to the right indicate full marks.*
  - 2) Give Diagrams wherever necessary.*
-

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03) [3X15=45]

A) What is poverty? Explain problem of poverty and discuss various measures made by Government of India to reduce poverty.

B) Explain classical theory of employment

C) Define national income. Explain various measurement methods of national income.

D) What is business cycle? Explain the phases of business cycle.

E) Define international trade. Explain the difference between domestic trade and foreign trade.

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 02) [2X10=20]

- A) Explain scope and importance of macroeconomics.
- B) Explain the instruments of monetary policy to control business cycle.
- C) Define GDP and Explain GDP as measure of welfare.
- D) State and Explain indicators of economic growth.

Q3) Answer the following questions (Short Notes) (Any 03) [3X5 =15]

- A) Personal income and Disposable income
- B) Concept of terms of trade and Balance of trade.
- C) Prosperity and Recession
- D) Deficit finance
- E) Full employment

[Total No. of Question:]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA 0203 : MACRO ECONOMICS, POLICIES & PRACTICE
(2017 Pattern) (Semester – II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही 03)

१. गरिबी म्हणजे काय? गरिबीची समस्या समजावून सांगा आणि गरिबी कमी करण्यासाठी भारत सरकारने केलेल्या विविध उपयांवर चर्चा करा.
२. रोजगाराचा शास्त्रीय सिध्दांत स्पष्ट करा.
३. राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या करा. राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध मोजमाप पध्दती स्पष्ट करा.
४. व्यवसाय चक्र म्हणजे काय? व्यवसाय चक्राचे स्पष्ट करा.
५. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची व्याख्या करा. देशांतर्गत व्यापार आणि परदेशी व्यापार यातील फरक स्पष्ट करा.

भाग ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही 02)

(२X 10= २०)

अ. समग्र अर्थशास्त्रची व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.

ब. व्यवसाय चक्र नियंत्रित करण्यासाठी चलनविषयक धोरणाची साधने स्पष्ट करा.

क. सकलराष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या करा आणि सकल राष्ट्रीय उत्पन्न कल्याणाचे मोजमाप म्हणून स्पष्ट करा.

ड. आर्थिक वाढीचे निर्देशकाची यादी करा आणि स्पष्ट करा.

भाग क

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स) (कोणतीही 03)

(३X ५= १५)

१. वैयक्तिक उत्पन्न आणि डिस्पोजेबल उत्पन्न
२. व्यापाराच्या अटींची संकल्पना आणि व्यापाराचे संतुलन
३. समृद्धी आणि मंदी
४. वित्तीयतूट
५. पूर्ण रोजगार

[Total No. of Question: 3]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

**BA 0204 : THEORETICAL PERSPECTIVES OF SOCIOLOGY
(2017 Pattern) (Semester – II)**

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
  - 2) Figures to the right indicate full marks.*
-

PART - A

Q1) Answer any three the following questions (Essay type)

[3X15=45]

- 1) Examine the French revolution in the development of sociological thought.
- 2) Elaborate the importance of conflicts school and functional school.
- 3) Elaborate on Marx's contribution with reference to : Historical materialism
- 4) Explain the contribution of M.N. Srinivas about social stratification.
- 5) Discuss the Indian social Movement's and their contribution to the development of Indian Society.

Q2) Answer any two the following questions (Essay type)

[2X10=20]

- a) Discuss August Comte views on positivism.
- b) Explain in the importance of theory.
- c) Explain Weber's view on power and authority with reference to bureaucracy.
- d) Explain the psychology of dominance .

Q3) Write short notes on any three the following

[3X5 =15]

- a) Social solidarity
- b) Power
- c) Enlightenment
- d) Inequality
- e) Ideatype

[Total No. of Question: 3]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year B.A LL.B. (Five Year Course)

BA 0204 : THEORETICAL PERSPECTIVES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester – II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

सूचना - १) सर्व प्रश्न सोडवीने आवश्यक

२)उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

१. फ्रेंच राज्यक्रांती आणि तिचे सामाजिक विचारातील योगदानाचे परीक्षण करा.
२. संघर्ष संप्रदाय व प्रकार्यवादी संप्रदाय यांचं महत्व विशद करा.
३. ऐतिहासिक भौतिक वादाच्या संदर्भात मार्क्सचे योगदान विशद करा.
४. सामाजिक स्तरीकरण विषयी एम. एन. श्रीनिवास यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
५. भारतीय सामाजिक चळवळी आणि त्यांच्या भारतीय समाजाच्या विकासातील योगदानाची चर्चा करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

1. ऑगस्ट कॉम्ट यांचे प्रत्यक्षवाद विषयी मत स्पष्ट करा.
2. सिद्धांतांचे महत्व स्पष्ट करा.
3. नोकरशाहीच्या संदर्भात सत्ता आणि अधिकारा बाबत मॅक्सवेबर यांचे मत स्पष्ट करा.
4. वर्चस्वाचे समाजशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग क

(३X ५= १५)

1. सामाजिक ऐक्यभाव
2. सत्ता
3. प्रबोधन
4. असमानता
5. आदर्श प्रारूप

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8844

[Total No. of Pages : 2

[6101]-21

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

CE - 0301 : LEGAL LANGUAGE AND LEGAL REASONING

(2017 Revised Pattern) (Semester - III) (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any five questions from Part - A.*
- 2) *Part B is compulsory.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

- Q1)** Define legal language. Discuss the domain of legal language. [10]
- Q2)** Discuss the relationship between law and language. [10]
- Q3)** Bring out the sources of rationalistic knowledge. [10]
- Q4)** Distinguish between fact and opinion. [10]
- Q5)** What is the use of logical reasoning for legal profession. [10]
- Q6)** Discuss client interviewing as a useful technique for lawyers? [10]
- Q7)** What is syllogism? Discuss the types of syllogism. [10]

PART - B

- Q8)** Short notes (any two) [10]
- a) Truth and Validity
  - b) Advocacy as an art
  - c) Irony and paradox

P.T.O.

Q9) Draft a sale deed of a flat with the proper use of legal language. [10]

OR

Draft a notice given by a landlord to his/her tenant terminating the leave and licence agreement.

Q10) Identify the fallacies in the following examples and explain their reasons. (only two). [10]

- a) You say you do not believe in worshipping God. Are you wiser than our ancestors who believed in it?
- b) Salad is healthy and taco salad is a salad. Therefore, taco salad is healthy.
- c) Water is wet. Wet is water.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8845

[6101]-22

[Total No. of Pages : 4

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

BA - 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC ADMINISTRATION

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer Question. no. 10 from Part C as directed. The. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Define Public Administration and discuss its meaning and nature.

Q2) Discuss evolution of Public Administration as a discipline.

Q3) Explain the role of Interest groups and media as mechanisms of accountability and control.

Q4) Discuss any two modern approaches to the study of Public Administration.

Q5) Explain the meaning and objectives of Public Policy.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) What is social audit? What is the need of social audit in India?

Q7) With reference to state administration,, what do you understand by the terms Accountability and control?

Q8) Write a note on - E-Governance in Judicial Administration

Q9) Discuss in detail - Development Administration

PART - C

Q10) Write Short Note on: (Any Three)

[3×5=15]

- a) Difference between Public Policy & Rules
- b) POSDCORB
- c) Right to Information
- d) Politics-Public Administration Dichotomy
- e) Integral View

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8845

[6101]-22

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

BA - 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC ADMINISTRATION

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधून 10 प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) सार्वजनिक प्रशासनाची व्याख्या करा आणि त्याचा अर्थ आणि स्वरूप यावर चर्चा करा.

प्र.2) एक शिस्त म्हणून लोक प्रशासनाच्या उत्क्रांतीबद्दल चर्चा करा.

प्र.3) जबाबदारी आणि नियंत्रणाची यंत्रणा म्हणून स्वारस्य गट आणि माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाच्या कोणत्याही दोन आधुनिक पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.5) सार्वजनिक धोरणाचा अर्थ आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.6) सोशल ऑडिट म्हणजे काय? भारतात सोशल ऑडिटची गरज काय आहे?

प्र.7) राज्य प्रशासनाच्या संदर्भात, उत्तरदायित्व आणि नियंत्रण या शब्दांद्वारे तुम्हाला काय समजते?

प्र.8) ई-गव्हर्नन्स इन ज्युडिशियल अॅडमिनिस्ट्रेशन यावर एक टीप लिहा.

प्र.9) सविस्तर चर्चा करा - विकास प्रशासन.

प्र.10) यावर लहान टीप लिहा : (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) सार्वजनिक धोरण आणि नियमांमधील फरक
- ब) POSDCORB
- क) माहितीचा अधिकार
- ड) राजकारण-सार्वजनिक प्रशासन द्वंद्व
- इ) अविभाज्य दृश्य

→ → →

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-8846

[Total No. of Pages : 4

[6101]-23

B.A. LL.B. (Semester - III)

(Second Year of Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA0303 : Theories of Development and Indian Economy

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *Give Diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03) : [45]

- a) Explain the role of Human rights and their relevance in the theory of economic growth and economic development.
- b) Write a critical review of the Big-Push theory given by Rosenstein Rodan.
- c) Discuss the case study of Contractual Farming in India with its pro's and con's.
- d) Explain the reasons behind the controversy over the Land Acquisition in India with suitable examples.
- e) Write a detailed impact analysis of the skill development schemes in India since their inception.

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 02) : [20]

- a) Poverty Line determination in India before independence and after independence.
- b) Write about the relevance of the development theories with respect to the India context.
- c) Issues of Industrial Labour in India.
- d) Give an analysis of the trends for revenue and expenditure receipts for the central and state governments.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (short notes) (Any 03) :

[15]

- a) Indicators of Economic Development.
- b) PQLI
- c) Features of Indian Agriculture
- d) Concept of SME & MSME
- e) Make in India program.

Total No. of Questions : 3]

P-8846

[6101]-23

B.A. LL.B. (Semester - III)

(Second Year of Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA0303 : विकास आणि भारतीय अर्थव्यवस्थेचे सिद्धांत

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) इजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
2) आवश्यक तेथे आकृती द्या.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही तीन) : [45]

- अ) आर्थिक वाढ आणि आर्थिक विकासाच्या सिद्धांतामध्ये मानवी हक्कांची भूमिका आणि त्यांची प्रासंगिकता स्पष्ट करा.
- ब) रोझेनस्टाईन रोडन यांनी दिलेल्या बिग-पुश सिद्धांताचे गंभीर पुनरावलोकन लिहा.
- क) भारतातील कंत्राटी शेतीच्या केस स्टडीची त्यांच्या समर्थक आणि बाधकांसह चर्चा करा.
- ड) भारतातील भूसंपादनाच्या वादामागील कारणे योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- इ) सुरुवातीपासून भारतातील कौशल्य विकास योजनेचे तपशीलवार प्रभाव विश्लेषण लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही दोन) : [20]

- अ) स्वातंत्र्यापूर्वी आणि स्वातंत्र्यानंतर भारतातील दारिद्र्येचे निदर्शन.
- ब) भारताच्या संदर्भातील विकास सिद्धांतांच्या प्रासंगिकतेबद्दल लिहा.
- क) भारतातील औद्योगिक कामगारांचे प्रश्न.
- ड) केंद्र आणि राज्य सरकारच्या महसूल आणि खर्चाच्या प्राप्तीच्या ट्रेंडचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स) (कोणतीही तीन) :

[15]

- अ) आर्थिक विकासाचे निर्देशक
- ब) PQLI
- क) भारतीय शेतीची वैशिष्ट्ये
- ड) SME, MSME ची संकल्पना
- इ) मेक इन इंडिया योजना

***

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-8847

[Total No. of Pages : 4

[6101]-24

B.A. LL.B.

(Second Years of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA-304 : Society in India

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail (Any Three) : [45]

- a) State the difference between Tribal, Rural and Urban Societies.
- b) Describe the linguistic and regional diversity in India.
- c) Explain various Women's movement in India.
- d) Elaborate the concept of 'Sanskritization' and 'Westernization'.
- e) What is social stratification? Explain its types with suitable example.

PART - B

Q2) Answer the following questions (Any Two) : [20]

- a) Discuss the factors affecting on social change.
- b) Explain the teaching of Islam.
- c) Elaborate the Dalit movement in India.
- d) State the meaning of social institutions. Explain the Kinship and marriage institutions.

P.T.O.

PART - C

Q3) Write short notes on the following (Any Three) :

[15]

- a) Gender Inequality
- b) Modernization
- c) Primitive tribe
- d) Peasant movement
- e) Family

Total No. of Questions : 3]

P-8847

[6101]-24

B.A. LL.B.

(Second Years of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA-304 : Society in India

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

भाग - अ

- प्रश्न 1)** खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [45]
- अ) आदिवासी, ग्रामीण आणि शहरी समाजातील भेद सांगा.
  - ब) भारतातील भाषिक आणि धार्मिक विविधतेचे वर्णन करा.
  - क) भारतातील विविध महिला चळवळी स्पष्ट करा.
  - ड) संस्कृतिकरण आणि पाश्चिमात्तीकरण या संकल्पणा विशद करा.
  - इ) सामाजिक स्तरीकरण म्हणजे काय? त्याचे विविध प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

भाग - ब

- प्रश्न 2)** खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- अ) सामाजिक बदलावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
  - ब) इस्लामची शिकवण स्पष्ट करा.
  - क) भारतातील दलीत चळवळी विशद करा.
  - ड) सामाजिक संस्थांचा अर्थ सांगून नातेसंबंध आणि विवाह संस्था स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) लिंगभाव असमानता
- ब) आधुनिकीकरण
- क) आदिम जमाती
- ड) शेतकरी चळवळी
- इ) कुटुंब

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8848

[Total No. of Pages : 2

[6101]-25

Second Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

CE - 0401 : LAW AND LITERATURE

(2017 Pattern) (Semester - IV) (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any five questions from Part - A.*
- 2) *Part B is compulsory.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

- Q1)** How does Shakespeare explore the theme of justice in “Merchant of Venice”? [10]
- Q2)** In what ways do law and literature intersect? Discuss the value of using literary works to explore legal themes and concepts. [10]
- Q3)** Discuss the significance of the title, “Justice”, and its multifaceted meanings in the play. [10]
- Q4)** Explore the concept of waiting as depicted in “Before the Law”. [10]
- Q5)** What are the views of MC Chagla on secularism? [10]
- Q6)** Bring out Judges’ relation with advocates and parties to a suit in Bacon’s ‘of Judicature’. [10]
- Q7)** Explain ‘Justice is Blind’ with reference to Thomas Wolfe’s ‘Justice is Blind’. [10]

PART - B

- Q8)** Answer any one of the following. [15]
- a) Discuss the views of Mr. Krishna Iyer about MC Chagla as a judge.
  - b) Analyze Balaji Raghvan vs. Union of India with reference to the arguments mentioned in it.

P.T.O.

Q9) Write short notes on any two of the following. **[10]**

- a) Discuss the portrayal of portia in ‘Merchant of Venice’.
- b) Write a short note on ‘Gatekeeper’ in Before the Law.
- c) Explore the central idea of the poem ‘Law like Love’.

Q10) Explain the following lines with reference to their context: (Only one) **[5]**

- a) Mighty Prophet! Seer blest!
On whom those truths do rest,
Which we are toiling all our lives to find,
In darkness lost, the darkness of the grave.
- b) Like love we don't know where or why,
Like love we can't compel or fly,
Like love we often weep,
Like love we seldom keep.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8849

[6101]-26

[Total No. of Pages : 4

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

BA - 0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer Question. no. 10 from Part C as directed. The. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** What do you understand by the term 'International Relations'? Discuss its historical origin.
- Q2)** Evaluate the role played by United Nations Organization (UNO) in the present world scenario.
- Q3)** Explain the origin and stage-wise development of diplomacy.
- Q4)** What are MNCs and regional organizations? Discuss their role and scope in present era.
- Q5)** What do you understand by the term 'Disarmament'? Discuss its various types and throw light on need or reasons for disarmament.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) What is pacific settlement among Nations? Discuss the various methods prescribed by UNO for pacific settlement of disputes.

Q7) Discuss any two approaches to the study of International Relations.

Q8) Explain various causes of war.

Q9) Discuss Francis Fukuyama's views on end of war.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Note on: (any three)

- a) Foreign policy
- b) Realism
- c) Impact of diplomacy on foreign policy
- d) WHO
- e) EU

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8849

[6101]-26

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

BA - 0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 निर्देशानुसार सोडवा. प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) 'आंतरराष्ट्रीय संबंध' या संज्ञेने तुम्हाला काय समजते? त्याच्या ऐतिहासिक उत्पत्तीची चर्चा करा.

प्र.2) सध्याच्या जागतिक परिस्थितीत युनायटेड नेशन्स ऑर्गनायझेशन (UNO) ने बजावलेल्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र.3) मुत्सद्देगिरीची उत्पत्ती आणि टप्प्यानुसार विकास स्पष्ट करा.

प्र.4) MNCs आणि प्रादेशिक संस्था काय आहेत? सध्याच्या युगातील त्यांची भूमिका आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.

प्र.5) 'निःशस्त्रीकरण' या शब्दाने तुम्हाला काय समजते? त्याच्या विविध प्रकारांवर चर्चा करा आणि निःशस्त्रीकरणाची गरज किंवा कारणांवर प्रकाश टाका.

प्र.6) राष्ट्रामध्ये पॅसिफिक सेटलमेंट म्हणजे काय? विवादांच्या शांततापूर्ण निराकरणासाठी UNO ने विहित केलेल्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.7) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासासाठी कोणत्याही दोन दृष्टिकोनांची चर्चा करा.

प्र.8) युद्धाची विविध कारणे स्पष्ट करा.

प्र.9) युद्धाच्या समाप्तीबद्दल फ्रान्सिस फुकुयामाच्या मतांची चर्चा करा.

प्र.10) यावर लहान टीप लिहा : (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) परराष्ट्र धोरण
- ब) वास्ववाद
- क) परराष्ट्र धोरणावर मुत्सद्देगिरीचा प्रभाव
- ड) WHO
- इ) EU

→ → →

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-9885

[Total No. of Pages : 4

[6101]-27A

B.A. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Five Year Law Course)
BA0403 : LAW AND ECONOMICS
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give Diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03) :

[45]

- a) Explain the economic analysis of Contract Law with respect to contract law.
- b) Discuss the trends in agricultural productivity in India since independence
- c) Write in detail about the Coase Theorem in context to property law.
- d) Explain the relation between Marx and Locke theory of property
- e) How does the market economy of any country impact the law making process of the same?

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 02) :

[20]

- a) How is Law and Economics related to each other?
- b) Write a note on Banking Regulation Act, 1949.
- c) Pareto Criteria on Economic Efficiency.
- d) Explain in detail with examples the concept of Public and Private Property.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (short notes) (Any 03) :

[15]

- a) Origin and Development of Law and Economics
- b) International Economic Law
- c) National Social Assistance Program
- d) NITI Ayog
- e) Foreign Exchange Management Act, 1999

Total No. of Questions : 3]

P-9885

[6101]-27A

B.A. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Five Year Law Course)

BA0403 : कायदा आणि अर्थशास्त्र
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) आवश्यक तेथे आकृत्या द्या.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंधाचा प्रकार) (कोणतीही 03) : [45]

- अ) करार कायद्याच्या संदर्भात करार कायद्याचे आर्थिक विश्लेषण स्पष्ट करा.
ब) स्वातंत्र्यानंतर भारतातील कधी उत्पादकतेतील कलांची चर्चा करा.
क) मालमत्ता कायद्याच्या संदर्भात कोस प्रमेयाबद्दल तपशीलवार लिहा.
ड) मार्क्स आणि लॉके या संपत्तीचा सिद्धांत यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
इ) कोणत्याही देशाच्या बाजार अर्थव्यवस्थेचा कायदा बनवण्याच्या प्रक्रियेवर कसा परिणाम होतो ?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही 02) : [20]

- अ) कायदा आणि अर्थशास्त्र यांचा एकमेकांशी कसा संबंध आहे ?
ब) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 वर एक टीप लिहा.
क) आर्थिक कार्यक्षमतेवर पॅरेटो निकष.
ड) सार्वजनिक आणि खाजगी मालमत्ता या संकल्पनेचे उदाहरणांसह तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स) (कोणतीही 03) :

[15]

- अ) कायदा आणि अर्थशास्त्राची उत्पत्ती आणि विकास
- ब) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा
- क) राष्ट्रीय सामाजिक सहाय्य कार्यक्रम
- ड) नीती आयोग
- इ) परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, 1999

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P8851

[Total No. of Pages : 2

[6101]-28

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA - 0404 : Social Research Methods

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Q1) Answer the following questions in details (Any Three): **[3×15=45]**

- a) Discuss the various steps in social research.
- b) What is Hypothesis? Explain its characteristics and types with examples.
- c) What is Sampling Method in social research? Discuss with suitable examples.
- d) What is Social Research? Elaborate its meaning and significance.
- e) Explain the types of Social Research?

PART - B

Q2) Answer the following questions (Any Two): **[2×10=20]**

- a) Discuss the Questionnaire method.
- b) Explain the Qualitative research methods.
- c) Elaborate the process of Formation of Research Problem?
- d) What is observation method? Explain its types and advantages and disadvantages.

PART - C

Q3) Write short notes on the following (Any Three): **[3×5=15]**

- a) Social Research.
- b) Data collection method
- c) Values in Social Research
- d) Ethics in Social Research.
- e) Qualities of good research report

→ → →

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P8851

[6101]-28

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA - 0404 : Social Research Methods

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

प्र.1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [3×15=45]

- अ) सामाजिक संशोधनातील विविध टप्पे/पायऱ्याची चर्चा करा.
ब) गृहीतके म्हणजे काय? त्यांची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
क) सामाजिक संशोधनातील नमुना पद्धती काय आहे? उदाहरणांसह चर्चा करा.
ड) सामाजिक संशोधन म्हणजे काय? सामाजिक संशोधनाचा अर्थ आणि महत्व विशद करा.
इ) सामाजिक संशोधनांचे प्रकार स्पष्ट करा.

भाग-ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [2×10=20]

- अ) प्रश्नावली पद्धतीची चर्चा करा.
ब) गुणात्मक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.
क) संशोधन समस्या निवड प्रक्रिया विशद करा.
ड) निरीक्षण पद्धती काय आहे? तिचे प्रकार, फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [3×5=15]

- अ) सामाजिक संशोधन
ब) तथ्य संकलन पद्धती
क) सामाजिक संशोधनातील मूल्ये
ड) सामाजिक संशोधनातील नितीत्वते
इ) चांगल्या प्रतीचे अहवाल लेखन पद्धतीचे गुण सांगा.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8852

[6101]-31

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

LC - 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer questions no. 10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the early administration of justice in Madras and Bombay.

Q2) Discuss the Adalat system in Bengal and Warren Hestings plan of 1772.

Q3) Discuss and critically evaluate the charter of 1726.

Q4) Explain the salient features of the Regulating Act of 1773 and circumstances prior to the Act.

Q5) Discuss Company's administration before Cornwallis and judicial Reforms of Cornwallis

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain in detail the establishment of High courts in India.
- Q7)** Explain the origin of Privy Council and precedential value of privy councils Decision.
- Q8)** Discuss the jurisdiction of the Federal Court and abolition of Federal Court.
- Q9)** Evaluate the Codification of Law in India with special reference to Law Commission.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Answer any Three of the following.

- a) The Government of India Act 1935
- b) Sati Regulation Act 1829
- c) The Civil Disobedience Movement
- d) Trial of Raja Nand Kumar 1775
- e) Mayor's Court

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8852

[6101]-31

Third Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

LC - 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग-अ

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

प्र.1) मद्रास आणि बॉम्बेमधील न्यायाच्या सुरुवातीच्या प्रशासनाचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.2) बंगालमधील अदालत प्रणाली आणि वॉरन हेस्टिंग्ज 1772 च्या योजनेची चर्चा करा.

प्र.3) 1726 च्या चार्टरवर सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4) 1773 च्या नियामक कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये आणि अधिनियमापूर्वीची परिस्थिती स्पष्ट करा.

प्र.5) कॉर्पोरेशनच्या आधीचे कंपनी प्रशासन आणि कॉर्पोरेशनच्या न्यायालयीन सुधारणांची चर्चा करा.

भाग-ब

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) भारतात उच्च न्यायालयांच्या स्थापनेचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.7) प्रिव्ही कौन्सिलची उत्पत्ती आणि प्रिव्ही कौन्सिलच्या निर्णयाचे प्रिसिडेंशियल मूल्य स्पष्ट करा.

प्र.8) फेडरल कोर्टाचे अधिकार क्षेत्र आणि फेडरल कोर्ट रद्द करणे यावर चर्चा करा.

प्र.9) भारतातील कौडिफिकेशनची प्रक्रिया आणि कायदा आयोगाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

भाग-क

प्र.10) कोणतीही तीन टिपा लिहा :

[3×5=15]

अ) भारत सरकार कायदा 1935

ब) सती नियमन कायदा 1829

क) सविनय कायदेभंग चळवळ

ड) राजा नंद कुमार 1775 चा खटला

इ) महापौर न्यायालय

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8853

[Total No. of Pages : 4

[6101]-32

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC - 0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[45]

Q1) Explain the Schools and Sub-Schools of Muslim Law.

Q2) Explain the essentials of a valid Marriage under Hindu Marriage Act 1955.

Q3) Elucidate types of Meher. Explain rights of wife in case of unpaid dower.

Q4) Enumerate the grounds for divorce under the Hindu Marriage Act 1955. What is the procedure for Divorce by Mutual Consent?

Q5) Explain the Rights and Duties of all Guardians under Hindu Minority and Guardianship Act

PART - B

[20]

Q6) Explain kinds of Guardian under Hindu Law under the Guardian and Ward Act 1890?

Q7) What are the provisions relating to period of Iddat in Shia and Sunni Law.

P.T.O.

Q8) Elaborate on the Jurisdiction and Procedure of the Courts under the Special Marriage Act.

Q9) Explain Sources of Hindu Law.

PART - C

[15]

Q10) Answer Any Three giving reasons.

- a) 'X' a Hindu unmarried woman aged 35 adopts a son 'Y' in January 2023 and then gets married to 'Z' in May 2023. What is the relation of Z with 'Y'?
- b) 'R' a Sunni Muslim marries 'S' who is undergoing iddat when he is on pilgrimage. What will be the rights of succession between them?
- c) A grandfather, father and son meet with a fatal accident making it impossible to find out who died first. What will be the rule of succession of each person's property?
- d) 'A' a Parsi marries under the Special Marriage Act with 'B' who is also a Parsi without performing the Ashirwad ceremony. Is the marriage valid?
- e) 'P' aged 22 wants to marry 'Q' aged 26. Is the marriage valid?

Total No. of Questions : 10]

P8853

[6101]-32

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC - 0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[45]

प्र.1) मुस्लिम कायद्याच्या शाळा आणि उपशाळा स्पष्ट करा.

प्र.2) हिंदू विवाह कायदा 1955 अंतर्गत वैध विवाहाच्या आवश्यक गोष्टी स्पष्ट करा.

प्र.3) मेहेरचे प्रकार स्पष्ट करा. न भरलेल्या हुंड्याच्या बाबतीत पत्नचे हक्क स्पष्ट करा.

प्र.4) हिंदू विवाह कायदा 1955 अंतर्गत घटस्फोटासाठी कारणे सांगा. परस्पर समतीने घटस्फोट घेण्याची प्रक्रिया काय आहे?

प्र.5) हिंदू अल्पसंख्याक आणि पालकत्व कायद्यांतर्गत सर्व पालकांचे हक्क आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.

प्र.6) हिंदू कायद्यांतर्गत पालक आणि वॉर्ड अंतर्गत पालकांचे प्रकार स्पष्ट करा कायदा 1890?

प्र.7) शिया आणि सुन्नी कायद्यात इद्दतच्या कालावधीशी संबंधित काय तरतुदी आहेत.

प्र.8) विशेष विवाह कायद्यांतर्गत न्यायालयांचे अधिकार क्षेत्र आणि कार्यपद्धती विस्तृत करा.

प्र.9) हिंदू कायद्याचे स्रोत स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.10) कारणे देऊन कोणतेही तीन उत्तर द्या.

[15]

- अ) 'X' ही 35 वर्षांची हिंदू अविवाहित स्त्री जानेवारी 2023 मध्ये मुलगा 'Y' दत्तक घेते आणि त्यानंतर मे 2023 मध्ये 'Z' शी विवाह करते. Z चा 'Y' शी काय संबंध आहे?
- ब) 'R' एक सुन्नी मुस्लिम 'S' शी विवाह करतो जो तीर्थयात्रेवर असताना इद्दतमधून जात आहे. त्यांच्यात वारसाचे अधिकार काय असतील?
- क) आजोबा, वडील आणि मुलाचा जीवघेणा अपघात झाला ज्यामुळे प्रथम कोणाचा मृत्यू झाला हे शोधणे अशक्य होते. प्रत्येक व्यक्तीच्या मालमत्तेच्या उत्तराधिकाराचा नियम काय असेल?
- ड) 'A' पारशीने विशेष विवाह कायद्यांतर्गत 'B' सोबत विवाह केला जी पारशी आहे त्यांनी आशीर्वाद समारंभ न करता विवाह केला. विवाह वैध आहे का?
- इ) 22 वर्षांच्या 'P' ला 26 वर्षांच्या 'Q' शी लग्न करायचे आहे. विवाह वैध आहे का?

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8854

[Total No. of Pages : 4

[6101]-33

T.Y. B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC - 0503 : LAW OF CONTRACT - I
General Principles of Contract
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

Write any three of the following:

[3×15=45]

- Q1)** What are the rules regarding communication of proposal acceptance and its revocation explain.
- Q2)** Write in detail on the competency of parties needed for valid agreements and what are the consequences on its failure.
- Q3)** Define consideration. An agreement made without consideration is void. Explain and point out the exception to this rule.
- Q4)** Define consent and free consent. Explain in detail when the contract is said to be made with free consent and its effect on contract.
- Q5)** What are the remedies for breach of contract? What is mean by damages and what are the principles underlying it?

P.T.O.

PART - B

Write any two of the following:

[2×10=20]

- Q6)** Distinguish between wagering agreement and contingent contract and explain the rules for its enforcement.
- Q7)** Agreement in restraint of trade is void. Explain it with exceptions.
- Q8)** Explain the characteristics and effects of Misrepresentation.
- Q9)** State the law relating to the contract opposed to public policy.

PART - C

Q10) Write short notes on any three of the following:

[3×5=15]

- a) Fraud and Misrepresentation.
- b) Quasi contracts.
- c) Doctrine of Frustration.
- d) Rectification and cancellation of documents.
- e) Temporary and permanent injunction.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8854

[6101]-33

T.Y. B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC - 0503 : LAW OF CONTRACT - I
General Principles of Contract
(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

- प्र.1) करारा कायद्यांतर्गत प्रस्ताव आणि स्वीकृती यांच्या विषयीचे परस्पर आकलन व नकार याबद्दलचे नियम सविस्तर पणे सांगा.
- प्र.2) करारा कायद्यांतर्गत वैधकरार करण्यासाठीची क्षमता व नसल्यास त्याची कराराच्या वैधतेवर वर होणारे परिणाम सविस्तर पणे सांगा.
- प्र.3) प्रतिफलाची व्याख्या सांगा, प्रतिफला शिवाय केलेला ठराव अवैध असतो याचा खुलासा करा व याला अपवाद सांगा.
- प्र.4) संमती व मुक्त संमती याची व्याख्या सांगा. करारासाठी मुक्त संमतीची कशी आवश्यकता आहे व नसल्यास त्याचा कराराच्या वैधतेवर कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करून सांगा.
- प्र.5) करार मोडल्यानंतरचे कायदेशीर उपाय काय आहे ते सांगा तसेच भरपाईसाठीचे काय नियम आहेत ते सांगा.

भाग-ब

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) जुगाराचा ठराव व घटना अवलंबित करार यातील फरक स्पष्ट करा तसेच त्याच्या पूर्ततेसाठीच्या कायदेशीर तरतुदी सांगा.

प्र.7) व्यवसाय प्रतिबंधक ठराव अवैध असतो याचा खुलासा करा व त्याचे अपवाद सांगा.

प्र.8) चुकीचे कथन करून करार करण्याचे वैशिष्ट्य व त्याचे करारावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.9) सार्वजनिक धोरणाच्या विरोधातील कराराच्या नियमानासाठी कराराच्या कायद्यातील तरतुदी सांगा.

भाग-क

प्र.10) टिपा लिहा कोणतेही तीन:

[3×5=15]

- अ) धोका व चुकीचे कथन
- ब) अभासी करार
- क) निरर्थकतेचे तत्व
- ड) कागदपत्राचे दुरुस्ती व रद्द करणे
- इ) तात्पुरती आणि कायमस्वरूपी मनाई

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8855

[6101]-34

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC - 0504 : LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt any three questions)

[3×15=45]

Q1) Define and explain the offence of "Rape". What are the punishment prescribed for Rape?

Q2) What is the Criminal Conspiracy? When it is punishable? Is there any difference between Criminal Conspiracy and Unlawful Assembly?

Q3) Whether suicide is a matter of right recognized by law? Give your reasons with examples.

Q4) Define "Abetment" and discuss in detail the liability of an abettor.

Q5) Describe various stages of crime. Distinguish between Preparation and Attempt of crime.

P.T.O.

PART - B (Attempt any two questions)

[2×10=20]

Q6) Explain the scope of the defence of minority under the Indian Penal Code.

Q7) What is a forged document? What are the consequences of using a forged document?

Q8) Define and Explain the offence of 'Sedition'.

Q9) Explain in detail about the offence of 'Wrongful Restraint' and 'Wrongful Confinement'.

PART - C

Q10) Answer any Three of the following.

[3×5=15]

- a) 'A' draws a picture of 'Z' running away with B's watch, intending it to be believing that 'Z' stole B's watch. Has 'A' committed an offence?
- b) 'A', an officer of court of Justice, being ordered by that Court to arrest 'Y', and without conducting due enquiry believing 'Z' to be 'Y', arrests 'Z'. is A liable?
- c) "X", a stout and strong rowdy, quarreled with 'D', a very weak person. He gave a blow to his stomach and pressed his neck. "D" took a knife from his pocket, stabbed and killed X. Explain the criminal liability of "D".
- d) 'A' and 'B' two accused are prosecuted under Section 304 read with Section 34. While the prosecution is going on, 'A' dies. Shall the proceedings against 'B' be stopped? Can the court alter the sections? Decide.
- e) "A" the accused, while quarrelling with his brother fetched a sword, but was seized by others and disarmed before he could use it. Is 'A' guilty? Decide giving reason.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8855

[6101]-34

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC - 0504 : LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ (कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा)

[3×15=45]

प्र.1) “बलात्कार” च्या गुन्ह्याची व्याख्या करा आणि स्पष्ट करा. बलात्कारासाठी काय शिक्षा आहेत?

प्र.2) गुन्हेगारी कट म्हणजे काय? त्यासाठी शिक्षा कधी होते? गुन्हेगारी कट आणि बेकायदेशीर असेंब्ली यात काही फरक आहे का?

प्र.3) आत्महत्या हा कायद्याने मान्य केलेला हक्क आहे का? तुमची कारणे उदाहरणांसह द्या.

प्र.4) “अपप्रेरण” ची व्याख्या करा. अपप्रेरणाच्या गुन्ह्यासाठी असणाऱ्या शिक्षेसंबंधी सविस्तर लिहा.

प्र.5) गुन्ह्याच्या विविध टप्प्यांचे वर्णन करा. ‘गुन्ह्याची तयारी’ आणि ‘गुन्ह्याचा प्रयत्न’ यात फरक करा.

प्र.6) भारतीय दंड संहितेअंतर्गत 'बालकाला' संरक्षणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.7) बनावट दस्तऐवज म्हणजे काय? बनावट दस्तऐवज वापरण्याचे परिणाम काय आहेत?

प्र.8) 'देशद्रोह' च्या गुन्ह्याची व्याख्या आणि स्पष्टीकरण द्या.

प्र.9) 'गैर निरोध' आणि 'गैर परिरोध' या गुन्ह्याबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

भाग-क

प्र.10) खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा.

[3×5=15]

- अ) 'Z' ने 'B' चे घड्याळ चोरले आहे असा समज निर्माण व्हावा या उद्देशाने 'A' ने 'Z' हा 'B' चे घड्याळ घेऊन पळून जात आहे असे चित्र काढले. 'A' ने काही गुन्हा केला आहे का?
- ब) 'A', हा न्यायालयाचा अधिकारी असतो, त्या न्यायालयाने 'Y' ला अटक करण्याचा आदेश दिला आहे. 'Z' ला 'Y' आहे असे समजून व योग्य चौकशी न करता, 'A' हा 'Z' ला अटक करतो. 'A' जबाबदार आहे का?
- क) 'X' एक धडधाकट आणि भक्कम राऊडी व्यक्ती 'D' जो कि एक अतिशय कमकुवत व्यक्ती आहे त्याच्याशी भांडला. X ने त्याच्या पोटावर एक वार केला आणि त्याची मान दाबली. "D" ने खिशातून चाकू काढला व वार करून "X" ला ठार केले. "D" चे गुन्हेगारी दायित्व स्पष्ट करा.
- ड) 'A' आणि 'B' दोन या आरोपींवर कलम 34 सह कलम 304 अन्वये खटला चालवला जातो. खटला चालू असताना, 'A' मरण पावला. अशा परिस्थितीत 'B' विरुद्धची कारवाई न्यायालय थांबवणार का? न्यायालय कलम बदलू शकते का? स्पष्टीकरण द्या.
- इ) 'A' ने, त्याच्या भावाशी भांडण करताना तलवार आणली, परंतु इतरांनी ती ताब्यात घेतली आणि ती वापरण्यापूर्वीच त्याला निशस्त्र केले. 'A' दोषी आहे का? कारण सांगून निर्णय घ्या.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8856

[6101]-35

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO - 0505 : (A) HEALTH AND FOOD LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Part A, Part B and Part C are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* 'Right to Health is a fundamental right under Indian Constitution'. Do you agree with the statement? Justify with the help of constitutional provisions and decided cases.
- Q2)* Discuss the provisions for 'Food Security and Identification of Eligible Households' under the National Food Security Act, 2013?
- Q3)* What are the powers and functions of authorities created under the Food Safety and Standard Act, 2006?
- Q4)* Explain in detail the salient features of the Transplantation of Human Organs Act, 1994.
- Q5)* Examine the various 'Rights of Person with Mental Illness' under the Mental Healthcare Act, 2017.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the ancient, medieval and modern perspective of Public Health in India.
- Q7)** Write a note on functions of District Grievance Redressal Officer and State Food Commission under the National Food Security Act, 2013.
- Q8)** The Pre-natal Diagnostic Techniques (Regulation and Prevention of Misuse) Act, 1994 is enacted for the prohibition of Pre-natal Diagnostic Techniques in order to prevent female feticide'. Discuss.
- Q9)** Explain the provisions relating to health under the Factories Act, 1948 and the Maternity Benefit Act, 1961.

PART - C

Q10) Write short notes on any three. **[3×5=15]**

- a) Health as human Rights.
- b) Health related provisions in Indian Penal Code 1860.
- c) Responsibilities of the food business operator.
- d) Women Empowerment under Section 13 of National Food Security Act, 2013.
- e) Right to Nutrition.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8856

[6101]-35

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO - 0505 : (A) HEALTH AND FOOD LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ, भाग-ब आणि भाग-क अनिवार्य.
  - 2) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 4) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) 'आरोग्याचा अधिकार हा भारतीय संविधानाने प्रदान केलेला मूलभूत अधिकार आहे'. तुम्ही या विधानशी सहमत आहात का? सांविधानिक तरतुदी तसेच न्यायालयीन निर्णयांच्या आधारे समर्थन करा.

प्र.2) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 मधील 'अन्न सुरक्षा आणि पात्र कुटुंबे' याविषयीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.3) अन्न सुरक्षा व मानके कायदा, 2006 या कायद्यांतर्गत असलेल्या प्रधिका-यांची अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) 1994 च्या मानवी अवयव प्रत्यारोपण कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये विस्ताराने विषद करा.

प्र.5) मानसिक आरोग्य सेवा कायदा, 2017 अंतर्गत 'मानसिक आजारपण असलेल्या व्यक्तीचे अधिकार' याचे परीक्षण करा.

- प्र.6)** 'भारतातील सार्वजनिक आरोग्य' या विषयाचा प्राचीन, मध्ययुगीन व आधुनिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्र.7)** राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 मधील 'जिल्हा तक्रार निवारण अधिकारी' व 'राज्य अन्न आयोग' यांची रचना व कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.8)** 'स्त्री भ्रूण हत्या प्रतिबंधित करण्यासाठीच गर्भधारणा पूर्व व प्रसूतीपूर्व निदान तंत्र वापर (गर्भलिंग निदान प्रतिबंध) कायदा, 1994 अधिनियमित करण्यात आला आहे'. चर्चा करा.
- प्र.9)** फॅक्ट्रीज कायदा, 1948 आणि प्रसूती सुविधा कायदा, 1961 मधील आरोग्यविषयक तरतुदींचा आढावा घ्या.

भाग-क

- प्र.10)** कोणत्याही तीनवर लघु विवेचन लिहा. [3×5=15]

- अ) आरोग्य: एक मानवाधिकार
- ब) भारतीय दंड संहिता, 1860 अंतर्गत आरोग्यविषयक तरतुदीं
- क) अन्न व्यवसाय ऑपरेटरच्या जबाबदऱ्या
- ड) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 मधील कलम 13 अंतर्गत महिला सक्षमाकरण
- इ) पोषणाचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8857

[Total No. of Pages : 4

[6101]-36

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0506 : EQUITY AND TRUST LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the procedure of creation of Trust with three certainties of trust.

Q2) Discuss in brief the concepts of 'Dharmada' and Cypres

Q3) Discuss the provisions relating to the registration of public trusts and the procedure of registration under The Maharashtra Public Trusts Act, 1950

Q4) Explain in detail the concept of Fiduciary Relationship with the help of appropriate Examples.

Q5) Explain Provisions relating to Budget, Account & Audit under the Maharashtra Public Trust Act, 1950.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Discuss in detail various kinds of Trusts under the Indian Trusts Act, 1882

Q7) State and Explain Rights and Liabilities of Beneficiaries

Q8) Discuss the circumstances in which trust can be extinguished.

Q9) What are the powers and functions of the charity commissioner under the Maharashtra Public Trust Act, 1950.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Notes on any Three:

- a) Concept of Equity
- b) Equity follows the law
- c) Restrictions on Trustees
- d) Private trust and Public trust
- e) Delay defeats Equity

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8857

[6101]-36

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0506 : EQUITY AND TRUST LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) विश्वस्त संस्था तयार करण्याचे तीन निश्चित गांठी स्पष्ट करून पूर्ण क्रिया थोडक्यात लिहा.

प्र.2) 'धर्मदा' आणि सायप्रस या संकल्पनांचो थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3) सार्वजनिक विश्वस्तांच्या नोंदणीशी संबंधित तरतुदी आणि महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, 1950 अंतर्गत नोंदणीच्या प्रक्रियेची तपशीलवार माहिती लिहा.

प्र.4) योग्य उदाहरणांच्या सहाय्याने विश्वस्त नातेसंबंधाची संकल्पना तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.5) महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, 1950 अंतर्गत अर्थसंकल्प, लेखा आणि लेखापरीक्षणाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.6) भारतीय विश्वस्त कायदा, 1882 अंतर्गत विविध प्रकारच्या ट्रस्टची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.7) लाभार्थीचे अधिकार आणि दायित्व स्पष्ट करा.

प्र.8) कोणत्या परिस्थितीत विश्वास संपुष्टात येते हे स्पष्ट करा.

प्र.9) महाराष्ट्र पब्लिक ट्रस्ट कायदा, 1950 अंतर्गत धर्मादाय आयुक्तांचे अधिकार आणि कार्ये काय आहेत ते स्पष्ट करा?

प्र.10) कोणतीही तीन टिपा लिहा.

[3×5=15]

- अ) इक्विटीची संकल्पना
- ब) इक्विटी कायद्याचे पालन करते
- क) विश्वस्तांवरील निर्बंध
- ड) खाजगी ट्रस्ट आणि सार्वजनिक ट्रस्ट
- इ) विलंब इक्विटीचा पराभव करतो

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8858

[Total No. of Pages : 4

[6101]-37

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LAW

**LO - 0507 : Criminal Psychology And Criminal Sociology
(2017 Pattern) (Semester - V)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Answer the following questions in detail (Any Three)

[45]

- Q1)** Define criminal profiling. Discuss different factors underlining criminal profiling. Discuss the concept of Measurement of criminal Behaviour with reference to Psychological test to measure criminal Behaviour
- Q2)** Discuss the historical background of criminal psychology. Discuss the role of criminal psychology in investigation of crime and its application in court and prison.
- Q3)** Who is the criminal? What is Criminology? Discuss Neo Classical school of criminology.
- Q4)** Explain and distinguish between Hirsch's Social Control theory and Differential Reinforcement theory.
- Q5)** Discuss in detail Psychological vs. Psycho - analytical approach to crime and behaviourist approach to crime in contemporary era.

P.T.O.

PART - B

Answer the following questions in detail (Any two) [20]

Q6) Discuss the Socialization and Crime in light of Differential association theory.

Q7) Define criminology. Discuss classical school of criminology with special reference to Cesare Lombroso.

Q8) Critically Evaluate the positivist approach to crime with special reference to Raffaele Garofalo and discuss his theory on natural crime.

Q9) Explain Becker's Labelling theory. Give your opinion on Becker's belling theory and its utility in contemporary era.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes on the following. (Any Three)

- a) Mental illness and crime
- b) Cohen's theory of the delinquent subculture
- c) Neutralization and rift theory
- d) Human aggression and violence to crime
- e) Social structure theory.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8858

[6101]-37

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LAW

LO - 0507 : Criminal Psychology And Criminal Sociology

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन) [45]

- प्र.1)** गुन्हेगारी प्रोफाइलिंग परिभाषित करा. गुन्हेगारी प्रोफाइलिंग अधोरेखित करणाऱ्या विविध घटकांवर चर्चा करा. गुन्हेगारी वर्तन मोजण्यासाठी मानसशास्त्रीय चाचणीच्या संदर्भात गुन्हेगारी वर्तनाचे मोजमाप या संकल्पनेची चर्चा करा.
- प्र.2)** गुन्हेगारी मानसशास्त्राच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीची चर्चा करा. गुन्हाच्या तपासात गुन्हेगारी मानसशास्त्राची भूमिका आणि न्यायालय आणि तुरुंगात त्याची उपयुक्तता यावर चर्चा करा.
- प्र.3)** गुन्हेगार कोण आहे? क्रिमिनोलॉजी म्हणजे काय? निओ क्लासिकल स्कूल ऑफ क्रिमिनोलॉजीची चर्चा करा.
- प्र.4)** हिर्शचा सामाजिक नियंत्रण सिद्धांत आणि विभेदक मजबुतीकरण सिद्धांत यांच्यातील स्पष्टीकरण आणि फरक करा.
- प्र.5)** सविस्तर चर्चा करा सायकोलॉजिकल विरुद्ध सायको - समकालीन युगातील गुन्हाकडे विश्लेषणात्मक दृष्टीकोन आणि गुन्हाकडे वर्तनवादी दृष्टीकोन.

भाग-ब

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

[20]

प्र.6) डिफरेंशियल असोसिएशन सिद्धांताच्या प्रकाशात समाजीकरण आणि गुन्हेगारीची चर्चा करा.

प्र.7) गुन्हेगारीची व्याख्या करा. विशेष संदर्भासह क्लासिकल स्कूल ऑफ क्रिमिनोलॉजीची चर्चा करा Cesare Lombroso ला.

प्र.8) राफेल गारोफालोच्या विशेष संदर्भात गुन्हाबद्दल सकारात्मक दृष्टिकोनाचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा आणि नैसर्गिक गुन्हावरील त्याच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.

प्र.9) बेकरचा लेबलिंग सिद्धांत स्पष्ट करा. बेकरचा बेलिंग सिद्धांत आणि समकालीन युगात त्याची उपयुक्तता यावर आपले मत मांडा.

भाग-क

प्र.10) खालील गोष्टींवर लहान नोट्स लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) मानसिक आजार आणि गुन्हा
- ब) कोहेनचा अपराधी उपसंस्कृतीचा सिद्धांत
- क) तटस्थीकरण आणि रिफ्ट सिद्धांत
- ड) गुन्हासाठी मानवी आक्रमकता आणि हिंसा
- इ) सामाजिक संरचना सिद्धांत

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8859

[6101]-38

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO - 0508 (D) : AGRICULTURAL MARKETING LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Write a detailed note on Compulsory License under the Protection of Plant varieties and Farmers Rights Act, 2001.

Q2) Discuss in Detail the Functions and Powers of State Marketing Board under the Maharashtra Agricultural Produce Marketing Act of 1963.

Q3) Write a detailed note Election Fund under Maharashtra Agricultural Produce Marketing Act of 1963.

Q4) Discuss in detail procedure for procurement of AGMARK under Agricultural Produce (Grading and Marking) Act, 1937.

Q5) Write a detail note on Characteristic Features of Indian Agriculture and Farmers' Community

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Discuss in detail Midday Meal Scheme (MMS) provisions under the National Food Securities Act, 2013.

Q7) Write a detail note on Farm Income Insurance Scheme (FIIS).

Q8) Write a detail note on Experimental Crop Insurance (ECI).

Q9) Discuss in detail the Right Guaranteed to the Farmers with the help of Judicial Pronouncement under the Protection of Plant varieties and Farmers Rights Act, 2001.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Notes On.

- a) Public Distribution Systems (PDS).
- b) PradhanMantriFasalBimaYojana (PMFBY).
- c) National Agriculture Insurance Scheme (NAIS).
- d) Comprehensive Crop Insurance Scheme (CCIS).

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8859

[6101]-38

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO - 0508 (D) : AGRICULTURAL MARKETING LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) प्रश्न क्र. 10 भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक लहान नोटला 5 गुण आहेत.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) वनस्पती वाणांचे संरक्षण आणि शेतकरी हक्क कायदा, 2001 अंतर्गत सक्तीच्या परवान्यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.2) महाराष्ट्र कृषी उत्पन्नपणन अधिनियम 1963 अंतर्गत राज्यपणन मंडळाची कार्ये आणि अधिकारांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.3) महाराष्ट्र कृषी उत्पन्नपणन अधिनियम 1963 अंतर्गत निवडणूक निधीची तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.4) कृषी उत्पादन (ग्रेडिंग आणि मार्किंग) कायदा, 1937 अंतर्गत AGMARK खरेदी करण्याच्या प्रक्रियेची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.5) भारतीय शेती आणि शेतकरी यांच्या वैशिष्ट्यपूर्ण वैशिष्ट्यांवर तपशीलवार टीप लिहा. समुदाय.

प्र.6) नॅशनल फूड सिक्युरिटीज ॲक्ट, 2013 अंतर्गत मध्यान्ह भोजन योजना (MMS) तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.7) फार्म इनकम इन्शुरन्स स्कीम (FIIS) वर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.8) प्रायोगिक पीक विमा (ECI) वर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.9) वनस्पती जाती आणि शेतकरी हक्कांच्या संरक्षणा अंतर्गत न्यायिक निर्णयाच्या मदतीने शेतकऱ्यांना दिलेल्या हमी हक्काविषयी तपशीलवार चर्चा करा. कायदा 2001.

प्र.10) कोणताही तीन टिपा लिहा.

- अ) सार्वजनिक वितरण प्रणाली (PDS)
- ब) प्रधानमंत्री फसल विमा योजना (PMFBY)
- क) राष्ट्रीय कृषी विमा योजना (NAIS)
- ड) सर्वसमावेशक पीक विमा योजना (CCIS)

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8860

[6101]-39

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0509 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** “Intellectual Property Rights are legal Rights governing the use of creations of the human mind” - Explain the Definition, Concept and Nature of Intellectual Property along with Theories of Intellectual Property.
- Q2)** Define the Meaning and definition of Copyright. Discuss the TRIPS provisions related to protection of Copyright.
- Q3)** Explain the Meaning, Concept and Nature of Patent. Discuss the subject Matter which are Patentable and Non-Patentable inventions with appropriate illustrations.
- Q4)** What do you mean by Trade Marks. Write a detailed note on The Madrid Agreement and its impact on Indian Legal System.
- Q5)** Discuss the concept of Traditional Knowledge. Examine the Issues involved in Protection of Bio-diversity and Traditional Knowledge with landmark Judicial Pronouncements.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the Meaning and definition of Industrial Designs. Discuss the provisions mentioned in Hague Agreement, concerning to International Registration of Industrial Designs.
- Q7)** Analyze the Definition and Concept of Geographical Indications along with provisions relating to Protection of it.
- Q8)** Write a note on The Doha Ministerial Conference 2001.
- Q9)** Discuss the General Provisions of Paris Convention for the Protection of Industrial Property.

PART - C

Q10) Write short notes on the following. (Any Three)

[3×5=15]

- a) Broadcasting rights
- b) Layout Designs
- c) Protection of the rights of indigenous people
- d) Kinds of Intellectual Property
- e) Industrial Designs Vs. Copyright

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8860

[6101]-39

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0509 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** बौद्धिक संपदा हक्क हे मानवी मनाच्या निर्मितीचा वापर नियंत्रित करणारे कायदेशीर अधिकार आहेत- बौद्धिक संपदेच्या सिद्धांतांसह बौद्धिक संपत्तीची व्याख्या, संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्र.2)** कॉपीराइटचा अर्थ आणि व्याख्या परिभाषित करा. कॉपीराइटच्या संरक्षणाशी संबंधित TRIPS तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.3)** पेटंटचा अर्थ, संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा. कोणते पेटंट करण्यायोग्य आहेत आणि कोणते आविष्कार पेटंट करण्यायोग्य नसलेले शोध आहेत याविषयावर योग्य उदाहरणासह चर्चा करा.
- प्र.4)** तुम्हाला ट्रेडमार्क्सचा अर्थ काय आहे? माद्रिद करार आणि त्याचा भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेवर होणारा परिणाम यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्र.5)** पारंपारिक ज्ञानाच्या संकल्पनेची चर्चा करा. जैव-विविधता आणि पारंपारिक ज्ञानाच्या संरक्षणामध्ये गुंतलेल्या समस्यांचे ऐतिहासिक न्यायिक निर्णयांसह परीक्षण करा.

प्र.6) औद्योगिक रचनांचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा. हेग करारामध्ये नमूद केलेल्या औद्योगिक डिझाइनच्या आंतरराष्ट्रीय नोंदणीशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.7) भौगोलिक संकेतांची व्याख्या आणि संकल्पना आणि त्यांच्या संरक्षणाशी संबंधित तरतुदींचे विश्लेषण करा.

प्र.8) दोहा मंत्रिस्तरीय परिषद 2001 वर एक टीप लिहा.

प्र.9) औद्योगिक मालमत्तेच्या संरक्षणासाठी पॅरिस अधिवेशनाच्या सर्वसाधारण तरतुदींची चर्चा करा.

भाग-क

प्र.10) खालील मुद्द्यांवर टीप लिहा (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) प्रसारण अधिकार
- ब) ले आउट डिझाइन
- क) आदिवासींच्या हक्कांचे संरक्षण
- ड) बौद्धिक संपत्तीचे प्रकार
- इ) औद्योगिक रचना विरुद्ध कॉपीराइट

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8861

[6101]-40

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[45]

Q1) Explain the concept of Constitutional law and Constitutionalism. Discuss the Utility of Preamble in interpretation of the Constitution with landmark Judicial pronouncements.

Q2) Write a detailed note on Concept of State with the help of Judicial Pronouncements.

Q3) Discuss the freedom provided under Article 19 of the constitution of India along with Reasonable Restrictions on it.

Q4) Explain the Procedure of Amendment of the constitution along with Basic Structure Doctrine.

Q5) Explain the concept of Secularism . Discuss the Freedom of Religion enumerated in Constitution of India under Article 25.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Discuss the various kinds of citizenship provided under the constitution of India.
- Q7)** Write a note on Doctrine of Severability.
- Q8)** Discuss the Special provisions provided in constitution of india for protection of women and children
- Q9)** Define the term Public Interest Litigation. Write a brief note on it with the help of landmark case laws.

PART - C

[15]

- Q10)a)** The Indian Independence Act, 1947
- b) Abolition of Titles
- c) Traffic in Human Beings
- d) Regulation of Minority Educational Institution.
- e) Fundamental Duties

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8861

[6101]-40

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[45]

प्र.1) घटनात्मक कायदा आणि संविधानवाद या संकल्पना स्पष्ट करा. ऐतिहासिक न्यायिक घोषणांसह राज्यघटनेच्या अर्थ लावण्यासाठी प्रस्तावनेच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.

प्र.2) न्यायिक घोषणांच्या मदतीने राज्य संकल्पनेवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.3) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 19 अन्वये प्रदान केलेल्या स्वातंत्र्यावर वाजवी निर्बंधांसह चर्चा करा.

प्र.4) मूलभूत संरचना सिद्धांतासह संविधान दुरुस्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5) धर्मनिरपेक्षतेची संकल्पना स्पष्ट करा. कलम 25 अन्वये भारतीय राज्यघटनेत नमूद केलेल्या धर्म स्वातंत्र्यावर चर्चा करा.

प्र.6) भारताच्या राज्यघटनेनुसार प्रदान केलेल्या विविध प्रकारच्या नागरिकत्वाची चर्चा करा.

प्र.7) विभक्ततेच्या सिद्धांतावर एक टीप लिहा.

प्र.8) महिला आणि मुलांच्या संरक्षणासाठी भारताच्या संविधानात दिलेल्या विशेष तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.9) सार्वजनिक हित याचिका या शब्दाची व्याख्या करा. लँडमार्क केस कायद्याच्या मदतीने त्यावर एक संक्षिप्त नोंद लिहा.

प्र.10) अ) भारतीय स्वातंत्र्य कायदा, 1947

ब) पदव्या रद्द करणे

क) मानवांमध्ये रहदारी

ड) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थेचे नियमन

इ) मूलभूत कर्तव्ये

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8862

[Total No. of Pages : 4

[6101]-41

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All Parts are compulsory*
- 2) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the concept of Joint Family under Hindu Law? How is it different from coparcenary? In How many categories are property divided. Elucidate in details.
- Q2)** Explain the kinds of legacies. Elaborate the provisions regarding Ademption of legacies under The Indian Succession Act, 1925.
- Q3)** What is “Domicile”? Explain the important provisions of Indian Succession Act relating to domicile.
- Q4)** What is Pre-emption? Explain the essential conditions for preemption and who cannot claim the right of pre-emption?
- Q5)** Explain the Definition and historical Development of Wakf. Enumerate the Essentials, Kinds, Objects and importance of the Wakf.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the Concept of Will and Explain difference between Privileged and Unprivileged Will
- Q7)** Explain the Nature and characteristics of Hiba, Discuss in Detail provisions relating to Hiba under Muslim Law including the concept of Marz-ul-mouth.
- Q8)** Elaborate the power and duties of a Karta of a Joint Family with the help of decided cases?
- Q9)** Discuss rules relating to distribution of property among Parsis under the Indian Succession Act, 1925.

PART - C

[3×5=15]

- Q10)a)** Amitesh, a member of a military force is send for training, where he makes a privilege will and during training dies. Explain the effect of his will.
- b) A legacy is given to Ramesh and in case of his death before the testator to Rahul. However, Ramesh dies before the testator. What will be the effect of Ramesh's death upon legacy?
- c) Mohsin, a Muslim male makes a gift of his undivided share in land to his friend Yusuf. State the effect of this gift.
- d) Priyanka, a Parsi female died intestate leaving behind her father, son and daughter. Distribute her property.
- e) A testator made a will attested by Amit and Ajay. A legacy of 10,000 was given under the will to Amit's wife and another legacy of 10,000 to Ajay's son. Explain the effect of legacy and will.

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8862

[6101]-41

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व भाग सक्तीचे आहेत.
  - 2) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 4) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1) हिंदू कायद्यांतर्गत संयुक्त कुटुंबाची संकल्पना स्पष्ट करा? सदर संकल्पना हि कोपारसनरी पासून कशी वेगळी आहे हे सांगा? मालमत्तेची किती श्रेणींमध्ये विभागणी केली आहे. तपशीलात स्पष्ट करा.
- प्र.2) भारतीय उत्तराधिकार कायदा, 1925 अंतर्गत वारसाचे प्रकार स्पष्ट करा. वारसा स्वीकारण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.3) डोमिसाईल म्हणजे काय? भारतीय उत्तराधिकार कायद्यातील महत्त्वाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.4) प्री-एम्पशन म्हणजे काय? प्री-एम्पशनसाठी आवश्यक अटी स्पष्ट करा व प्री-एम्पशनचा अधिकार कोण दावा करू शकत नाही?
- प्र.5) वक्फची व्याख्या आणि ऐतिहासिक विकास स्पष्ट करा. वक्फचे प्रकार, वस्तू आणि महत्त्व आवश्यक गोष्टींची गणना करा.

प्र.6) मृत्युपत्र संकल्पनेची चर्चा करा आणि विशेषाधिकारित आणि गैर विशेषाधिकारित मृत्युपत्रा मधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.7) हिबाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा, हिबाशी संबंधित तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा मुस्लीम कायद्यांतर्गत मर्ज-उल-मौत च्या संकल्पनेसह स्पष्ट करा.

प्र.8) संयुक्त कुटुंबातील कर्त्याची अधिकार आणि कर्तव्ये विविध न्याय निवाड्यांच्या मदतीने स्पष्ट करा?

प्र.9) भारतीय उत्तराधिकार अंतर्गत पारशी लोकांमध्ये मालमत्तेच्या वितरणाशी संबंधित नियमांची कायदा, 1925 वर चर्चा करा.

प्र.10) अ) अमितेश, लष्करी दलाचा सदस्य प्रशिक्षणासाठी पाठवला जातो, जिथे तो एक विशेषाधिकार मृतुपत्र बनवतो आणि प्रशिक्षण दरम्यान त्याचा मृत्यू होतो त्याच्या मृत्युपत्राचे कायदेशीर परिणाम स्पष्ट करा.

ब) रमेशला वारसा (लीगसी) दिला जातो आणि त्याचा मृत्यू झाल्यास राहुलला मृत्युपत्र दिले जाते. मात्र, मृत्युपत्र करण्यापूर्वी रमेशचा मृत्यू होतो. रमेशच्या मृत्यूचा काय परिणाम होईल वारसा (लीगसी) वर?

क) मोहसीन, एक मुस्लिम पुरुष त्याचा मित्र युसूफला त्याच्या अविभाजित जमिनीची भेट देतो. या भेटीचा परिणाम सांगा.

ड) प्रियंका या पारशी महिलेचा कुठलेही मृतुपत्र न करता मृतू झाला तिच्या मागे तिचे वडील, मुलगा आणि मुलगी जिवंत राहिले अशा स्थितीत तिची मालमत्ता वाटून द्या.

इ) अ एक मृतुपत्र करून त्याच्यावर अमित आणि अजय यांच्या साक्षीदार म्हणून सहा घेतो आणि या मृतुनुसार रुपये 10,000 अमित च्या बायकोला देण्याचे ठरवतो उरलेले 10,000 अजय च्या मुलाला देण्याचे ठरवतो. या स्थिती मध्ये या मृतुपत्राचे आणि दिलेल्या मालमत्तेचे कायदेशीर परिणाम सांगा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-8863

[Total No. of Pages : 4

[6101]-42

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC - 0603 : LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B for 10 marks.*
- 3) *Answer question No.10 from Part-C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Define Contract of Guarantee. Explain in detail nature and extent of surety's liability.
- Q2)** Explain the Provision relating to 'Incoming and outgoing partners' under the Indian Partnership Act.
- Q3)** Discuss the Rights of Unpaid Seller as against the Goods.
- Q4)** Define contract of Agency. Explain the Rights and Duties of Agent under the contract of Agency.
- Q5)** Define Contract of Pledge. Discuss the Rights and Duties of Pawnor and Pawnee under the contract of pledge.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** “A Seller can not convey the better title than he himself possess” discuss the rule along with exception.
- Q7)** Define Sale. Distinguish between sale and Agreement to sell.
- Q8)** Explain Rights and Duties of Bailor under the contract of Bailment.
- Q9)** Discuss in detail the mode creation of Agency.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Implied Condition
- b) Partnership at Will
- c) Minor as Partner
- d) Advantage of Limited Liability Partnership
- e) Doctrine of 'Caveat Emptor'

Total No. of Questions : 10]

P-8863

[6101]-42

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC - 0603 : LAW OF CONTRACT - II

(कायदा करार - II)

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) हमी कराराची व्याख्या करा. हमी करारामध्ये जामीनदाराच्या जबाबदारीचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) भारतीय भागीदारी कायद्यांतर्गत 'इनकमिंग आणि आउटगोइंग पार्टनर्स' संबंधित तरतूद स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) योग्य उदाहरणाच्या मदतीने मालाच्या विरोधात न भरलेल्या विक्रेत्याच्या अधिकारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) एजन्सीचा करार परिभाषित करा. एजन्सीच्या करारांतर्गत एजंटचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) तारण कराराची व्याख्या करा. तारण करारांतर्गत पावनोर आणि पावनीचे हक्क आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.

- प्रश्न 6)** “विक्रेता स्वतःजवळ असलेल्यापेक्षा चांगले शीर्षक सांगू शकत नाही” अपवादासह नियमावर चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** विक्रीची व्याख्या करा. विक्री आणि विक्री करार यातील फरक करा.
- प्रश्न 8)** जामीन कराराच्या अंतर्गत जामीनदाराचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** एजन्सीच्या मोड निर्मितीबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

- प्रश्न 10)** कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.
- अ) गर्भित स्थिती
- ब) इच्छापत्रावर भागीदारी
- क) भागीदार म्हणून अल्पवयीन
- ड) मर्यादित दायित्व भागीदारीचा फायदा
- इ) ‘कॅव्हेट एम्पटर’ ची शिकवण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8864

[6101]-43

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A.LL.B. (Five Years Law Course)

LC - 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C Each question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss the General defences in an action in torts? Also discuss the limitations of the maxim "Valenti non fit injuria".
- Q2)** What is defamation. Explain and distinguish between libel and slander? Discuss various defences available to the defendant in an action for defamation.
- Q3)** State and explain the principles governing "Vicarious Liability" with the help of relevant case laws.
- Q4)** What are the various Judicial and extra-judicial remedies are available in an action in tort?
- Q5)** Explain the origin and development of consumer law. Also explain various rights available to consumers.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the scope and significance of 'Res Ipsa Loqitor'.

Q7) Define trespass to person. Distinguish Battery and Assault in detail.

Q8) What is malicious prosecution? Explain its essential ingredients.

Q9) What is strict liability? Discuss the exception to the strict liability with relevant case laws.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any three)

- a) Private Nuisance
- b) Doctrine of sovereign immunity
- c) Vis Major
- d) Damnum Sine Injuria
- e) Consumer

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8864

[6101]-43

Third Year B.A.LL.B. (Five Years Law Course)

LC - 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1) टॉर्ट्समधील कृतीमध्ये सामान्य संरक्षणाची चर्चा करा? तसेच “व्हॅलेंटी नॉन-फिट इजुरी” च्या मर्यादांबद्दल चर्चा करा.
- प्र.2) मानहानी म्हणजे काय. मानहानी आणि निंदा यातील फरक समजावून सांगा? बदनामीच्या कृतीमध्ये प्रतिवादीसाठी उपलब्ध असलेल्या विविध संरक्षणांवर चर्चा करा.
- प्र.3) संबंधित केस कायद्यांच्या मदतीने “विकारियस लायबिलिटी” नियंत्रित करणारी तत्वे सांगा आणि स्पष्ट करा.
- प्र.4) टॉर्टमधील कारवाईमध्ये विविध न्यायिक आणि न्यायबाह्य उपाय काय उपलब्ध आहेत?
- प्र.5) ग्राहक कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास स्पष्ट करा. तसेच ग्राहकांना उपलब्ध असलेले विविध अधिकार समजावून सांगा.

प्र.6) 'रेस इप्सा लोकिटर' ची व्याप्ती आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.7) व्यक्तीच्या अतिक्रमणाची व्याख्या करा, बॅटरी आणि अॅसॉल्टमध्ये तपशीलवार फरक करा.

प्र.8) दुर्भावनापूर्ण खटला म्हणजे काय? त्यातील आवश्यक घटक स्पष्ट करा.

प्र.9) कठोर दायित्व म्हणजे काय? संबंधित केस कायद्यांसह कठोर उत्तरदायित्वावरील सूटची चर्चा करा.

प्र.10) लहान नोट्स लिहा (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

अ) खाजगी उपद्रव

ब) सार्वभौम प्रतिकारशक्तीचा सिद्धांत

क) विस मेजर

ड) डॅमनम साइन इंजुरिया

इ) ग्राहक

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8865

[6101]-44

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0605 (A) : MEDIA AND LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

Attempt any three questions from part A.

[3×15=45]

Q1) Critically examine the Importance of Media in Democracy.

Q2) Comparatively Discuss the Historical Foundations of Indian Freedom of press with UK and USA.

Q3) Critically explain the relation between Right to Information Act, 2005 and Official Secrets Act, 1923 in the Context of freedom of Media.

Q4) Critically Evaluate International Perspectives of Freedom of Media.

Q5) Discuss in Detail the framework available for self-regulation and statutory regulation of Media in India.

P.T.O.

PART - B

Attempt any two questions from part B.

[2×10=20]

Q6) Explain in Detail the different kinds of Media and functions of media.

Q7) Explain in detail various facets of Freedom of Speech and expression in India.

Q8) Discuss the Law relating to Legislative Privileges and Indian Media.

Q9) Explain the contribution of Advertising Standards Council of India in regulating advertisements in India.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short note on any three :

- a) Broadcasting Rights of Media
- b) Media and Electoral Process
- c) Protection of Media Persons and Law
- d) String Operation and Media
- e) Social Media vis-à-vis print media

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8865

[6101]-44

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0605 (A) : MEDIA AND LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग-अ

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

प्र.1) लोकशाहीतील माध्यमांचे महत्त्व गंभीरपणे तपासा.

प्र.2) यूके आणि यूएसए सोबत भारतीय वृत्तपत्र स्वातंत्र्याच्या ऐतिहासिक पायावर तुलनात्मक चर्चा करा.

प्र.3) प्रसारमाध्यमांच्या स्वातंत्र्याच्या संदर्भात माहितीचा अधिकार कायदा, 2005 आणि अधिकृत गुप्तता कायदा, 1923 यांच्यातील संबंध गंभीरपणे स्पष्ट करा.

प्र.4) मीडियाच्या स्वातंत्र्याच्या आंतरराष्ट्रीय दृष्टीकोनांचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा.

प्र.5) भारतातील माध्यमांच्या स्वयं-नियमन आणि वैधानिक नियमनासाठी उपलब्ध चौकटीची तपशीलवार चर्चा करा.

भाग-ब

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) माध्यमांच्या विविध प्रकार व कार्यांचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.7) भारतातील अभिव्यक्ती आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या विविध पैलूंचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.8) कायदेविषयक विशेषाधिकार आणि भारतीय माध्यमांशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा.

प्र.9) भारतातील जाहिरातींचे नियमन करण्यात अॅडव्हर्टायझिंग स्टॅण्डर्ड्स कौन्सिल ऑफ इंडियाचे योगदान स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.10) कोणतीही तीन टिपा लिहा :

[3×5=15]

- अ) माध्यमांचे प्रसारण हक्क
- ब) माध्यम आणि निवडणूक प्रक्रिया
- क) माध्यम व्यक्ती आणि कायद्याचे संरक्षण
- ड) स्ट्रिंग ऑपरेशन आणि मीडिया
- इ) प्रिंट मीडिया विरुद्ध सोशल मीडिया

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P9878

[Total No. of Pages : 4

[6101]-45A

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO-0606 (B) : BANKING & INSURANCE LAW
(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from question No. 10 from part C as directed. Each question in part C is for 5 marks.*

PART-A

Q1) What are the various types of loans and advances? Explain their features.

Q2) Explain lender's liability and provisions thereof under the Fair Practice Code.

Q3) Write the remedies available to banking customer under consumer protection act.

Q4) Discuss Rights, Duties and Obligation of Banker.

Q5) Write in detail Bank Nationalization and Social control over banking.

PART - B

Q6) Write a detail note on nature of insurance.

Q7) Write a detailed note on General Insurance Corporation of India.

P.T.O.

Q8) What are the regulations made by IRDA relating to Protection of Policy Holders Interests?

Q9) Write a detail note on scheme of compulsory insurance.

PART - C

Q10) Short notes (any three):

- a) Registration of insurers
- b) Cash Reserve Ratio
- c) Bill of Exchange
- d) Monetary and Credit Policy
- e) Doctrine of proximate clause

Total No. of Questions : 10]

P9878

[6101]-45A

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO-0606 (B) : BANKING & INSURANCE LAW
(2017 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 15 गुण.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुण.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 5 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

प्र.1) कर्जाचे आणि अग्रिमांचे विविध प्रकार कोणते आहेत? त्यांची वैशिष्ट्ये समजावून सांगा.

प्र.2) फेअ रॅक्टिस कोड अंतर्गत कर्जदाराची जबाबदारी आणि त्यातील तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.3) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत बँकिंग ग्राहकांना उपलब्ध असलेले उपाय लिहा.

प्र.4) बँकर चे अधिकार, कर्तव्य आणि बंधने स्पष्ट करा.

प्र.5) बँक राष्ट्रीयीकरण आणि बँकिंग वरील सामाजिक नियंत्रण तपशीलवार लिहा.

भाग - ब

प्र.6) विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. (Nature)

प्र.7) जनरल इन्शुरन्स कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया वर सविस्तर टिपण लिहा.

प्र.8) विमा एजंटंच्या नियुक्ती संदर्भात आय आर डी ए ने केलेल्या नियमांची चर्चा करा.

प्र.9) अनिवार्य विम्याच्या योजनेवर तपशीलवार नोंद लिहा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

- अ) विमाकंपन्यांची नोंदणी
- ब) रोख राखीव प्रमाण
- क) बिल ऑफ एक्सकांज
- ड) मौद्रिक आणि पत धोरण
- इ) नजीकच्या कारणाचा सिद्धांत (Doctrine of Proximate Cause)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8866

[6101]-46

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are compulsory*
- 2) *Figures to the right indicate full marks*

PART - A

Answer the following questions in detail (Any three)

Q1) Trace the role of prisons in modern penology. Discuss the prison reforms in India

Q2) Examine in detail the physical, economic and psychological impact of victimization in light of concept of Victimology.

Q3) Elaborate in detail the nature and scope of penology

Q4) Discuss in detail the concept of access to Justice

Q5) Discuss in detail police organization under Central Government.

P.T.O.

PART - B

Answer the following questions (Any two)

- Q6)** Comment on role of legal reforms in safeguarding victim's rights also discuss its effectiveness
- Q7)** Examine the theories of Punishment with its aim and objectives
- Q8)** Discuss legal functions of police. Explain the directives of the Supreme Court for avoidance of custodial crimes by police.
- Q9)** Explain in detail crime control mechanism in India

PART - C

Q10) Write short notes on the following (Any three)

- a) Capital Punishment: retention/abolition
- b) Parole board
- c) Forms of Punishment
- d) Penal policy in India
- e) Reformatory theory of punishment

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8866

[6101]-46

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)
LO-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY
(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन)

प्र.1) आधुनिक पेनॉलॉजीमध्ये तुरुंगांची भूमिका शोधून काढा. भारतातील तुरुंग सुधारणांची चर्चा करा.

प्र.2) पीडनामुळे होणाऱ्या शारीरिक, आर्थिक आणि मानसिक परिणामांचे व्हिक्टिमोलॉजीच्या संकल्पनेच्या संदर्भात तपशीलवार परीक्षण करा.

प्र.3) पेनॉलॉजीचे स्वरूप आणि व्याप्ती तपशीलवार सांगा.

प्र.4) न्याय मिळवण्याच्या संधीची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.5) केंद्र सरकारच्या अखत्यारीतील पोलिस संघटनेवर सविस्तर चर्चा करा.

भाग-ब

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

प्र.6) पीडितांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी कायदेशीर सुधारणांच्या भूमिकेवर टिप्पणी तसेच त्याच्या प्रभावीपणावर देखील चर्चा करा.

प्र.7) शिक्षेच्या सिद्धांतांचे ध्येय आणि उद्दिष्टांसह परीक्षण करा.

प्र.8) पोलिसांच्या कायदेशीर जबाबदाऱ्यांची चर्चा करा. पोलीस कोठडीतील गुन्हे टाळण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्देश स्पष्ट करा.

प्र.9) भारतातील गुन्हेगारी नियंत्रण यंत्रणा तपशीलवार स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.10) लघु टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

- अ) फाशीची शिक्षा: कायम ठेवावी कि रद्द करावी
- ब) पॅरोल बोर्ड
- क) शिक्षेचे प्रकार
- ड) भारतातील दंडात्मक धोरण
- इ) शिक्षेचा सुधारात्मक सिद्धांत

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8867

[Total No. of Pages : 4

[6101]-47

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0608 (D) : LAND ACQUISITION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question no.10 from part C as directed. The question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss the composition, functions, and significance of the National Monitoring Committee for Rehabilitation and Resettlement. Analyze its role in monitoring and overseeing the implementation of rehabilitation and resettlement measures across the country?
- Q2)** Define the expression “Public Purpose” under Right to Fair Compensation & transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.
- Q3)** Explain the provisions of reference to the Authority under Section 64 and its significance in addressing disputes related to the compensation, rehabilitation and resettlement under Right to Fair Compensation & transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act,2013.
- Q4)** Discuss the process and provisions of apportioning compensation among the persons interested in the acquired land under Right to Fair Compensation & transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act,2013.
- Q5)** Explain the procedure and timeline for the payment of compensation to the landowners and affected persons. Discuss the safeguards in place to ensure timely and proper payment. Analyze the consequences and remedies available in case of delays or non-payment of compensation.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the role and responsibilities of the appropriate government, the District Rehabilitation and Resettlement Committee, and other relevant authorities in implementing the rehabilitation and resettlement process. Discuss the coordination and monitoring mechanisms in place to ensure effective implementation.
- Q7)** Explain the concept of temporary occupation of land and its implications in the land acquisition process.
- Q8)** Describe the evolution and significance of the right to property under the Constitution of India, highlighting its transition from a fundamental right to a constitutional right under Article 300A.
- Q9)** Explain the significance and process of conducting a preliminary investigation for the determination of social impact and public purpose in the context of land acquisition. Discuss the factors and considerations involved in this investigation.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any three.

- a) Special provisions to safeguard Food Security:
- b) Eminent Domain
- c) Land Acquisition and Welfare State
- d) Offences and Penalties
- e) Salient features of the Land Acquisition Act, 1894

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8867

[6101]-47

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)
LO - 0608 (D) : LAND ACQUISITION LAW
(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** पुनर्वसन आणि पुनर्वसनासाठी राष्ट्रीय देखरेख समितीची रचना, कार्ये आणि महत्त्व यावर चर्चा करा. संपूर्ण देशभरात पुनर्वसन आणि पुनर्वसन उपायांच्या अमलबजावणीवर देखरेख आणि देखरेख करण्याच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा?
- प्र.2)** जमीन संपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये न्याय्य नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकतेचा अधिकार अंतर्गत “सार्वजनिक उद्देश” या अभिव्यक्तीची व्याख्या करा.
- प्र.3)** कलम 64 अन्वये प्राधिकरणाच्या संदर्भातील तरतुदी आणि भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मधील वाजवी भरपाई आणि पारदर्शकतेच्या अधिकारांतर्गत नुकसान भरपाई, पुनर्वसन आणि पुनर्स्थापना संबंधित विवादांचे निराकरण करण्यासाठी त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.4)** भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये न्याय्य नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकतेच्या अधिकारांतर्गत संपादित केलेल्या जमिनीमध्ये स्वारस्य असलेल्या व्यक्तीमध्ये पांबदला वाटप करण्याची प्रक्रिया आणि तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.5)** जमीनमालक आणि बाधित व्यक्तींना भरपाई देण्याची प्रक्रिया आणि कालमर्यादा स्पष्ट करा. वेळेवर आणि योग्य पेमेंट सुनिश्चित करण्यासाठी सुरक्षिततेची चर्चा करा. विलंब किंवा नुकसान भरपाई न मिळाल्यास उपलब्ध परिणाम आणि उपायांचे विश्लेषण करा.

- प्र.6)** पुनर्वसन आणि पुनर्वसन प्रक्रिया राबविण्यासाठी योग्य सरकार, जिल्हा पुनर्वसन आणि पुनर्वसन समिती आणि इतर संबंधित प्राधिकरणांची भूमिका आणि जबाबदारी स्पष्ट करा. प्रभावी अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्यासाठी समन्वय आणि देखरेख यंत्रणांवर चर्चा करा.
- प्र.7)** जमिनीचा तात्पुरता ताबा ही संकल्पना आणि भूसंपादन प्रक्रियेतील त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.8)** भारतीय राज्यघटनेतील मालमत्तेच्या अधिकाराची उत्क्रांती आणि महत्त्व यांचे वर्णन करा, कलम 300A अंतर्गत मूलभूत अधिकारापासून संवैधानिक अधिकारापर्यंत त्याचे संक्रमण हायलाइट करा.
- प्र.9)** भूसंपादनाच्या संदर्भात सामाजिक प्रभाव आणि सार्वजनिक हेतू निश्चित करण्यासाठी प्राथमिक तपासणी करण्याचे महत्त्व आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा. या तपासणीमध्ये समाविष्ट असलेल्या घटकांची आणि विचारांची चर्चा करा.

भाग-क

- प्र.10)** कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा. [3×5=15]

- अ) अन्न सुरक्षेचे रक्षण करण्यासाठी विशेष तरतुदी
- ब) प्रख्यात डोमेन (Eminent Domain)
- क) भूसंपादन आणि कल्याणकारी राज्य
- ड) गुन्हे आणि दंड
- इ) भूसंपादन कायदा, 1894 ची ठळक वैशिष्ट्ये :

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P8868

[6101]-48

[Total No. of Pages : 4

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0609 (E) : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS LAWS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) What do you mean by Copyright? Explain in detail copyrightable subject matter with suitable examples under Copyright act, 1957.

Q2) Explain in detail Patent filing procedure in India under Indian Patent Act, 1970.

Q3) Describe essential features necessary for protection of 'Trademark'. Explain function of trademark. Explain in detail different kinds of trademark with examples.

Q4) Define Geographical Indication. Explain in detail historical development of The Geographical Indications of Goods (Registration and Protection) Act, 1999 in India with relevant case laws.

Q5) Discuss Design registration procedure in India. Explain the infringement and remedies under Design Act, 2000.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Write in detail the provisions relating to powers of Controller.
- Q7)** Explain in detail the provisions relating to Broadcasting Organization Rights and related case laws under Copyright Act, 1957.
- Q8)** What is Madrid Protocol? Explain National & International registration of trademark.
- Q9)** Explain in detail protection of plant varieties and farmer's right under the PPV&FR Act, 2001.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a short notes on any three:

- a) Morals right provision and Copyright Law
- b) Biodiversity Law in India
- c) Pre and Post grant opposition
- d) Trade secret
- e) Authorized user under GI Act

→ → →

Total No. of Questions : 10]

P8868

[6101]-48

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0609 (E) : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS LAWS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन लहान उत्तरांच्या प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** कॉपीराइट म्हणजे काय? कॉपीराइट कायदा, 1957 अंतर्गत योग्य उदाहरणांसह कॉपीराइट करण्यायोग्य विषयाचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.2)** भारतीय पेटंट कायदा, 1970 अंतर्गत भारतात पेटंट दाखल करण्याची प्रक्रिया तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्र.3)** ट्रेडमार्कच्या संरक्षणासाठी आवश्यक असलेल्या अनिवार्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. ट्रेडमार्कचे कार्य स्पष्ट करा. विविध प्रकारच्या ट्रेडमार्कचे उदाहरणांसह तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.4)** भौगोलिक संकेत परिभाषित करा. संबंधित केस कायद्यांसह भारतातील वस्तूंचे भौगोलिक संकेत (नोंदणी आणि संरक्षण) कायदा, 1999 च्या ऐतिहासिक विकासाचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.5)** भारतातील डिझाइन नोंदणी प्रक्रियेची चर्चा करा. डिझाइन कायदा, 2000 अंतर्गत उल्लंघन आणि उपाय स्पष्ट करा.

प्र.6) कंट्रोलर च्या पॉवर संबंधित पेटेंट ऍक्ट मधील तरतुदी तपशीलवार लिहा.

प्र.7) कॉपीराइट कायदा, 1957 अंतर्गत ब्रॉडकास्टिंग ऑर्गनायझेशन अधिकार आणि संबंधित केस कायद्यांशी संबंधित तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.8) माद्रिद प्रोटोकॉल म्हणजे काय? ट्रेडमार्कची राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय नोंदणी स्पष्ट करा.

प्र.9) पीपीव्ही आणि एफआर कायदा, 2001 अंतर्गत वनस्पतींच्या जाती आणि शेतकऱ्यांच्या अधिकारांचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन नोट्स लिहा :

[3×5=15]

- अ) मॉरल राइट्स प्रोव्हिजन आणि कॉपीराइट कायदा
- ब) भारतातील जैवविविधता कायदा
- क) प्री आणि पोस्ट ग्रांट आपोझीशन
- ड) ट्रेड सीक्रेट
- इ) GI कायद्यांतर्गत अधिकृत वापरकर्ता (authorized user)

→ → →

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5684

[Total No. of Pages : 4

[6101]-51

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any Three Questions from Part A. Each Question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any Two Question from Part B. Each Question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer Question No. 10 from Part C as directed. Each Question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3×5=15]

Q1) “The entire federal pattern turns topsy-turvy during emergency.” Discuss in detail the change the federal system has to undergo during National Emergency.

Q2) Critically examine *Atiabari Tea Company Ltd v The State of Assam and Other*. Discuss in the light of Art 301 of the Indian Constitution.

Q3) Explain fully the recommendations made by Sarkaria Commission.

Q4) The Laws declared by the Supreme Court shall be binding on the lower courts. Explain the significance attached to the word ‘declared’ with the help of relevant case laws.

Q5) Discuss at length Structure, Powers and Functions of the Parliament of India.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Discuss fully the Clemency power of the President of India.

Q7) Distinguish the Indian federalism from the American Federalism.

Q8) Discuss the main provisions under the The Constitutional (Application to Jammu and Kashmir) Order, 1954.

Q9) Explain fully the role of Election Commission in India.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Attempt any 3 Short Notes:

- a) Unitary form of government
- b) Borrowing Power
- c) Municipalities under Indian Constitution
- d) Rajmannar Committee

Total No. of Questions : 10]

P5684

[610H]-51

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) “आणीबाणीच्या काळात संपूर्ण फेडरल पॅटर्न मध्ये उलथापालथ होते” राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात फेडरल व्यवस्थेत कोणते बदल करावे लागतील याची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.2) आटियाबारी टी कंपनी लिमिटेड विरुद्ध आसाम राज्य आणि इतर यांचे गंभीरपणे परीक्षण करा. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 301 च्या प्रकाशात चर्चा करा.

प्र.3) सरकारिया आयोगाने केलेल्या शिफारशी पूर्णपणे स्पष्ट करा.

प्र.4) सर्वोच्च न्यायालयाने घोषित केलेले कायदे कनिष्ठ न्यायालयांसाठी बंधनकारक असतील. संबंधित केस कायद्याच्या मदतीने ‘घोषित’ या शब्दाला जोडलेले महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) भारताच्या संसदेची रचना, अधिकार आणि कार्ये विस्तृत चर्चा करा.

प्र.6) भारताच्या राष्ट्रपतींच्या क्षमशिलतेच्या अधिकारांची संपूर्ण चर्चा करा.

प्र.7) अमेरिकन संघराज्य आणि भारतीय संघराज्य यांच्यातील फरक सांगा.

प्र.8) घटनात्मक (जम्मू आणि काश्मीरला लागू) आदेश, 1954 अंतर्गत मुख्य तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.9) भारतातील निवडणूक आयोगाची भूमिका पूर्णपणे स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणतीही तीन छोट्या टिपा लिहा :

- अ) सरकारचे एकात्मक स्वरूप
- ब) कर्ज घेण्याची शक्ती
- क) भारतीय संविधान अंतर्गत नगरपालिका
- ड) राजमन्त्रार समिती

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5685

[Total No. of Pages : 4

[6101]-52

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC 0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT
(2017 Pattern) (Semester -VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *From Part A, answer any three questions. Each question carries 15 marks.*
- 2) *From Part B, answer any two questions. Each question carries 10 marks.*
- 3) *Answer Question No.10 as directed, Question No.10 carries 15 marks in total.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Discuss in detail about the object, nature and scope of Transfer of Property act 1882.

Q2) Define Notice and describe about different kinds of Notice.

Q3) What is Election and when election is necessary? Effect of election against transfer.

Q4) Define Sale and explain what are the essential elements for a valid sale?

Q5) Explain in detail about the mortgagor's right of redemption? Is it a right be forfeited by an agreement between the mortgagor and mortgagee?

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Define Lis pendens and explain essential conditions for the application of lis pendens.
- Q7)** Discuss about the effect of a condition which absolutely restraining alienation with its exceptions.
- Q8)** Define Exchange. Explain the essential elements and rights and liabilities of parties.
- Q9)** Define the term 'Easement' and explain the difference between dominant and servient heritages.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following (Any Three)

- a) Attestation
- b) Subrogation
- c) Onerous gift
- d) Customary Easements
- e) Vested and contingent interests

Total No. of Questions : 10]

P5685

[6101]-52

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC 0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT
(2017 Pattern) (Semester -VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) मालमत्ता हस्तांतरण कायदा 1882 च्या वस्तू, स्वरूप आणि व्याप्ती याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.2) सूचना परिभाषित करा आणि विविध प्रकारच्या सूचनांचे वर्णन करा.

प्र.3) निवडणूक म्हणजे काय आणि निवडणूक कधी आवश्यक असते? हस्तांतरणा विरुद्ध निवडणूकीचा परिणाम.

प्र.4) विक्रीची व्याख्या करा आणि वैध विक्रीसाठी आवश्यक घटक कोणते आहेत ते स्पष्ट करा.

प्र.5) गहाण ठेवणार्याच्या विमोचनाच्या अधिकाराबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या. गहाण ठेवणारा आणि गहाण घेणारा यांच्यातील करारामुळे तो अधिकार गमावला जातो का?

प्र.6) लिस पेंडन्सची व्याख्या करा आणि लिस पेंडन्सच्या वापारासाठी आवश्यक अटी स्पष्ट करा.

प्र.7) अपवाद वगळता परकेपणाला पूर्णपणे प्रतिबंध करणार्या स्थितीच्या परिणामाबद्दल चर्चा करा.

प्र.8) एक्सचेंजची व्याख्या करा. पक्षांचे आवश्यक घटक आणि हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

प्र.9) 'Easement' या शब्दाची व्याख्या करा आणि प्रबळ आणि सेवाभावी द्वारसा यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा :

- अ) प्रमाणीकरण
- ब) सब्रोगेशन
- क) प्रचंड भेट
- ड) प्रथागत सोयी
- इ) निहित आणि आकस्मिक हित संबंध

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5686

[Total No. of Pages : 4

[6101]-53

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC 0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester -VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B carries 10 marks.*
- 3) *Question No. 10 from part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART-A

Q1) Discuss the Privileges and immunities of Diplomatic Envoy.

Q2) Examine the theories as to the relation between International Law & Municipal Law.

Q3) What are the various mechanisms available for the settlement of international disputes, and how do they contribute to the maintenance of peace and the resolution of conflicts among states in accordance with international law?

Q4) Explain Recognition & write Distinction Between De Facto & De Jure Recognition.

Q5) State the purpose & Principles of the United Nations.

P.T.O.

PART - B

Q6) Discuss “International Law is not true law”

Q7) Discuss how international law affects states, individuals, and multinational corporations.

Q8) Explain the Sources of International law.

Q9) What is Asylum & Extradition? Discuss Kinds of Asylum?

PART - C

Q10) Write Notes on (Any three):

- a) Security Council.
- b) WTO
- c) Pacta Sunt Servanda.
- d) Statelessness: Role of UNHCR
- e) Pacific Means

Total No. of Questions : 10]

P5686

[6101]-53

**Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC 0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VII)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 15 गुण.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुण.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

- प्र.1)** राजनैतिक दूताचे विशेषाधिकार आणि संरक्षण यांची चर्चा करा.
- प्र.2)** आंतरराष्ट्रीय कायदे आणि स्थानिक स्वराज्याचे कायदे यांच्यातील संबंधाच्या सिद्धांतांचे परीक्षण करा.
- प्र.3)** आंतरराष्ट्रीय विवादांचे निराकरण करण्यासाठी कोणत्या विविध यंत्रणा उपलब्ध आहेत आणि ते आंतरराष्ट्रीय कायदानुसार शांतता राखण्यात आणि राष्ट्रांमधील संघर्षांचे निराकरण करण्यात कसे योगदान देतात?
- प्र.4)** अधिकृत मान्यता (Recognition) म्हणजे काय? डी फॅक्टो आणि डी ज्यूर रेकग्निशनमधील फरक लिहा.
- प्र.5)** संयुक्त राष्ट्रांचा उद्देश आणि तत्त्वे सांगा.

भाग - ब

प्र.6) “आंतरराष्ट्रीय कायदा हा खरा कायदा नाही” यावर चर्चा करा.

प्र.7) राज्य, वैयक्तिक आणि बहु-राष्ट्रीय कंपन्या हे आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे विषय आहेत यावर चर्चा करा.

प्र.8) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत स्पष्ट करा.

प्र.9) आश्रय आणि प्रत्यार्पण म्हणजे काय? आश्रयाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन):

- अ) सुरक्षा परिषद
- ब) WTO
- क) पॅक्टा संट सर्वांडा
- ड) राज्यहीनता : UNHCR ची भूमिका
- इ) पॅसिफिक मीन्स

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5687

[Total No. of Pages : 4

[6101]-54

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

PRACTICAL TRAINING - PAPER-1

Professional Ethics and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - VII) (LP 0704)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any 3 questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[45]

Q1) Discuss the Development of Legal Profession in India after Independence and Impact of globalization on legal profession in India.

Q2) Enumerate the Need of Professional ethic in the legal profession Explain the Professional ethics and duties of advocates towards his clients and public.

Q3) Discuss the Composition of State Bar Council along with its powers and Functions.

Q4) Explain the meaning of Contempt. Discuss the origin, development and Constitutional Validity of the Contempt of Court Act with the help of landmark Judicial Decisions.

Q5) Critically analysis following case Laws:

- a) Brajendra Nath Bhargava V. Ramchandra Kasliwal, AIR 1999 SC 2866
- b) In Re S Mulgaokar, AIR 1978 SC 717

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Explain the provisions relating to Powers and Functions of Bar Council of India under the Advocates Act, 1961.
- Q7)** Define the term contempt of Court. Discuss the provisions relating to punishment against contempt of Court.
- Q8)** Explain the power and procedure followed by the Disciplinary Committee of the Bar council of India in case of Professional Misconduct by the Advocate.
- Q9)** Explain the concept of Professional ethics. Discuss the duties of Advocate towards society, opponent and his colleagues.

PART - C

[15]

- Q10)a)** Senior and other Advocates
- b) Law of defamation
- c) Defenses for Criminal contempt of Court
- d) Advocate's right to strike
- e) Role of advocate in the administration of justice

Total No. of Questions : 10]

P5687

[6101]-54

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

PRACTICAL TRAINING - PAPER-1

Professional Ethics and Contempt of Court Law
(2017 Pattern) (Semester - VII) (LP 0704)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) स्वातंत्र्यानंतर भारतातील कायदेशीर व्यवसायाचा विकास आणि भारतातील कायदेशीर व्यवसायावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव याविषयी चर्चा करा.

प्र.2) कायदेशीर व्यवसायात व्यावसायिक नैतिकतेची आवश्यकता स्पष्ट करा. वकिलाची त्याच्या क्लायंट आणि लोकांप्रती व्यावसायिक नैतिकता आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) राज्य बार कौन्सिलच्या रचनेसह तिचे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

प्र.4) तिरस्काराचा अर्थ स्पष्ट करा. ऐतिहासिक न्यायालयीन निर्णयांच्या सहाय्याने न्यायालयाचा अवमान कायद्याची उत्पत्ती, विकास आणि घटनात्मक वैधता यावर चर्चा करा.

प्र.5) खालीलपैकी कायद्यांचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

अ) ब्रजेंद्र नाथ भार्गव विरूद्ध रामचंद्र कासलीवाल, AIR 1999 SC 2866

ब) रे एस मुळगावकर, AIR 1978 SC 717 मध्ये

- प्र.6) अधिवक्ता कायदा, 1961 अंतर्गत बार कौन्सिल ऑफ इंडियाच्या अधिकार आणि कार्यांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.7) न्यायालयाचा अवमान या शब्दाची व्याख्या करा. न्यायालयाचा अवमान केल्याबद्दल शिक्षेशी संबंधित तरतुदीची चर्चा करा.
- प्र.8) वकिलाच्या व्यावसायिक गैरवर्तणुकीच्या बाबतीत बार कौन्सिल ऑफ इंडियाच्या शिस्तपालन समितीने अवलंबलेली शक्ती आणि कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- प्र.9) व्यावसायिक नैतिकतेची संकल्पना स्पष्ट करा. वकिलाचे समाज विरोधक आणि त्यांचे सहकारी यांच्यावरील कर्तव्याची चर्चा करा.

प्र.10) खालीलपैकी कोणतीही तीन टिपा लिहा.

- ज्येष्ठ व इतर अधिवक्ता
- बदनामीचा कायदा
- न्यायालयाच्या फौजदारी अवमानासाठी बचाव
- वकिलाचा संप करण्याचा अधिकार
- न्याय प्रशासनात वकिलाची भूमिका

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5688

[Total No. of Pages : 4

[6101]-55

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO-0705 : COMPARATIVE CONSTITUTIONS
(2017 Pattern) (Semester -VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each questions in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part C. Each question in part C is for 05 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries. Write a detailed note on the significance and importance of the study of the Comparative Constitution.

Q2) What is the procedure for Amending the Constitutions in India, U.S. and Australia?

Q3) Write a detailed note on the Spirit of the Constitution.

Q4) Write a detailed note on the Applicability of foreign precedents in the interpretation of the Constitution of India.

Q5) Discuss the notion of Federalism. Explain the distribution of legislative powers under The different federal systems.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the Parliamentary forms of Government. Critically examine the Parliamentary form of Government as prevailing in India.

Q7) Write a detailed note on Common Law Heritage.

Q8) Judicial Review is an essential characteristic of the Constitution. Explain how the Judicial Review has contributed to the growth of Indian Constitutional Law.

Q9) Write a detailed note on the Types of Constitutions.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short notes.

- a) Characteristics of modern Constitution
- b) Court as guardian of the Constitution
- c) Presidential form of Government
- d) Monarchical form of Government
- e) Constitutional Law as a branch of public law

Total No. of Questions : 10]

P5688

[6101]-55

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO-0705 : COMPARATIVE CONSTITUTIONS
(2017 Pattern) (Semester - VII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) इतर देशांचे शासन व्यवस्था समजून घेण्यासाठी तुलनात्मक संविधान हे एक आवश्यक साधन आहे. तुलनात्मक संविधानाचा अभ्यासाचे महत्त्व यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.2) भारत, अमेरिका आणि ऑस्ट्रेलिया मध्ये घटना दुरुस्तीची प्रक्रिया काय आहे?

प्र.3) राज्य घटनेच्या स्पिरिट वर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.4) भारताचे संविधान विवेचन करताना परकीय उदाहरणांच्या लागू होण्यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.5) संघराज्यावादाच्या कल्पनेची चर्चा करा. विविध संघराज्य प्रणाली अंतर्गत विधायी अधिकारांचे वितरण स्पष्ट करा.

प्र.6) सरकारच्या संसदीय प्रकारांची चर्चा करा. भारतात प्रचलित असलेले संसदे सरकारचे स्वरूप गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.7) कॉमन लॉ हेरिटेज वर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.8) न्यायिक पुनरावलोकन हे राज्यघटनेचे एक आवश्यक वैशिष्ट्य आहे. न्यायिक पुनरावलोकनाने भारतीय घटनात्मक कायद्याच्या वाढीस हातभार लावला आहे कसे ते स्पष्ट करा.

प्र.9) संविधानाच्या प्रकारांवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.10) नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) आधुनिक राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये
- ब) न्यायालय संविधानाचे संरक्षक म्हणून
- क) सरकारचे अध्यक्षीय स्वरूप
- ड) शासनाचे राजेशाही स्वरूप
- इ) घटनात्मक कायदा सार्वजनिक कायद्याची शाखा म्हणून

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5689

[Total No. of Pages : 4

[6101]-56

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO - 0706 : INVESTMENT & SECURITIES OF LAW

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each questions in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed the question No. 10 is part C is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Elaborate the history of capital markets in India.

Q2) Explain the norms of disclosure under different existing laws.

Q3) Explain the role of Primary Market intermediaries.

Q4) Elaborate in detail the law relating to the offer document.

Q5) Write a critical note on role of SEBI in securities market.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Explain salient features of the Depositories Act, 1996.

Q7) Explain Badla Contract, Future contracts and Options.

Q8) Explain Investors Protection mechanism under various statutes.

Q9) Write a critical analysis of “Takeover Code”.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any three.

- a) Listing Agreement
- b) Participatory Note
- c) Regulation of Foreign Institutional Investors (FII) in India
- d) Derivatives
- e) Qualified Institutional Placement under the SEBI (Issue of Capital and Disclosure Requirement) Regulations, 2018

Total No. of Questions : 10]

P5689

[6101]-56

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO - 0706 : INVESTMENT & SECURITIES OF LAW

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भा-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भा-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) निर्देशानुसार भाग- क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) भारतातील भांडवली बाजाराचा इतिहास विशद करा.

प्र.2) विविध विद्यमान कायद्यांतर्गत प्रकटीकरणाचे नियम स्पष्ट करा.

प्र.3) प्राथमिक बाजार मध्यस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) ऑफर दस्तऐवजाशी संबंधित कायद्याचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.5) सिक््युरिटीज मार्केटमधील सेबीच्या भूमिकेवर एक गंभीर टीप लिहा.

प्र.6) डिपॉझिटरीज कायदा, 1996 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.7) बदला करार, भविष्यातील करार आणि पर्याय स्पष्ट करा.

प्र.8) विविध कायदांतर्गत गुंतवणूकदारांच्या संरक्षणाची यंत्रणा स्पष्ट करा.

प्र.9) 'टेक ओव्हर कोड' चे गंभीर विश्लेषण लिहा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

- अ) सूची करार
- ब) सहभागी नोट
- क) भारतातील विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदारांचे (FII) नियमन
- ड) व्युत्पन्न
- इ) सेबी (भांडवल आणि प्रकटीकरण आवश्यकता) विनियम, 2018 अंतर्गत पात्र संस्थात्मक प्लेसमेंट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5690

[Total No. of Pages : 4

[6101]-57

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester -VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any three questions from Part-A. Each question in Part-A carries 15 marks.*
- 2) *Attempt any two questions from Part-B. Each question in Part-B carries 10 marks.*
- 3) *Attempt any three questions from part-C. Each question in Part-C carries 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the legislative history, object and scope of the Prevention of Corruption Act, 1988 Act. Explain the procedure relating to investigation of cases under the Act.
- Q2)** What are the various offences related to cyber crime under the Information Technology Act, 2000.
- Q3)** Elaborate on the general principles of care and protection of children under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2015. Also explain establishment of Juvenile Justice Board.
- Q4)** Explain prevention of illicit trafficking under the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1985? What are the various measures taken for combating abuse of and illicit in narcotic drugs?
- Q5)** Discuss the various offences and punishments prescribed under the Maharashtra Police Act, 1951.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)** Define organised crime. Suggest some remedial measures to prevent organized crimes?
- Q7)** Explain the provisions relating to previous sanction necessary for prosecution under the Prevention of Corruption Act, 1988?
- Q8)** What is the role and function of police under the Maharashtra Police Act, 1951? How to regulate and control the procedure of police force?
- Q9)** Discuss the salient features of Information Technology Act, 2000? Explain the provisions relating to exemption from liability of intermediary in certain cases under the Act.

PART-C

[3×5=15]

- Q10)** a) Executive Powers and Duties of the Police
- b) Appointment of Special Judges under Prevention of Corruption Act
- c) Interception of Wire, Electronic or Oral Communication under MCOCA
- d) Role of Narcotics Control Bureau under NDPS Act
- e) Adoption process under Juvenile Justice (Care and Protection) Act, 2015

Total No. of Questions : 10]

P5690

[6101]-57

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा, 1988 अधिनियमाचा वैधानिक इतिहास, वस्तू आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. अधिनियमाखालील प्रकरणांच्या तपासासंबंधीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- प्र.2)** माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 अंतर्गत सायबर गुन्ह्यांशी संबंधित विविध गुन्हे काय आहेत ?
- प्र.3)** बाल न्याय (मुलांची काळजी आणि संरक्षण) कायदा, 2015 अंतर्गत मुलांची काळजी आणि संरक्षणाच्या सामान्य तत्वांचे तपशीलवार वर्णन करा. तसेच स्थापना स्पष्ट करा बाल न्याय मंडळाचे
- प्र.4)** अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थ कायदा, 1985 अंतर्गत अवैध तस्करी प्रतिबंध स्पष्ट करा. अंमली पदार्थांचा गैरवापर आणि बेकायदेशीरपणा रोखण्यासाठी कोणत्या विविध उपाययोजना केल्या आहेत ?
- प्र.5)** महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत विहित केलेले विविध गुन्हे आणि शिक्षा यांची चर्चा करा.

प्र.6) संघटित गुन्हेगारीची व्याख्या करा. संघटित गुन्ह्यांना प्रतिबंध करण्यासाठी काही उपाय सुचवा.

प्र.7) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा, 1988 अंतर्गत खटला चालवण्यासाठी आवश्यक असलेल्या पूर्वीच्या मंजूरीशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.8) महाराष्ट्र पोलिस अधिनियम, 1951 अंतर्गत पोलिसांची भूमिका आणि कार्य काय आहे? पोलीस दलाच्या कार्यपद्धतीचे निम्न व नियंत्रण कसे करावे?

प्र.9) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. कायद्यांतर्गत काही प्रकरणांमध्ये मध्यस्थांच्या दायित्वातून सूट देण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.10) लहान टिपा लिहा.

- अ) पोलिसांचे कार्यकारी अधिकार आणि कर्तव्ये
- ब) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत विशेष न्यायाधीशांची नियुक्ती
- क) MCOCA अंतर्गत वायर, इलेक्ट्रॉनिक किंवा ओरल कम्युनिकेशनचे इंटरसेप्शन
- ड) NDPS कायद्यांतर्गत नार्कोटिक्स कंट्रोल ब्युरोची भूमिका
- इ) बाल न्याय (काळजी आणि संरक्षण) कायदा, 2015 अंतर्गत दत्तक प्रक्रिया

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5691

[Total No. of Pages : 4

[6101]-58

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

CO-OPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Optional Paper (d)) (Semester -VII) (LO-0708)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from part C as directed question No.10 carries 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Attempt any three questions from part A.

- Q1)** Discuss the evolution of the cooperative movement in India during the Preindependence and post-independence era.
- Q2)** Discuss the provision under the Maharashtra Cooperative Society Act, 1960 regarding the amalgamation, transfer, division or conversion of societies.
- Q3)** Explain the provisions relating to the appeal review and revision under the Maharashtra Cooperative Society Act, 1960.
- Q4)** Explain the provisions under Maharashtra Cooperative Society Act, 1960 regarding offences and penalties.
- Q5)** Discuss the grounds of winding up of the cooperative society. Discuss the provisions relating to winding up of cooperative society.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Attempt any two questions from part B.

Q6) What constitutes cooperative dispute? Who are the parties to the dispute?

Q7) Examine the powers of liquidator Under Maharashtra Cooperative Society Act, 1960.

Q8) Compare cooperative society with company, partnership firm.

Q9) Explain the provisions under Maharashtra Cooperative society act relating to the annual general meeting and special general meeting.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short note on any three:

- a) Features of Multi-state Cooperative Society Act.
- b) Types of cooperative society.
- c) Advantages of cooperative society.
- d) Registration of cooperative society.
- e) Expulsion of member.

Total No. of Questions : 10]

P5691

[6101]-58

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

CO-OPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Optional Paper (d)) (Semester -VII) (LO-0708)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 ला 15 गुण आहेत.

भाग - अ

भाग - अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

प्र.1) स्वातंत्र्यपूर्व आणि नंतरच्या काळात भारतातील सहकारी चळवळीच्या उत्क्रांतीची चर्चा करा.

प्र.2) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत सोसायट्यांचे एकत्रीकरण, हस्तांतरण, विभाजन किंवा रूपांतरण यासंबंधीच्या तरतुदीची चर्चा करा.

प्र.3) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत अपील, पुनर्विलोकन आणि पुनर्निरीक्षण संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत अपराध आणि शास्ती यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) सहकारी संस्था समापन होण्याच्या कारणांविषयी चर्चा करा. सहकारी संस्था समापन करण्यासंबंधीच्या तरतुदीची चर्चा करा.

भाग - ब

भाग - ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) सहकारी विवाद कशामुळे होतो? विवादाचे पक्ष कोण आहेत?

प्र.7) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम 1960 अंतर्गत परिसमपकाच्या अधिकारांचे परीक्षण करा.

प्र.8) सहकारी संस्थेची कंपनी आणि भागीदारी फर्मशी तुलना करा.

प्र.9) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियमांतर्गत वार्षिक सर्वसाधारण सभा आणि विशेष सर्वसाधारण सभेशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा :

[3×5=15]

- अ) बहु-राज्य सहकारी संस्था कायद्याची नैशिट्ये
- ब) सहकारी संस्थांचे प्रकार
- क) सहकारी संस्थेचे फायदे
- ड) सहकारी संस्थेची नोंदणी
- इ) सदस्याची हकालपट्टी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5692

[Total No. of Pages : 4

[6101]-59

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO-0709 : PRIVATE INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester -VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from part C as directed. Question No.10 is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Explain in detail how rules of private International Law governs disputes among private parties that involve a foreign element?
- Q2)** Explain in detail about the concept and theories of characterization.
- Q3)** Discuss the meaning, concept and definition of Domicile as a connecting factor under Private International Law.
- Q4)** Explain in detail about classification of property and rules regarding transfer of immovable property in private International Law.
- Q5)** Explain the rules of private International on discharge of contract.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the theories on lex fori, lex loci commissi and proper law.

Q7) Examine the concepts under Private International law as to characterisation of marriage and validity of marriage.

Q8) What are the important legal issues related to adoption that arise in private international law, and how do international conventions and national laws address these issues?

Q9) Write briefly on how do enforcement of foreign judgments takes place under private international law?

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any THREE:

- a) Domicile of legal persons.
- b) Cause of action.
- c) Characterisation of proper law
- d) Material and formal validity of marriage
- e) Defenses against enforcement of foreign judgments

Total No. of Questions : 10]

P5692

[6101]-59

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0709 : PRIVATE INTERNATIONAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) प्रश्न क्र. 10 निर्देशानुसार सोडवा. भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे नियम परदेशी घटक असलेल्या खाजगी पक्षांमधील विवाद कसे नियंत्रित करतात ते तपशीलवार सांगा ?

प्र.2) कॅरॅक्टरायझेशनची संकल्पना आणि सिद्धांताबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्र.3) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत जोडणारा घटक म्हणून अधिवासाचा अर्थ, संकल्पना आणि व्याख्या यावर चर्चा करा.

प्र.4) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यामध्ये मालमत्तेचे वर्गीकरण आणि स्थावर मालमत्तेच्या हस्तांतरणासंबंधीचे नियम याबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यामध्ये कराराचे निर्वहन स्पष्ट करा.

प्र.6) लेक्स फोरी, लेक्स लॉसी कमीशनीस आणि योग्य कायदा या सिद्धांतांवर चर्चा करा.

प्र.7) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत विवाहाचे वैशिष्ट्यीकरण (कॅक्टरायझेशन) आणि विवाहाची वैधता या संकल्पनांचे परीक्षण करा.

प्र.8) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यामध्ये दत्तक घेण्याशी संबंधित महत्त्वाचे कायदेशीर मुद्दे कोणते आहेत आणि आंतरराष्ट्रीय आणि राष्ट्रीय कायदे या समस्यांचे निराकरण कसे करतात?

प्र.9) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत परदेशी निर्णयांची अंमलबजावणी कशी होते यावर थोडक्यात लिहा?

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

- अ) कायदेशीर व्यक्तींचे अधिवास
- ब) कारवाईचे कारण (कौज ऑफ ऍक्शन)
- क) योग्य कायद्याचे कॅक्टरायझेशन
- ड) विवाहाची औपचारिक वैधता
- इ) विदेशी निर्णयांच्या अंमलबजावणीविरुद्ध संरक्षण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5693

[Total No. of Pages : 4

[6101]-60

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course
LC 0801 : Labour and Industrial Law
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** “The keystone of the Factories Act is safety first & safety last”. Comment. Describe the various statutory measures to be followed in this respect.
- Q2)** Accident arising out of employment is deemed to have occurred in the course of employment-Discuss with reference to decided cases.
- Q3)** Define “Contract Labour.” Write in nutshell on licensing of contractors under the Contract Labour (Regulation and Prohibition) Act, 1970.
- Q4)** Explain the object of the Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946. Elaborate the certification process of standing orders.
- Q5)** Critically analyze unfair labour practices with the reference of Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Analyze the need and importance of labour legislation in Indian context.
- Q7)** Narrate briefly the statutory provision regarding employment of women & children in factories in India.
- Q8)** Define “Wages” and explain the procedure of fixing and revising minimum wages under the Minimum Wages Act, 1948.
- Q9)** What are the authorized deductions given in the Payment of Wages Act, 1936?

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write a short notes on **any three** :

- a) Permanent Total Disablement
- b) Lay Off
- c) Amount of compensation under Employee’s Compensation Act, 1923
- d) Payment of subsistence allowance
- e) Industrial Dispute

Total No. of Questions : 10]

P-5693

[6101]-60

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course
LC 0801 : कामगार आणि औद्योगिक कायदा
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** “फॅक्टरी कायद्याचा मुख्य उद्देश म्हणजे सुरक्षा प्रथम आणि सुरक्षाच शेवट”. टिप्पणी करा तसेच या संदर्भात अनुसरण करायच्या विविध वैधानिक उपायांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** रोजगारामुळे उद्भवलेली दुर्घटना ही नोकरीच्या दरम्यान घडली आहे असे मानले जाते - निर्णय झालेल्या प्रकरणांच्या संदर्भ देऊन चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** “कंत्राटी कामगार” परिभाषित करा. कंत्राटी कामगार (नियमन आणि प्रतिबंध) अधिनियम, 1970 अंतर्गत कंत्राटदारांना परवाना देण्याबाबत माहिती थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 4)** औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) अधिनियम, 1946 च्या उद्दिष्टाचे स्पष्टीकरण करा. स्थायी आदेशाची प्रमाणीकरण प्रक्रिया विस्तृत करा.
- प्रश्न 5)** महाराष्ट्र कामगार संघटनांची मान्यता आणि अन्यायकारक कामगार पद्धती प्रतिबंधक अधिनियम, 1971 च्या संदर्भात अनुचित कामगार पद्धतींचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

- प्रश्न 6) भारतातील कामगार कायदे त्यांची गरज आणि महत्त्व यांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 7) भारतातील कारखान्यांमध्ये महिला आणि बालकांच्या रोजगारा संदर्भातील वैधानिक तरतूदी थोडक्यात सांगा.
- प्रश्न 8) “वेतन” परिभाषित करा आणि किमान वेतन कायदा, 1948 अंतर्गत किमान वेतन निश्चित आणि सुधारित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) वेतन देय कायदा, 1936 मध्ये अधिकृत कपाती कोणत्या आहेत?

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीपा लिहा :
- अ) कायमचे संपूर्ण अपंगत्व
- ब) ले ऑफ (Lay Off)
- क) कर्मचारी भरपाई कायदा, 1923 अंतर्गत भरपाईची रक्कम
- ड) निर्वाह भत्ता
- इ) औद्योगिक विवाद (Industrial Dispute)

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

P-5694

[Total No. of Pages : 4

[6101]-61

Fourth Year B.A. LL.B.

(Five Year Law Course)

LC-0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *Each question in Part A is for 15 Marks. Answer any three questions from Part-A.*
- 2) *Each question in Part B is for 10 marks. Answer any two questions from Part-B.*
- 3) *Question No. 9 is for 15 marks. Answer question No. 9 from Part C as directed.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** “Social Engineering means creating a structure of society that would satisfy maximum wants with minimum friction and waste” Elucidate the proposition with the help of Roscoe Pounds theory of Law.
- Q2)** Law is a command of Sovereign to be obeyed by the bulk of human society. Discuss the Austinian Concept in the context of Indian Legal System.
- Q3)** The doctrine of precedent is the life-blood of the every legal system, which is to be viewed in the light of the concept of prospective overruling. Discuss.
- Q4)** Critically examine the significance of "Legislation" as source of law and explain the merits of Legislation over precedent and custom.
- Q5)** Describe concept, kinds and various modes of acquisition of possession.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the concept of “Legal Personality” and explain the theories of corporate personality.
- Q7)** Explain the meaning of the term ‘Property’. Discuss various kinds and modes of acquiring property.
- Q8)** "Possession is nine point of ownership". Explain the prepositions by comparing it with the concept of Ownership.

PART - C

Q9) Write short notes any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Classification of titles.
- b) Feminist school- Liberal, Radical and Post-Modern.
- c) Marx and Justice, Morality and Human Rights.
- d) Hohfeldian analysis of rights-correlation of rights and duties.
- e) Theories of punishment.

Total No. of Questions : 9]

P-5694

[6101]-61

Fourth Year B.A. LL.B.
(Five Year Law Course)

LC-0802 : न्यायशास्त्र
(2017 Pattern) (Semester - VIII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) प्रश्न क्रमांक 9 हा 15 गुणांचा आहे. निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 9 उत्तर द्या.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** “सामाजिक अभियांत्रिकी म्हणजे समाजाची अशी रचना तयार करणे जी कमीत कमी घर्षण आणि जास्तीत जास्त गरजा पूर्ण करेल” रोस्को पाउंड्सचा कायद्याचा सिद्धांतच्या मदतीने प्रस्ताव स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** कायदा ही सार्वभौमत्वाची अज्ञा आहे ज्याचे पालन मानवी समाजातील बहुसंख्य लोकांनी केले पाहिजे. भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेच्या संदर्भात ऑस्टिनियन संकल्पनेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** पूर्वापार सिद्धांत हे प्रत्येक कायदेशीर व्यवस्थेचे जीवन-रक्त आहे, ज्याला सभाव्य अधिग्रहित करण्याच्या संकल्पनेच्या प्रकाशात पाहिले पाहिजे, चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** कायद्याचे स्रोत म्हणून ‘कायदे’ चे महत्त्व गंभीरपणे तपासा आणि कायद्याची योग्यता पूर्वापार आणि प्रथेपेक्षा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** संकल्पना, प्रकार आणि ताबा मिळविण्याच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

- प्रश्न 6) “कायदेशीर व्यक्तिमत्व” ची संकल्पना स्पष्ट करा आणि कॉर्पोरेट व्यक्तिमत्वाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) ‘मालमत्ता’ या शब्दाचा अर्थ स्पष्ट करा. मालमत्ता संपादन करण्याच्या विविध प्रकारांची आणि पद्धतींची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) “ताबा म्हणजे मालकीचे नऊ पॉइंट”. प्रीपोजिशनची मालकी संकल्पनेशी तुलना करून स्पष्ट करा.

- प्रश्न 9) कोणतेही तीन सोडवा : [3 × 5 = 15]
- अ) शीर्षकांचे वर्गीकरण
- ब) स्त्रीवादी शाळा-उदारमतवादी, मूलगामी आणि उत्तर-आधुनिक
- क) मार्क्स आणि न्याय, नैतिकता आणि मानवी हक्क.
- ड) हक्क आणि कर्तव्यांचे अधिकार-संबंधांचे होहफेलिडियन विश्लेषण.
- इ) शिक्षेचे सिद्धांत.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5695

[Total No. of Pages : 4

[6101]-62

Fourth Year B.A. LL.B.

(Five Year Law Course)

LC - 0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from Part A. Each question carry 15 marks.
- 2) Answer any Two questions from Part B. Each question carry 10 marks.
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. Question No.10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain the Law relating to Examination of Witnesses.

Q2) Discuss the relevancy of Motive, Preparation and Previous or subsequent conduct.

Q3) “The Content of Documents may be proved either by Primary or by Secondary evidence” Elucidate.

Q4) Discuss the cases in which statement by persons who cannot be called as witnesses are relevant.

Q5) What Does Estoppel Mean? Discuss various kinds of estoppels.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q6) What is identification parade? Describe its significance as a piece of proof?

Q7) Define term Document? Explain Provisions related to Public Document.

P.T.O.

Q8) Discuss statement made under special circumstances.

Q9) Discuss the law relating to “Facts need not to be proved”.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write notes on (any three) :

- a) Professional Communication.
- b) Child Witness.
- c) Private Document.
- d) Impeaching Credit of witness.
- e) Accomplice.

Total No. of Questions : 10]

P-5695

[6101]-62

Fourth Year B.A. LL.B.

(Five Year Law Course)

LC - 0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) साक्षीदारांच्या साक्ष तपासणीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) उद्देश, तयारी आणि पूर्वीचे व त्यानंतरचे आचरणांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 3) “दस्तावेजातील मजकूर प्राथमिक किंवा दुय्यम पुराव्याद्वारे सिद्ध केली जाऊ शकते” स्पष्टीकरण लिहा.
- प्रश्न 4) ज्यांना साक्षीदार म्हणून बोलावणे शक्य नसते त्या व्यक्तीने केलेली कथनांचा संबंध कसा लावला जातो हे उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) एस्टोपेलचा अर्थ काय आहे? विविध प्रकारच्या एस्टोपल्सची चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) ओळखपरेड बद्दलच्या तरतुदी लिहा.
- प्रश्न 7) दस्तावेजाची संज्ञा लिहा. सार्वजनिक दस्तावेजाच्या तरतुदी लिहा.

प्रश्न 8) विशेष परिस्थितीत केलेली कथने स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) “तथ्ये सिद्ध करण्याची गरज नाही” शी संबंधित तरतुदीची चर्चा करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) व्यावसायिक निवेदने
- ब) बाल साक्षीदार
- क) खाजगी दस्तऐवज
- ड) साक्षीदाराच्या विश्वासपात्रतेबाबत संशय व्यक्त करणे
- इ) सह-अपराधी

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5696

[Total No. of Pages : 4

[6101]-63

B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LP-0804 : PRACTICAL TRAINING

Alternative Dispute Resolution System (Paper - II)

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions front Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three short answer questions front Part C. Each question in Part C is for 05 marks.*

PART A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss the various grounds for setting aside Arbitral Award.
- Q2)** Explain the provisions regarding the appointment and removal of an arbitrator.
- Q3)** Discuss the jurisdiction of the 'Arbitral Tribunal' under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q4)** What is conciliation? How does it differ from Arbitration? Explain the provisions in the Arbitration and Conciliation Act 1996 about Conciliation.
- Q5)** Explain the procedure laid down for "Conduct of Arbitral Proceedings" under the Arbitration and Conciliation Act 1996.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the Arbitral Agreement and essential of Arbitral Agreement.
- Q7)** Explain historical perspective of arbitration as a form of dispute settlement mechanism.
- Q8)** Explain the enforcement of foreign Arbitral Awards under New York convention.
- Q9)** Differences between Negotiation, mediation and Conciliation?

PART - C

Q10) Write short notes on :

[3 × 5 = 15]

- a) Arbitration Agreement.
- b) Appealable orders under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- c) Arbitral Award
- d) Role and appointment of Arbitrator
- e) Interim measures for Arbitration

[6101]-63

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
(Fourth Year of Five Year Law Course)

LP-0804 : व्यावहारिक प्रशिक्षण
वैकल्पिक विवाद निवारण प्रणाली (Paper - II)
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याच्या विविध कारणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** लवादाची नियुक्ती आणि काढून टाकण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत 'लवाद न्यायाधिकरण' च्या अधिकारक्षेत्रावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** सलोखा म्हणजे काय? ते लवादापेक्षा वेगळे कसे आहे? मध्यस्थी आणि सामंजस्य कायदा 1996 मधील तरतुदी समेटाबद्दल स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 अंतर्गत "कंडक्ट ऑफ आर्बिट्रल प्रोसीडिंग्ज" साठी निर्धारित केलेली प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) मध्यस्थ करार आणि लवादाच्या आवश्यकतेची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) विवाद निपटारा यंत्रणेचा एक प्रकार म्हणून लवादाचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) न्यूयॉर्क अधिवेनांतर्गत परकीय कक्षीय पुरस्कारांच्या अंमलबजावणीचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 9) वाटाघाटी, मध्यस्थी आणि सामंजस्य यातील फरक.

- प्रश्न 10) नोट्स लिहा : [3 × 5 = 15]

- अ) लवाद करार
- ब) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत अपील करण्यायोग्य आदेश
- क) लवाद निवाडा
- ड) लवादाची भूमिका आणि नियुक्ती
- इ) लवादासाठी अंतरिम उपाय

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5697

[Total No. of Pages : 4

[6101]-64

B.A. LL.B (Semester - VIII)

Fourth Year of Five Years Law Course

LO-0805 : HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in part C is for 05 marks.*

PART - A (Attempt Any Three)

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss in details the political rights of First Generation of Human Rights.

Q2) Elucidate the relationship between rights and duties.

Q3) Explain the First Generation's Human Rights with special reference to Civil Rights.

Q4) Discuss in details the powers and function of The Committee on Elimination of Discrimination Against Women under CEDAW 1979.

Q5) Discuss the political rights of First Generation of Human Rights.

P.T.O.

PART - B (Attempt Any Two)

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the structure, powers and functions of State Human Right Commission in India.
- Q7)** Define in details, the human rights of second generation.
- Q8)** Elaborate the basic components like value, dignity, equality, justice, ethics of Human Rights and its significance.
- Q9)** Explain the role of Judiciary in enforcement of Human Rights in India with leading case laws.

PART - C (Attempt Any Three)

Q10) Write short notes on :

[3 × 5 = 15]

- a) Human Rights of Migrant Workers
- b) State Human Right Commission
- c) Human Rights of Minorities
- d) National Commission for Scheduled Caste
- e) Disadvantaged Groups

Total No. of Questions : 10]

P-5697

[6101]-64

B.A. LL.B (Semester - VIII)

Fourth Year of Five Years Law Course

LO-0805 : मानवी हक्क कायदा आणि सराव

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग अ (कोणत्याही तीन)

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) मानवी हक्कांच्या पहिल्या पिढीच्या राजकीय अधिकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 2) हक्क आणि कर्तव्ये यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) नागरी हक्कांच्या विशेष संदर्भात पहिल्या पिढीचे मानवी हक्क स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) महिला विरुद्ध भेदभाव निर्मूलन विषयक अधिवेशन 1979 अंतर्गत महिलांवरील भेदभाव निर्मूलन समितीच्या अधिकारांची आणि कार्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 5) मानवी हक्कांच्या पहिल्या पिढीच्या राजकीय अधिकारांची चर्चा करा.

- प्रश्न 6) भारतातील राज्य मानवी हक्क आयोगाची रचना, अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) दुसऱ्या पिढीचे मानवी हक्क तपशीलवार परिभाषित करा.
- प्रश्न 8) मानवी हक्कांचे मूल्य, प्रतिष्ठा, समानता, न्याय, नैतिकता यासारखे मूलभूत घटक आणि त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) भारतातील मानवी हक्कांच्या अंमलबजावणीत न्यायपालिकेची भूमिका प्रमुख केस कायदांसह स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) लहान नोट्स लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) स्थलांतरित कामगारांचे मानवी हक्क
- ब) राज्य मानवी हक्क आयोग
- क) अल्पसंख्याकांचे मानवी हक्क
- ड) राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग
- इ) वंचित गट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5698

[Total No. of Pages : 4

[6101]-65

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course
LO-0806 : COMPETITION LAW
(2017 Pattern) (Revised Syllabus)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *Answer any 3 questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any 2 questions from part 'B' Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) *Answer any 3 questions from part 'C' Each question in part 'C' is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** What is the abuse of dominant position? Explain the procedure for inquiry into abuse of dominant position.
- Q2)** Describe powers, structure and functions of Competition Commission of India.
- Q3)** Explain Constitutional aspect of competition law with respect to Social Justice Article 39 (b) and (c) of the Constitution of India.
- Q4)** Examine salient features of MRTP Act.
- Q5)** Discuss the interface of Competition Law with Intellectual Property Rights with the help of decided case law.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the circumstances under which penalty may be imposed under Competition Act, 2002.
- Q7)** Discuss the need for competition regulation and state, the advantages and disadvantages of competition regulation.
- Q8)** Trace development of Competition law with special reference to Sachar Committee Report, Raghavan Committee Report.
- Q9)** Examine the scope of powers of the Director General under the Competition Act, 2002 with the help of case laws.

PART - C

Q10) Short Notes (Attempt any Three of the following) : **[3 × 5 = 15]**

- a) UK Competition Act, 1998
- b) Unfair Trade Practices.
- c) Enterprise
- d) Prevention of anti-competitive agreement
- e) Relation between Competition Policy and Competition Law

Total No. of Questions : 10]

P-5698

[6101]-65

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course

LO-0806 : स्पर्धा कायदा
(2017 Pattern) (Revised Syllabus)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** प्रभावी/वर्चस्व (dominant position) असलेल्या पदाचा दुरुपयोग म्हणजे काय? प्रभावी पदाच्या गैरवापराच्या चौकशीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** भारतीय स्पर्धा आयोगाची स्थापना रचना आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 39 (b) आणि (c) च्या संदर्भात सामाजिक न्याय आणि स्पर्धा कायद्याच्या घटनात्मक पैलूंचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 4)** मत्तेदारी आणि प्रतिबंधात्मक व्यापार कायदा ची उद्दिष्टे आणि ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** बौद्धिक संपदा अधिकारा (Intellectual Property Rights) व स्पर्धा कायदा निर्णय घेतलेल्या केस कायद्याच्या मदतीने स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) स्पर्धा अधिनियम, 2002 अंतर्गत कोणत्या परिस्थितीत दंड आकारला जाऊ शकतो हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) स्पर्धा नियमन आवश्यकतेवर चर्चा करा आणि स्पर्धा नियमनचे फायदे आणि तोटे सांगा.
- प्रश्न 8) सच्चर समिती अहवाल, राघवन समिती अहवालाचा विशेष संदर्भ घेऊन स्पर्धा कायद्याचा विकास यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 9) स्पर्धा कायदा, 2002 अंतर्गत महासंचालकांच्या अधिकारांची व्याप्ती केस कायदांच्या मदतीने तपासा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) यूकेचा स्पर्धा कायदा, 1998
- ब) अनुचित व्यापार पद्धती.
- क) एंटरप्राइज
- ड) स्पर्धा विरोधी करारांवर बंदी
- इ) स्पर्धा धोरण आणि स्पर्धा कायदा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

□□□

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5699

[Total No. of Pages : 4

[6101]-66

Fourth Year B.A. LL.B.

Fourth Year of Five Year Law Course

**LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED
GROUPS AND CRIMINAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VIII)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 questions in part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 questions in part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 short notes in part C carrying 5 marks each.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss Legislative History, objectives, definitions & Scope of The POCSO Act 2012.
- Q2) Define Atrocity under The Schedule caste & schedule tribes Act 1989.
- Q3) Explain Authentication of orders, disqualification function of central supervisory board under The Pre-Conception and Prenatal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994.
- Q4) Write provisions related to Dowry for benefit of on her heirs.
- Q5) Discuss the change in procedure Law and Evidence Law under Dowry prohibition Act 1961.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Discuss Abetment of an attempt to commit an offence under POCSO Act 2012.
- Q7) Discuss protection of Morals & places of residence under Immoral Traffic Prevention Act 1956.

P.T.O.

Q8) Discuss Regulations of prenatal diagnostic technique under The Pre Conception and Prenatal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994.

Q9) Discuss the precautionary and preventive measures taken by government under the Scheduled Caste/ Scheduled Tribe (Preventive of Atrocities) Rules, 1995.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Notes (any three) :

- a) Using child for phonographic purpose.
- b) Procedure for reporting for cases under POCSO Act 2012.
- c) Sec. 15 Search without warrant under Immoral Traffic Prevention Act 1956.
- d) Offences and penalties under The Pre-Conception and Prenatal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994.
- e) Registration of Genetic Counseling Centers, Genetic Laboratories and Genetic Clinics under The Pre-Conception and Prenatal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994

Total No. of Questions : 10]

P-5699

[6101]-66

Fourth Year B.A. LL.B.

Fourth Year of Five Year Law Course

LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED
GROUPS AND CRIMINAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणतेही 3 प्रश्न करून लिहा.
- 2) भाग-ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणतेही 2 प्रश्न लिहा.
- 3) भाग-क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेल्या कोणत्याही 3 छोट्या नोट्स लिहा.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) POCSO कायदा 2012 च्या विधानाचा इतिहास, उद्दिष्टे, व्याख्या आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती कायदा 1989 मध्ये अॅट्रॉसिटीची व्याख्या करा.
- प्रश्न 3) गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवड प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 अंतर्गत आदेशांचे प्रमाणीकरण, केंद्रीय पर्यवेक्षक मंडळाच्या अपात्रतेचे कार्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) हुंडा बंदी कायदा 1961 अंतर्गत तिच्या वारसांच्या फायद्यासाठी हुंड्याशी संबंधित तरतूद लिहा.
- प्रश्न 5) हुंडा बंदी कायदा, 1961 अंतर्गत कायदा आणि पुरावा कायद्यातील बदलाची चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) POCSO कायदा 2012 अंतर्गत गुन्हा करण्यासाठी प्रवृत्त केल्याबद्दल चर्चा करा.
- प्रश्न 7) अनैतिक वाहतूक प्रतिबंध कायदा 1956 अंतर्गत नैतिकता आणि निवासस्थानांच्या संरक्षणावर चर्चा करा.

प्रश्न 8) गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवड प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 अंतर्गत जन्मपूर्व निदान तंत्राच्या नियमांची चर्चा करा.

प्रश्न 9) अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) नियम, 1995 च्या नियमांनुसार सावधगिरी आणि प्रतिबंधात्मक उपाय स्पष्ट करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) कोणत्याही तीन लहान टिपा लिहा :

अ) फोनोग्राफिक हेतूसाठी मुलाचा वापर करणे.

ब) POCSO कायदा 2012 अंतर्गत प्रकरणांसाठी अहवाल देण्याची प्रक्रिया

क) कलम 15 अनैतिक वाहतूक प्रतिबंध कायदा 1956 अंतर्गत वॉरंटशिवाय शोध.

ड) गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवड प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 अंतर्गत गुन्हे आणि दंड.

इ) गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवड प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 अंतर्गत अनुवांशिक समुपदेशन केंद्रे, अनुवांशिक प्रयोगशाळा आणि अनुवांशिक क्लिनिकची नोंदणी.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5700

[Total No. of Pages : 4

[6101]-67

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course
LO 0808 : Civil Minor Acts
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.*

PART - A

Attempt any Three Questions. Each Question Carries 15 Marks. [3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the important definitions and its application under the Interest Act, 1978 with the help of suitable cases.
- Q2)** Discuss the law relating to jurisdiction and classes of civil judges under Maharashtra Civil Courts Act, 1869.
- Q3)** Discuss the salient features of Suit Valuation Act, 1887 with special reference to valuation of suits relating to land.
- Q4)** Registration Act, 1908 mandates the registration of certain document explain the statement in the light of relevant provisions.
- Q5)** What are the different parties to Negotiable instruments discuss the relevant legal provisions and case laws.

P.T.O.

PART - B

Attempt any Two Questions. Each Question Carries 10 Marks.[2 × 10 = 20]

- Q6)** Indian Stamp Act, 1958 is implemented through different authorities Explain powers and functions of such authorities.
- Q7)** Discuss the concept of Negotiation as per the provisions of Negotiable Instrument Act, 1881.
- Q8)** How for the provisions of Registration Act are effective for the purpose of registration and deposits of wills.
- Q9)** What documents are chargeable to court fees as per the provisions of Maharashtra Court Fees Act, 1959.

PART - C

Q10) Attempt any three Short notes. Each Question Carries Five Marks.

[3 × 5 = 15]

- a) Arbitrators power to award Interest
- b) Provisions relating to Transfer of Suits and appeals
- c) Provisions relating to over valuation or under valuation
- d) Concept of Multifarious suits
- e) Negotiable Instrument Act, 1881 and discharge from liability

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

P-5700

[6101]-67

B.A. LL.B. (Semester - VIII)
Fourth Year of Five Year Law Course

LO 0808 : संक्षिप्त दिवाणी कायदे

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा (45 गुण) प्रत्येक प्रश्नास 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब कुठलेही दोन प्रश्न सोडवा (20 गुण) प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
- 3) भाग क कुठल्याही तीन टिपा लिहा (15 गुण) प्रत्येक टिपेस 5 गुण आहेत.

भाग - अ

कोणत्याही तीन प्रश्नांचा प्रयत्न करा. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतात.

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** व्याज कायदा, 1978 अंतर्गत महत्त्वाच्या व्याख्या आणि त्याचा वापर योग्य प्रकरणांच्या मदतीने स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** महाराष्ट्र दिवाणी न्यायालय अधिनियम, 1869 अंतर्गत अधिकार क्षेत्र आणि दिवाणी न्यायाधीशांच्या वर्गाशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** जमिनीशी संबंधित दाव्याच्या मुल्यांकनाच्या विशेष संदर्भात सूट मूल्यांकन कायदा, 1887 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** नोंदणी कायदा, 1908 विशिष्ट दस्तऐवजाची नोंदणी अनिवार्य करतो संबंधित तरतुदींच्या प्रकाशात विधान स्पष्ट करतो.
- प्रश्न 5)** निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्सचे वेगवेगळे पक्ष कोणते आहेत ते संबंधित कायदेशीर तरतुदी आणि केस कायदे यावर चर्चा करतात.

भाग - ब

कोणत्याही दोन प्रश्नांचा प्रयत्न करा. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतात.

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतीय मुद्रांक कायदा, 1958 विविध प्राधिकरणांद्वारे लागू केला जातो अशा प्राधिकरणांचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) निगोशिएबल इन्स्ट्रमेंट ऍक्ट, 1881 च्या तरतुदीनुसार वाटाघाटीच्या संकल्पनेची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) नोंदणी कायद्याच्या तरतुदी मृत्यूपत्रांच्या नोंदणी आणि ठेवींसाठी कशा प्रभावी आहेत.
- प्रश्न 9) महाराष्ट्र न्यायालय फी अधिनियम, 1959 च्या तरतुदीनुसार न्यायालयीन शुल्कासाठी कोणती कागदपत्रे आकारली जाताने.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणत्याही तीन लहान नोट्सचा प्रयत्न करा. प्रत्येक प्रश्नाला पाच गुण असतात. [3 × 5 = 15]

- अ) लवादाला व्याज देण्याचा अधिकार
- ब) दावे आणि अपीलांच्या हस्तांतरणाशी संबंधित तरतुदी
- क) जादा मूल्यांकन किंवा कमी मूल्यांकनाशी संबंधित तरतुदी
- ड) बहुविध सूटची संकल्पना
- इ) निगोशिएबल इन्स्ट्रमेंट कायदा, 1881 आणि दायित्वातून मुक्तता.

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5701

[Total No. of Pages : 4

[6101]-68

B.A. LL.B (Semester - VIII)

Fourth Year of Five Years Law Course

LO-0809 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2017 Pattern) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Describe the Charter of Economic Rights and Duties.

Q2) Discuss Foreign Investment. Explain the types of Foreign Investment.

Q3) What is New International Economic Order (NIEO)? What is the role of Developing and Developed States in NIEO?

Q4) Explain the International Business Law with reference to Rome Convention.

Q5) Write a detailed note on G-20

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the impact of sovereignty on development of International Economic Law.
- Q7)** What is the Structure, powers and Functions of WTO?
- Q8)** Explain in detail the Permanent sovereignty Over Natural Resources.
- Q9)** Define International Economic Law and discuss the Relationship between national and international economic laws.

PART - C

Q10) Write short notes on (Any Three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Nature & Scope of International Economic Law
- b) Role and Responsibility of Secretariat under WTO
- c) Doctrine of unjust enrichment
- d) Role of International Monetary Fund
- e) Sustainable Development under United Nations

⌘⌘⌘⌘

[6101]-68

B.A. LL.B (Semester - VIII)

Fourth Year of Five Years Law Course

LO-0809 : आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा

(2017 Pattern) (Revised)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) आर्थिक अधिकार आणि कर्तव्य कायद्याच्या चार्टर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) परकीय गुंतवणुकीवर चर्चा करा. विदेशी गुंतवणुकीचे प्रकार कोणते आहेत? स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) नवीन आंतरराष्ट्रीय आर्थिक ऑर्डर (NIEO) म्हणजे काय? NIEO मध्ये विकसनशील आणि विकसित राज्यांची भूमिका काय आहे?
- प्रश्न 4) रोम कन्व्हेंशनच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय कायदा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) G-20 वर टीप लिहा.

- प्रश्न 6) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याच्या विकासावर सार्वभौमत्वाच्या प्रभावाचे गंभीरपणे परीक्षण करा.
- प्रश्न 7) WTO ची रचना अधिकार आणि कार्ये यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) नैसर्गिक संसाधनांवर कायमस्वरूपी सार्वभौमत्व म्हणजे काय? ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा स्पष्ट करा. राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्यामधील संबंध स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणतेही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा - स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) WTO अंतर्गत सचिवालयाची भूमिका आणि जबाबदारी
- क) अन्यायकारक समृद्धीचा सिद्धांत
- ड) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका
- इ) युनायटेड नेशन्स अंतर्गत शाश्वत विकास

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5702

[Total No. of Pages : 4

[6101]-71

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - IX) (LC 0901)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *From Part A, Answer any three questions. Each question carries 15 marks.*
- 2) *From Part B, Answer any two questions. Each question carries 10 marks.*
- 3) *Answer Question No. 10 as directed, Question 10 carries 15 marks in total*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Discuss different stages of suit from its institution till its final determination.

Q2) Explain and Critically examine the doctrine of 'Res Judicata'

Q3) What is meant by 'written statement'? What are the rules of defence considered while filing of a written statement? Explain briefly.

Q4) Explain various modes of executing decree.

Q5) Who is an Indigent person? Explain the provisions for suits by Indigent persons.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss in detail how a receiver is appointed? What are his rights and duties?
- Q7)** Explain the rules of procedure as regarding withdrawal or compromise of suits.
- Q8)** What is meant by issues? How are they framed? Can any issue be determined first of all and when?
- Q9)** Which period of time can be excluded under the Limitation Act, 1963 for computing the period of limitation for a suit, appeal or application?

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following (Any Three)

- a) Interpleader suit
- b) Interrogatories
- c) Review
- d) Acknowledgement of time barred debts
- e) Costs

Total No. of Questions : 10]

P5702

[6101]-71

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - IX) (LC 0901)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) दावा दाखल केल्या पासून ते अंतिम निर्णय होईपर्यंत दाव्याच्या वेगवेगळ्या टप्प्यांवर चर्चा करा.

प्र.2) 'Res Judicata'च्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण आणि परीक्षण करा.

प्र.3) लेखी जबाब म्हणजे काय? तो दाखल करताना कोणते बचावाबाबत कोणते नियम विचारात घेतले जातात? थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) दरखास्त अंमलात आणण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.5) गरीब व्यक्ती कोण आहे? गरीब व्यक्तीने दावा दाखल करणेबाबत तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.6) रिसिक्हर ची नियुक्ती कशी केली जाते याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा? त्याचे अधिकार आणि कर्तव्ये काय आहेत?

प्र.7) दावे मागे घेण्याबाबत किंवा तडजोड करण्यासंदर्भात प्रक्रियेचे नियम स्पष्ट करा.

प्र.8) मुद्दे म्हणजे काय? ते कसे तयार केले जातात? कोणता मुद्दा सर्व प्रथम आणि केंव्हा निश्चित केला जाऊ शकते?

प्र.9) खटला, अपील किंवा अर्जाच्या कालमर्यादेच्या कालावधीची गणना करण्यासाठी मर्यादा कायदा, 1963 अंतर्गत कोणता कालावधी वगळला जाऊ शकतो?

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन वर टिपा लिहा :

- अ) इंटरप्लेडर सूट
- ब) प्रश्नावली
- क) पुनर्विलोकन
- ड) वेळ प्रतिबंधित कर्जाची कबुली
- इ) खर्च येतो

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5703

[Total No. of Pages : 4

[6101]-72

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - IX) (LC0902)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any Three questions from part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any Two questions from part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer any Three questions from Part C. Each question carries 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the nature and significance of Remedial Statutes.

Q2) Discuss the general principles of interpretation of Literal Rule with help of decided case laws

Q3) Explain the classification of statutes in brief.

Q4) Explain the aims and objectives of the General Clauses Act

Q5) Describe the various internal aids to interpretation in detail.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the basic principles of Mischief rule with help of decided case laws.
- Q7)** Describe the role of conjunctives and disjunctives in framing the provisions of laws.
- Q8)** Explain the interpretation of taxing statutes with help of decided case laws.
- Q9)** Explain the concept of Expiry and Repealing of statutes in Interpretation.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a note on any Three

- a) Rule of Last antecedent
- b) Commencement of statutes
- c) Textual Interpretation
- d) International Convention
- e) Liberal construction

Total No. of Questions : 10]

P5703

[6101]-72

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - IX) (LC0902)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) उपचारात्मक नियमांचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) ठरलेल्या केस कायद्यांच्या मदतीने शाब्दिक नियमांच्या स्पष्टीकरणाच्या सामान्य तत्वांची चर्चा करा.

प्र.3) कायद्यांचे वर्गीकरण थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) सामान्य कलम कायद्याची ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.5) स्पष्टीकरणासाठी विविध अंतर्गत साहाय्यांचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.6) निर्णय घेतलेल्या केस कायद्यांच्या मदतीने मिस्त्रीफ रूलची मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.7) कायद्याच्या तरतुदी तयार करण्यात संयोजक आणि विच्छेदक यांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्र.8) निर्णय झालेल्या केस कायद्यांच्या मदतीने कर आकारणी कायद्याचे स्पष्टीकरण स्पष्ट करा.

प्र.9) व्याख्येतील नियमांची मुदत संपुष्टात आणणे आणि रद्द करणे ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन वर एक टिपा लिहा :

- अ) शेवटच्या पूर्ववर्तीचा नियम
- ब) कायदे सुरू करणे
- क) शाब्दिक नियमाच्या व्याख्या
- ड) आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन
- इ) उदारमतवादी स्पष्टीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5704

[Total No. of Pages : 4

[6101]-73

**Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC-0903 : ENVIRONMENTAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - IX)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part C. Each question in part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Define the term Environment and Environmental Pollution. Discuss the various Causes and effects of Environmental Pollution with its Preventing measures.
- Q2)** Explain the principles provided in Sustainable Development and Precautionary Principle with the help of landmark Judicial Pronouncements.
- Q3)** Discuss the various Types of Forests along with powers of forest officers, provided in The Forest Act, 1927.
- Q4)** Explain the Jurisdiction and power of NGT provided in The National Green Tribunal Act, 2010 and its role in protection of Environment with appropriate Judicial Pronouncements.
- Q5)** Discuss the Environmental issues involved in the development following projects
  - a) Silent Valley Project,
  - b) Koondankulam Nuclear Power Plant.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Write a short note on National Biodiversity Authority provided under The Biological Diversity Act, 2002.
- Q7)** Discuss the relevant provisions of Directive Principles of State Policies and Fundamental Duties under the Constitution of India relating to protection of Environment.
- Q8)** Write a short note on 'The Noise Pollution (regulation and Control) Rules, 2000'.
- Q9)** Discuss the principle provided in Absolute and Strict liability relating to protection of Environment with appropriate judicial Pronouncement.

PART - C

Q10) Write Notes on any THREE **[3×5=15]**

- a) Authorities under the Water Act, 1974
- b) Environment and Protection of Cultural Rights
- c) Trail smelter Arbitration
- d) Sanctuaries and National Parks
- e) Negligence

Total No. of Questions : 10]

P5704

[6101]-73

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC-0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** पर्यावरण आणि पर्यावरण प्रदूषण या शब्दाची व्याख्या करा. पर्यावरण प्रदूषणाची विविध कारणे आणि त्याच्या प्रतिबंधात्मक उपायांबद्दल चर्चा करा.
- प्र.2)** शाश्वत विकास आणि सावधगिरीच्या तत्त्वामध्ये दिलेली तत्त्वे ऐतिहासिक न्यायिक घोषणांच्या मदतीने स्पष्ट करा.
- प्र.3)** वन अधिनियम, 1927 मध्ये प्रदान केलेल्या वन अधिकाऱ्यांच्या अधिकारांसह विविध प्रकारच्या वनांची चर्चा करा.
- प्र.4)** राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण कायदा, 2010 मध्ये प्रदान केलेले NGT चे अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार आणि योग्य न्यायिक निर्णयांसह पर्यावरणाच्या संरक्षणातील त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालील प्रकल्पांच्या विकासामध्ये समाविष्ट असलेल्या पर्यावरणीय समस्यांवर चर्चा करा.
- अ) सायलेंट व्हॅली प्रकल्प,
  - ब) कुंडनकुलम अणुऊर्जा प्रकल्प

प्र.6) जैविक विविधता कायदा, 2002 अंतर्गत प्रदान केलेल्या राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरणावर एक छोटी टीप लिहा.

प्र.7) पर्यावरणाच्या संरक्षणाशी संबंधित भारतीय राज्यघटनेच्या अंतर्गत राज्य धोरणांच्या मार्गदर्शक तत्वांच्या आणि मूलभूत कर्तव्यांच्या संबंधित तरतुदींवर चर्चा करा.

प्र.8) 'ध्वनी प्रदूषण (नियमन आणि नियंत्रण) नियम, 2000' वर एक छोटी टीप लिहा.

प्र.9) पर्यावरणाच्या संरक्षणाशी संबंधित परिपूर्ण आणि कठोर उत्तरदायित्वामध्ये प्रदान केलेल्या तत्वावर योग्य न्यायिक निर्णयासह चर्चा करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा.

- अ) पाणी अधिनियम, 1974 अंतर्गत प्राधिकरण
- ब) पर्यावरण आणि सांस्कृतिक हक्कांचे संरक्षण
- क) ट्रेल स्मेल्टर लवाद
- ड) अभयारण्ये आणि राष्ट्रीय उद्याने
- इ) निष्काळजीपणा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5705

[Total No. of Pages : 4

[6101]-74

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)
PRACTICAL TRAINING PAPER-III-DRAFTING, PLEADING
AND CONVEYANCE
(2017 Pattern) (Semester - IX) (LP0904)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any 3 questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the Meaning and purpose of pleadings. Enumerate the steps of pleading process.

Q2) Draft a writ petition under Article 14 the Constitution of India.

Q3) Draft a Petition for divorce on behalf of wife alleging grounds of divorce.

Q4) Draft Leave and license agreement between Landlord and tenant.

Q5) Draft a written statement in a suit for specific performance.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the object of Conveyance and Contents of draft conveyance.
- Q7)** Draft a Reply to consumer complaint about deficiency in Housing services.
- Q8)** Draft an Application to the Court for recovery of motor vehicle seized by police.
- Q9)** Draft a Reply to notice under Section 138 of the Negotiable Instruments Act, 1882.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following (Any Three)

- a) Importance of pleadings in the administration of justice.
- b) Draft an application for bail.
- c) Draft an Affidavit.
- d) Contents of a draft conveyance.
- e) Draft an Application for probate.

Total No. of Questions : 10]

P5705

[6101]-74

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)
PRACTICAL TRAINING PAPER-III-DRAFTING, PLEADING
AND CONVEYANCE
(2017 Pattern) (Semester - IX) (LP0904)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) याचिकांचा अर्थ आणि उद्देश स्पष्ट करा. याचिका प्रक्रियेच्या चरणांची गणना करा.

प्र.2) भारतीय राज्य घटनेच्या कलम 14 अंतर्गत रिट याचिकेचा मसुदा तयार करा.

प्र.3) घटस्फोटाच्या कारणास्तव पत्नीच्या वतीने घटस्फोटासाठी याचिका तयार करा.

प्र.4) घरमालक आणि भाडेकरू यांच्यातील रजा आणि परवाना कराराचा मसुदा.

प्र.5) विशिष्ट कामगिरीसाठी सूट मध्ये लेखी विधानाचा मसुदा तयार करा.

प्र.6) ड्राफ्ट कन्व्हेयन्सची वस्तु आणि सामग्री स्पष्ट करा.

प्र.7) गृहनिर्माण सेवांमधील कमतरतेबद्दल ग्राहकांच्या तक्रारीला उत्तर देण्यासाठी मसुदा तयार करा.

प्र.8) पोलिसांनी जप्त केलेल्या मोटार वाहनाच्या पुनर्प्राप्तीसाठी न्यायालयात अर्जाचा मसुदा तयार करा.

प्र.9) निगोशिअबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, 1882 च्या कलम 138 अंतर्गत नोटीसला उत्तराचा मसुदा तयार करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा :

- अ) न्याय प्रशासनात याचिकांचे महत्त्व
- ब) जामिनासाठी अर्ज तयार करा.
- क) प्रतिज्ञापत्राचा मसुदा तयार करा.
- ड) ड्राफ्ट कन्व्हेयन्सची सामग्री
- इ) प्रोबेटसाठी अर्जाचा मसुदा तयार करा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5706

[Total No. of Pages : 4

[6101]-75

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0905 : Law on Education

(2017 Pattern) (Semester -IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each questions in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss in detail Right to Education with constitutional and Judicial perspective.
- Q2)** Explain the various authorities and their powers provided under The Maharashtra Public Universities Act, 2016.
- Q3)** Discuss the Objectives and Application of the Maharashtra Prevention of Malpractices in Examination Act, 1982.
- Q4)** University Grants Commissions has different powers under the 1956 Act. Elaborate.
- Q5)** What is 'School Recognition' under The Right of Children to Free and Compulsory Education Act (RTE 2009)? Elaborate on the norms and standards to be followed by school for grant of recognition.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the procedure of trial of offences and rules relating to suspension, dismissal of the student under the Maharashtra Prohibition of Ragging Act, 1999.

Q7) Define University and examine the definition under UGC Act, 1956.

- Q8)** a) Define School under RTE 2009 Act
b) Education and Directive Principles of state policy

Q9) “Art 12 of the Constitution has greater impact & influence on the Educational Institutions in India.” Comment

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write a short notes (Any Three)

- a) Anti-Ragging Committee
b) Composition of University Grants Commission
c) National Commission for Minority Educational Institution Act, 2004.
d) Completion of Curriculum and Learning Outcome under The R.T.E. Act, 2009.
e) Authorities of Chancellor and vice chancellor.

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 10]

P5706

[6101]-75

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0905 : EDUCATION LAW

(2017 Pattern) (Semester -IX)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) निर्देशानुसार भाग- क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) संवैधानिक आणि न्यायिक दृष्टीकोनातून शिक्षणाच्या अधिकारावर तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.2) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, 2016 अंतर्गत प्रदान केलेले विविध प्राधिकरणे आणि त्यांचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.3) महाराष्ट्र परीक्षेतील गैरव्यवहार प्रतिबंधक कायदा, 1982 च्या उद्देश आणि अनुप्रयोगावर चर्चा करा.

प्र.4) 1956 च्या कायदानुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगांना वेगवेगळे अधिकार आहेत. विस्तृत करा.

प्र.5) बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम (RTE 2009) अंतर्गत 'शाळा मान्यता' म्हणजे काय? मान्यता प्रदान करण्यासाठी शाळेने पाळले जाणारे निकष आणि मानके स्पष्ट करा.

प्र.6) महाराष्ट्र प्रोहिबिशन ऑफ रॅगिंग कायदा, 1999 अंतर्गत विद्यार्थ्यांचे निलंबन, बडतर्फ करण्याच्या गुन्हांच्या खटल्याच्या प्रक्रियेची आणि नियमांची चर्चा करा.

प्र.7) विद्यापीठाची व्याख्या लिहा आणि UGC कायदा, 1956 अंतर्गत व्याख्या तपासा.

प्र.8) अ) RTE 2009 कायद्यांतर्गत शाळेची व्याख्या लिहा.

ब) संविधानातील मार्गदर्शक तत्वांचे शिक्षण विषयक धोरण स्पष्ट करा.

प्र.9) "राज्यघटनेच्या कलम 12 चा भारतातील शैक्षणिक संस्थांवर अधिक प्रभाव आणि परिणाम आहे." टिप्पणी करा.

प्र.10) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

अ) अँटी रॅगिंग समिती

ब) विद्यापीठ अनुदान आयोगाची रचना

क) राष्ट्रीय अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्था कायदा 2004.

ड) R.T.E. Act, 2009 अंतर्गत अभ्यासक्रम आणि शिक्षण परिणाम पूर्ण करणे

इ) कुलपती आणि कुलगुरू यांचे अधिकार

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5707

[Total No. of Pages : 4

[6101]-76

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern) (Semester -IX) (LO 0906)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 Marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 Marks.*
- 3) *Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 Marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) What is Residential Status under Income tax Act? Explain Tax incidence on Residential Status.

Q2) Explain the various heads of Income and Exemption provide under these heads under the Income Tax Act, 1961.

Q3) Discuss the power and functions of the Income Tax Authorities under Income Tax, 1961.

Q4) Explain in detail 101st Constitutional Amendment.

Q5) Explain the Income from other sources and give any five examples.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Define the Capital Gain and types of capital gain.

Q7) Elaborate Agriculture Income under Income Tax Act, of 1961.

Q8) Write a detailed note on GST Bill. Explain the need of GST in India.

Q9) Discuss the provisions relating to the payment of Tax, Interest, Penalty & other amounts under IGST Act, 2017.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on Any Three.

- a) Output Tax
- b) Place of Supply
- c) Aggregate Turnover
- d) Income under Income Tax Act.
- e) Capital Income and Capital Expenditure

Total No. of Questions : 10]

P5707

[6101]-76

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern) (Semester -IX) (LO 0906)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) आयकर कायद्यांतर्गत निवासी स्थिती काय आहे? निवासी स्थितीवरील कर घटना स्पष्ट करा.

प्र.2) आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत वा शीर्षकांतर्गत मिळकत आणि सूट प्रदान केलेल्या विविध शीर्षकांचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.3) प्राप्तिकर, 1961 अंतर्गत प्राप्तिकर प्राधिकरणांची शक्ती आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

प्र.4) 101 वी घटना दुरुस्ती तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.5) इतर स्रोतांकडून मिळणारे उत्पन्न स्पष्ट करा आणि कोणतीही पाच उदाहरणे द्या.

प्र.6) कॅपिटल गेन आणि कॅपिटल गेनचे प्रकार परिभाषित करा.

प्र.7) 1961 च्या आयकर कायद्यांतर्गत चिस्तृत कृषी उत्पन्न.

प्र.8) GST बिलावर तपशीलवार नोट लिहा. भारतात GST ची गरज स्पष्ट करा.

प्र.9) IGST कायदा, 2017 अंतर्गत कर, व्याज, दंड आणि इतर रक्कम भरण्याशी संबंधित तरतुदीची चर्चा करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा :

- अ) आउटपुट कर
- ब) पुरवठ्याचे ठिकाण
- क) एकूण उलाढाल
- ड) आयकर कायद्यांतर्गत उत्पन्न
- इ) भांडवली उत्पन्न आणि भांडवली खर्च

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5708

[Total No. of Pages : 4

[6101]-77

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LAW OF FORENSIC SCIENCE

(2017 Pattern) (Semester -IX) (LO 0907)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any Three questions from part-A. Each question carry 15 Marks.*
- 2) *Answer any Two questions from part-B. Each question carry 10 Marks.*
- 3) *Answer question no. 10 from part-C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

Answer the following questions in detail (Any Three):

[3×15=45]

Q1) Define Forensic Science? Explain its significance in Crime Scene Investigation.

Q2) What is Handwriting Analysis? Explain underlying principles for handwriting analysis, Judicial approach and evidentiary value of expert opinion on handwriting.

Q3) Explain Autopsy in detail.

Q4) Discuss Ballistics in detail.

Q5) What are cyber crimes? Explain various Cyber Crimes and Evidentiary value of Digital Evidence along with leading Cases.

P.T.O.

PART - B

Answer the following questions in detail (Any Two):

[2×10=20]

Q6) Explain Constitutional rights in the light of forensic science.

Q7) What are Lie Detection Techniques? Explain 'Narcoanalysis, and its application and utility along with Legal and Constitutional Status in India.

Q8) Discuss Fingerprint Forensics in detail.

Q9) Explain the Modern Techniques for Collection of Evidences and their Evidentiary value in the Court of law.

PART - C

Q10) Write short notes on the following. (Any Three)

[3×5=15]

- a) Forensic Detection Dogs
- b) Medical Evidences
- c) Questioned Documents
- d) S. 45 of Indian Evidence Act
- e) Inquest

Total No. of Questions : 10]

P5708

[6101]-77

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LAW OF FORENSIC SCIENCE

(2017 Pattern) (Semester -IX) (LO 0907)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

प्र.1) फॉरेंसिक सायन्सची व्याख्या करा. क्राइम सीन इन्व्हेस्टिगेशनमध्ये त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) हस्तलेखन विश्लेषण म्हणजे काय? हस्तलेखन विश्लेषण, न्यायिक दृष्टीकोन आणि हस्तलेखनावरील तज्ञांच्या मताचे स्पष्ट मूल्य यासाठी मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) शवविच्छेदन तपशीलवार सांगा.

प्र.4) बॅलिस्टिक्सवर तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.5) सायबर गुन्हे काय आहेत? अग्रगण्य प्रकरणांसह विविध सायबर गुन्हे आणि डिजिटल पुराव्याचे मूल्य स्पष्ट करा.

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

प्र.6) न्यायवैद्यक शास्त्राच्या प्रकाशात घटनात्मक अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.7) खोटे शोधण्याचे तंत्र काय आहेत? भारतातील कायदेशीर आणि घटनात्मक स्थितीसह 'नार्कोअॅनालिसिस' आणि त्याचा उपयोग आणि उपयोगिता स्पष्ट करा.

प्र.8) फिंगरप्रिंट फॉरेंसिक्सची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.9) पुरावे गोळा करण्यासाठी आधुनिक तंत्रे आणि कायद्याच्या न्यायालयात त्यांचे पुरावे मूल्य स्पष्ट करा.

प्र.10) खालील टिपा लिहा : (कोणतेही तीन)

- अ) फॉरेंसिक डिटेक्शन श्वान
- ब) वैद्यकीय पुरावे
- क) प्रश्नांकित कागदपत्रे
- ड) S.45 भारतीय पुरावा कायदा
- इ) चौकशी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5709

[Total No. of Pages : 4

[6101]-78

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO - 0908 : LAND LAWS - I

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each questions in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from part C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Define Apartment. What are the Contents of Declaration under The Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970?

Q2) State the provisions relating to Functions, Duties, Obligations and Liabilities of a Promoter from advertisement to completion of project under the Real Estate (Regulation & Development) Act, 2016?

Q3) Explain the Procedure relating to Registration of Agreement. What is the Effect of Non-Registration of Agreement under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963?

Q4) Explain Control of Development and use of Land included in Development Plans with legal provisions incorporated in The Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966.

Q5) Discuss in detail the grounds available to the landlord to evict his tenant under section 16 of the Act, 1999.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)** Who is Real Estate Agent? Discuss the Registration of real estate agents, procedure and consequences of non-registration.
- Q7)** What is Development Plan? Discuss the Contents of Development Plan under The Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966.
- Q8)** What are the special provisions in the Rent Control Act for Recovery of Possession in certain cases u/sec. 23 & 24 of the Act.
- Q9)** Explain the Rights & Liabilities of a flat-taker under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any three.

- a) Rights, duties and liabilities of allottees under RERA Act, 2016
- b) Standard Rent under the Maharashtra Rent Control Act, 1999
- c) Publication on web-site, effect under RERA Act, 2016
- d) Classification of Exemption under Maharashtra Rent Control Act, 1999
- e) Common areas and facilities under The Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970

Total No. of Questions : 10]

P5709

[6101]-78

B.A..LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO - 0908 : LAND LAWS - I

(2017 Pattern) (Semester -IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग- क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** अपार्टमेंटची व्याख्या करा. महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप ॲक्ट, 1970 अंतर्गत घोषणापत्रातील सामग्री काय आहे?
- प्र.2)** रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत जाहिरातीपासून ते प्रकल्प पूर्ण होईपर्यंत प्रवर्तकाची कार्ये, कर्तव्ये, दायित्वे आणि दायित्वे यासंबंधीच्या तरतुदी सांगा.
- प्र.3)** कराराच्या नोंदणीशी संबंधित प्रक्रिया स्पष्ट करा. महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॉट्स कायदा, 1963 अंतर्गत कराराची नोंदणी न केल्याचा काय परिणाम होतो?
- प्र.4)** महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 मध्ये समाविष्ट केलेल्या कायदेशीर तरतुदींसह विकास योजनांमध्ये समाविष्ट असलेल्या जमिनीचा विकास आणि त्वापर नियंत्रण स्पष्ट करा.
- प्र.5)** अधिनियम, 1999 च्या कलम 16 अंतर्गत घरमालकाला त्याच्या भाडेकरूला बाहेर काढण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या कारणांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.6) रिअल इस्टेट एजंट कोण आहे? रिअल इस्टेट एजंटची नोंदणी, प्रक्रिया आणि नोंदणी न केल्याने होणारे परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.7) विकास योजना म्हणजे काय? महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, 1966 अंतर्गत विकास आराखड्यातील घटकांची चर्चा करा.

प्र.8) भाडे नियंत्रण कायद्यात काही विशिष्ट प्रकरणांमध्ये/ सेकंद मध्ये ताबा वसूल करण्यासाठी कोणत्या विशेष तरतुदी आहेत. अधिनियमातील 23 आणि 24.

प्र.9) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॉट्स कायदा, 1963 अंतर्गत सदनिकाधारकाचे हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

- RERA कायदा, 2016 अंतर्गत वाटप करणाऱ्यांचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे
- महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत मानक भाडे
- वेब-साईटवर प्रकाशन, RERA कायदा, 2016 अंतर्गत प्रभाव
- महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत सूटचे वर्गीकरण
- महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप अक्ट, 1970 अंतर्गत सामान्य क्षेत्रे आणि सुविधा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P5710

[Total No. of Pages : 4

[6101]-79

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

**LO-0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA
(2017 Pattern) (Semester - IX)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each questions in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from part C as directed question No.10 is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Trace the historical origin of the Law of Sea and discuss the contribution of the UN conferences on the Law of Sea
- Q2)** Explain the Role of International and Intergovernmental organizations function in the area of space activity.
- Q3)** Critically Discuss the Concept of Sovereignty vis-a-vis freedom of Air over Air Space with reference to Case Laws.
- Q4)** Explain different kinds of International Treaties regulating Space Law.
- Q5)** Discuss the Development and Importance of Air Law in the context of International Jurisprudence.

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the Salient Features of Moon treaty, 1979.

Q7) Explain the Dispute Settlement Mechanism of International Civil Aviation Organization.

Q8) Discuss the fundamental principles of Space Law.

Q9) Discuss the efforts taken by International Community to demilitarization of the Outer Space.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short notes. (Any Three)

- a) Concept of Air Sovereignty
- b) Inventions in outer space
- c) Territorial Sea
- d) Contiguous Zone
- e) United Nations

Total No. of Questions : 10]

P5710

[6101]-79

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO-0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) समुद्र कायद्याच्या ऐतिहासिक उत्पत्तीचा शोध घ्या आणि संयुक्त राष्ट्रांच्या परिषदांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.2) अवकाश क्षेत्रातील आंतरराष्ट्रीय आणि आंतरसरकारी संस्थांच्या कार्याची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) सार्वभौमत्वाच्या संकल्पनेवर अवकाशावरील हवेच्या स्वातंत्र्याच्याबाबतीत कोटाच्या निकालांचे संदर्भ देऊन गंभीरपणे चर्चा करा.

प्र.4) अवकाश कायद्याचे नियमन करणाऱ्या विविध प्रकारच्या आंतरराष्ट्रीय करारांचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.5) आंतरराष्ट्रीय न्यायशास्त्राच्या संदर्भात वायु कायद्याचा विकास आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.

प्र.6) चंद्र करार, 1979 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.7) आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटनेची विवाद निपटारा यंत्रणा स्पष्ट करा.

प्र.8) अवकाश कायद्याच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा.

प्र.9) आंतरराष्ट्रीय समुद्रायाने बाह्य अवकाशाचे निशष्त्रीकरण करण्यासाठी घेतलेल्या प्रयत्नांची चर्चा करा.

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा :

- अ) हवाई सार्वभौमत्वाची संकल्पना
- ब) बाह्य अवकाशातील शोध
- क) प्रादेशिक समुद्र
- ड) संलग्न क्षेत्र
- इ) संयुक्त राष्ट्रसंघ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5711

[Total No. of Pages : 4

[6101]-80

B.A. LL.B. (Semester - X)

Fifth Year of Five Years Course

LC-1001 : THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any Three questions from Part-A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any Two questions from Part-B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer question no. 10 from part-C as directed. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** What is the underlying purpose of the Criminal Procedure Code, 1973 and how does it achieve justice in the criminal justice system?
- Q2)** Discuss the procedure of filing a Private complaint before the Magistrate under the Criminal Procedure Code, 1973.
- Q3)** How does the Criminal Procedure Code, 1973, deal with the bail process and what are the factors that the courts consider while granting bail to the accused?
- Q4)** Explain the provisions relating to plea bargaining under the Criminal Procedure Code, 1973 and discuss its advantages and disadvantages.
- Q5)** Discuss the provisions relating to security for keeping peace and for good behavior under the Criminal Procedure Code, 1973.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Critically examine the provisions relating to appeals and revisions under the Criminal Procedure Code, 1973 and discuss the powers and duties of the appellate and revisional courts.
- Q7)** Define an arrest and explain the procedure of arrest under the Criminal Procedure Code, 1973.
- Q8)** What is first Information report? Discuss the evidentiary value of FIR. Does delay in filing an FIR affect on Prosecution?
- Q9)** Explain about the object and application of the probation of Offenders Act 1958 and power of Court to release certain offenders after admonition.

PART - C

Q10) Write short notes on any THREE : **[3 × 5 = 15]**

- a) Court of session
- b) Charge
- c) Cognizable offence
- d) Victim
- e) Inquiry

***

[6101]-80

B.A. LL.B. (Semester - X)

Fifth Year of Five Years Course

LC-1001 : फौजदारी प्रक्रिया संहिता

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग-क पासून प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 चा मूळ उद्देश काय आहे आणि ती फौजदारी न्याय व्यवस्थेत न्याय मिळविण्यासाठी कश्याप्रकारे सहाय्यभूत होते?
- प्रश्न 2) दंडाधिकार्यांसमोर खाजगी तक्रार दाखल करण्याच्या प्रक्रियेची फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत चर्चा करा.
- प्रश्न 3) क्रिमिनल प्रोसिजर कोड, 1973, अंतर्गत नमूद केलेली जामीन प्रक्रिया स्पष्ट करा आणि आरोपींना जामीन देताना न्यायालये कोणत्या घटकांचा विचार करतात?
- प्रश्न 4) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत प्ली बार्गेनिंगशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा आणि त्याचे फायदे आणि तोटे चर्चा करा.
- प्रश्न 5) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत शांतता राखण्यासाठी आणि चांगल्या वर्तनासाठी सुरक्षेशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

- प्रश्न 6) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत अपील आणि पुनरावृत्ती संबंधित तरतुदींचे गंभीरपणे परीक्षण करा आणि अपील आणि पुनरावृत्ती न्यायालयांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 7) अटकेची व्याख्या करा आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत अटकेची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) प्रथम माहिती अहवाल म्हणजे काय? एफआयआरच्या साक्ष्य मूल्याची चर्चा करा. एफआयआर दाखल करण्यास उशीर झाल्यामुळे अभियोगावर (प्रॉसिक्यूशन) परिणाम होतो का?
- प्रश्न 9) प्रोबेशन ऑफ ऑफेन्डर्स ऍक्ट 1958 चा उद्देश आणि प्रयुक्ती (अप्लिकेशन) तसेच गुन्हेगारांना समज देऊन सोडून देण्याच्या न्यायालयाच्या अधिकाराबद्दल स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) सत्र न्यायालय
- ब) आरोप
- क) दखलपात्र गुन्हा
- ड) बळी
- इ) चौकशी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5803

[Total No. of Pages : 4

[6101]-81

B.A. LL.B.

**Fifth Year of Five Year Law Course
LC - 1002 : ADMINISTRATIVE LAW
(2017 Pattern) (Semester - X) (Revised)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part - A. Each question in part - A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part - B. Each question in part - B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part - C. Each question in part - C is for 05 marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Comment on 'Administrative Law has been characterised as the most outstanding legal development of the twentieth century'.
- Q2) What is the concept of Delegated Legislation? Discuss in brief the Safeguards and Controls on delegated legislation.
- Q3) Discuss the necessary ingredients of the rule of fair hearing with the help of appropriate judicial pronouncements.
- Q4) Explain the Tortious Liability of the State with the help of landmark judicial decisions.
- Q5) What do you mean by Administrative Discretion? Elaborate the grounds of Judicial Review of Administrative Discretion.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) 'Ombudsman is a Parliamentary Commissioner for administration'. Discuss this statement in the light of Lokpal and Lokayuktas Act, 2013.
- Q7) Critically examine the governmental privileges in legal proceedings.

P.T.O.

Q8) What is Right to Information? Discuss in detail the types of information which are exempted from the purview of the Right to Information Act, 2005.

Q9) Critically comment on the Legislative and Governmental Control over Corporations and public undertaking.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short note on (Any Three)

- a) Writ of Certiorari
- b) Rule of Law
- c) Types of delegated legislation
- d) Right to counsel
- e) Central Vigilance Commission

Total No. of Questions : 10]

P-5803

[6101]-85

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course

LC - 1002 : प्रशासकीय कायदा

(2017 Pattern) (Semester - X) (Revised)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) 'प्रशासकीय कायदा हा विसाव्या शतकातील सर्वात उल्लेखनीय कायदेशीर विकास म्हणून दर्शविण्यात आला आहे. टिप्पणी करा.
- प्रश्न 2) डेलिगेटेड लेजिस्लेशनची संकल्पना काय आहे? नियुक्त केलेल्या कायदांचरील संरक्षण आणि नियंत्रणांची थोडक्यात चर्चा करा.
- प्रश्न 3) योग्य न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने निष्पक्ष सुनावणीच्या नियमाच्या आवश्यक घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) ऐतिहासिक न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने राज्याचे कडोर दायित्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) प्रशासकीय विवेकबुद्धी म्हणजे काय? प्रशासकीय विवेकाच्या न्यायिक पुनरावलोकनाचे कारण स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** लोकपाल हा प्रशासक संसदीय असतो. लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदा, 2013 ला अनुसरून या विधानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** कायदेशीर कार्यवाहीमधील सरकारी विशेषाधिकारांचे गंभीरपणे परीक्षण करा.
- प्रश्न 8)** माहितीचा अधिकार म्हणजे काय? माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005 च्या कक्षेतून वगळलेल्या माहितीच्या प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** कॉर्पोरेशन आणि सार्वजनिक उपक्रमांवरील विधायी आणि सरकारी नियंत्रण यावर टीकात्मक टिप्पणी करा.

- प्रश्न 10)** (कोणत्याही तीन वर) संक्षिप्त टीप लिहा.
- अ) प्रमाणपत्र (सर्टिओरी) प्राधिलेख
- ब) कायद्याचे राज्य
- क) नियुक्त कायदे प्रकार
- ड) समुपदेशन करण्याचा अधिकार
- इ) केंद्रिय दक्षता आयोग

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5712

[Total No. of Pages : 4

[6101]-82
B.A. LL.B.
(Fifth Year of Five Year Law Course)
LC - 1003 : COMPANY LAW
(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss the term Corporate Personality in the light of decision given in Saloman v. Saloman & Co. Ltd.
- Q2)** Discuss the role of promoter in the Formation of a Company. Whether pre-incorporation Contracts are binding on the company?
- Q3)** The Doctrine of Indoor Management had its genesis in the case Royal British Bank v. Turquand. Explain the Doctrine with the help of cases.
- Q4)** Explain the provisions relating to Winding up process by Tribunal under the Companies Act, 2013
- Q5)** Explain the Role of Directors in the Management and Administration of Company under the Companies Act, 2013.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Define Share and Share Capital. Discuss the law relating to Issue, Allotment, and Transfer of Shares.
- Q7)** Discuss the provisions relating to various types of meetings to be conducted under the Companies Act, 2013.

P.T.O.

Q8) Explain the meaning of Oppression and Mismanagement. Discuss the role and powers of tribunal in preventing Oppression and Mismanagement in a company.

Q9) Define Debentures. Explain the characteristics and different kinds of Debentures.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short Notes on (Any Three) :

- a) Reconstruction and Amalgamation
- b) Accounts and Audit of Company
- c) Doctrine of Ultra vires
- d) Constitution of NCLT & Appellate Tribunal
- e) Kinds of Prospectus

Total No. of Questions : 10]

P-5712

[6101]-82

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LC - 1003 : COMPANY LAW

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) उत्तर द्या भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) उत्तर द्या भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) उत्तर द्या भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्न. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) सालोमन वि. सलोमन अँड कंपनी लिमिटेड मध्ये दिलेल्या निर्णयाच्या प्रकाशात कॉर्पोरेट व्यक्तिमत्व या शब्दाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) कंपनीच्या निर्मितीमध्ये प्रवर्तकाच्या भूमिकेची चर्चा करा. प्री. - कॉर्पोरेशन कॉन्ट्रॅक्ट कंपनीवर बंधनकारक आहेत का?
- प्रश्न 3) रॉयल ब्रिटीश बँक विरुद्ध टर्कांड या प्रकरणात इनडोअर मॅनेजमेंटच्या सिद्धांताची उत्पत्ती होती. केसांच्या मदतीने सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत न्यायाधिकरणाद्वारे समामी प्रक्रियेशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत कंपनीच्या व्यवस्थापन आणि प्रशासनातील संचालकांची भूमिका स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** शेअर आणि शेअर कॅपिटल परिभाषित करा. शेअर्स जारी करणे, वाटप करणे आणि हस्तांतरणाशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत आयोजित केल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या बैठकांशी संबंधित तरतुदींवर चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** दडपशाही आणि गैरव्यवस्थापन याचा अर्थ स्पष्ट करा. कंपनीतील दडपशाही आणि गैरव्यवस्थापन रोखण्यासाठी न्यायाधिकरणाची भूमिका आणि अधिकार यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** डिबेंचर्सची व्याख्या करा. डिबेंचर्सची वैशिष्ट्ये आणि विविध प्रकार स्पष्ट करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

- प्रश्न 10)** कोणत्याही तीन वर लहान नोट्स लिहा.
- अ) पुनर्रचना आणि एकत्रीकरण
- ब) कंपनीचे लेखा आणि लेखापरीक्षण
- क) अल्ट्रा वायर्सची शिकवण
- ड) एनसीएलटी आणि अपीलॉय न्यायाधिकरणाची रचना
- इ) प्रॉस्पेक्टसचे प्रकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5713

[Total No. of Pages : 4

[6101]-83

B.A. LL.B. - V (Semester - X)
Fifth Year of Five Year Law Course
LG-1005 : ELECTION LAW
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss composition, powers and functions of election commission.

Q2) Analyze the historical perspective of election system in India in light of concept of democracy.

Q3) Explain then provisions with respect to allotment of symbols and disputes relating to allotment of symbols and the role of election commission pertaining to it.

Q4) Critically evaluate provisions relating to poll under Representation of Peoples Act 1951. Comment on role of media with respect to exit poll.

Q5) Discuss election reforms with respect to anti-defection laws in light of Kihota Hollohon v. Zachilhu, AIR 1993 SC 412.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the provisions relating right to vote and special procedure of for voting for certain classes of persons under The Representation of the People Act, 1951.
- Q7)** Discuss provisions related to Presentation of nomination paper and requirements for a valid nomination.
- Q8)** What is Political Party? What are the conditions for recognition and continuation of National and State political party?
- Q9)** Explain the provisions relating to nomination. What is the procedure of scrutiny of nomination?

PART - C

Q10) Write Short Notes on (Any Three): **[3 × 5 = 15]**

- a) Language, Form and manner of preparation of electoral rolls
- b) Indira Nehru Gandhi v. Raj Narain, AIR 1975 SC 2299
- c) Jurisdiction of High Court in election petitions
- d) Importance of Independence of Election commission
- e) Disclosure of information by candidate

Total No. of Questions : 10]

P-5713

[6101]-83

B.A. LL.B. - V (Semester - X)
Fifth Year of Five Year Law Course

LO-1005 : निवडणूक कायदा
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** निवडणूक आयोगाची रचना, अधिकार आणि कार्य यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** लोकशाही संकल्पनेच्या प्रकाशात भारतातील निवडणूक पद्धतीच्या ऐतिहासिक दृष्टिकोनाचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3)** त्यानंतर चिन्ह वाटपाच्या संदर्भात तरतुदी आणि चिन्ह वाटपाशी संबंधित वाद आणि त्यासंबंधी निवडणूक आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** लोकप्रतिनिधी कायदा 1951 अंतर्गत मतदानाशी संबंधित तरतुदींचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा. एक्झिट पोलच्या संदर्भात मीडियाच्या भूमिकेवर टिप्पणी करा.
- प्रश्न 5)** किहोता होलोहोन वि. झचिल्हू AIR 1993 SC 412 च्या प्रकाशात पक्षांतर विरोधी कायदांच्या संदर्भात निवडणूक सुधारणांची चर्चा करा.

- प्रश्न 6) लोकप्रतिनिधी कायदा 1951, अंतर्गत काही विशिष्ट वर्गांच्या व्यक्तींसाठी मतदानाचा अधिकार आणि मतदानाची विशेष प्रक्रिया यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) नामनिर्देशनपत्राच्या सादरीकरणाशी संबंधित तरतुदी आणि वैध नामांकनासाठीच्या आवश्यकतांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) राजकीय पक्ष म्हणजे काय? राष्ट्रीय आणि राज्य राजकीय पक्ष ओळखण्यासाठी आणि चालू ठेवण्यासाठी कोणत्या अटी आहेत?
- प्रश्न 9) नामांकनाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा. नामांकन छाननीची प्रक्रिया काय आहे?

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन वर लहान नोट्स लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) भाषा, फॉर्म आणि मतदार साद्या तयार करण्याची पद्धत
- ब) इंदिरा नेहरू गांधी वि. राज नारायण AIR 1975 SC 2299
- क) निवडणूक याचिकांमध्ये उच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र
- ड) निवडणूक आयोगाच्या स्वातंत्र्याचे महत्त्व
- इ) उमेदवाराद्वारे माहितीचे प्रकटीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5714

[Total No. of Pages : 4

[6101]-84

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course

LO - 1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAW

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define the term corporate person. Discuss the insolvency resolution process for Corporate Persons under The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q2) Discuss the objects and application of the Insolvency and Bankruptcy Code, 2016. Trace the Historical development of insolvency and bankruptcy laws in India.
- Q3) Explain the term "Liquidator". Discuss the power and duties of Liquidator under the Insolvency and Bankruptcy Code 2016.
- Q4) Describe the provisions related to inspection and investigation under the Code.
- Q5) Explain the interrelationship between The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016 and other Legislations in India.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Define the term Creditor. Explain the provisions provided in the code relating to penalties for the offences committed by Creditor.
- Q7)** Elaborate the provisions related to fast track corporate insolvency resolution process. Describe the insolvency resolution process for individuals.
- Q8)** Explain UNCITRAL Model Law on Cross Border Insolvency.
- Q9)** Explain the provisions related to Appeals under the Code.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on :

- a) Financial service
- b) Financial information
- c) Core services
- d) Offences By the bankrupt
- e) Information utilities

Total No. of Questions : 10]

P-5714

[6101]-84

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course

LO - 1006 : दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कायदा

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कॉर्पोरेट व्यक्ती या शब्दाची व्याख्या करा. दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कोड, 2016 अंतर्गत कॉर्पोरेट व्यक्तींसाठी दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 च्या वस्तू आणि अनुप्रयोगावर चर्चा करा. भारतातील दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.
- प्रश्न 3) “लिक्विडेटर” या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा. दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कोड 2016 अंतर्गत लिक्विडेटरची शक्ती आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) संहितेच्या अंतर्गत तपासणी आणि तपासणीशी संबंधित तरतुदींचे वर्णन करा.
- प्रश्न 5) दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 आणि भारतातील इतर कायदे यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) क्रेडिटर या शब्दाची व्याख्या करा. कर्जदाराने केलेल्या गुन्ह्यांसाठी दंडांशी संबंधित कोडमध्ये दिलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) फास्ट ट्रॅक कॉर्पोरेट दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेशी संबंधित तरतुदी विस्तृत करा. व्यक्तींसाठी दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 8) क्रॉस बॉर्डर दिवाळखोरीवर UNCITRAL मॉडेल कायदा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) संहितेच्या अंतर्गत अपीलांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) टिपा लिहा.
- अ) आर्थिक सेवा
- ब) आर्थिक माहिती
- क) मुख्य सेवा
- ड) दिवाळखोरांचे गुन्हे
- इ) माहिती उपयुक्तता

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5715

[Total No. of Pages : 4

[6101]-85
Fifth Year B.A. LL.B.
Fifth Year of Five Year Law Course
LO - 1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE
SYSTEM
(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in part C is for 05 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Describes various rights of accused with the help of constitutional & statutory provisions in India.
- Q2)** Provide an overview of an impact of International Criminal Justice on Comparative Criminal Justice system.
- Q3)** Elaborate and compare various provisions of adversarial trial in England and India.
- Q4)** Is Jury System still prevalent in India? Justify with relevant case-laws.
- Q5)** Write a critical note on Plea Bargaining System in America and India.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the various rules relating to prosecution and pre trial justice in Netherland & America.
- Q7)** Whether Death Penalty to be eradicated in recent scenario? Explain with Human Rights perspective.

P.T.O.

Q8) Enumerate various rules of Policing & Crime control.

Q9) Explain Transnational and Global Policing with special reference to Interpol, Europol, UNPOL, UNODC.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes.

- a) Policing corruption
- b) Power of investigation agencies
- c) Pre trial custody in law and practices.
- d) Rights of Victims
- e) Impact of Comparative Criminal Justice on Indian Criminal Law.

Total No. of Questions : 10]

P-5715

[6101]-85

Fifth Year B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course

LO - 1067 : तुलनात्मक आपराधिक न्याय प्रणाली

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) उत्तर द्या भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्न. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) भारतामध्ये घटनात्मक आणि वैधानिक तरतुदींच्या मदतीने आरोपीच्या विविध अधिकारांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2) तुलनात्मक न्याय व्यवस्था गुन्हेगारावर आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायाच्या प्रभावाचे विहंगावलोकन प्रदान करा.
- प्रश्न 3) इंग्लंड आणि भारतातील विरोधी खटल्याच्या विविध तरतुदी विस्तृत करा आणि त्यांची तुलना करा.
- प्रश्न 4) भारतात अजूनही ज्युरी पद्धत प्रचलित आहे का? संबंधित केस-कायद्यांसह न्याय ठरवा.
- प्रश्न 5) अमेरिका आणि भारतातील प्ली बार्गेनिंग सिस्टीमवर एक गंभीर टीप लिहा.

- प्रश्न 6) नेदरलँड आणि अमेरिकेतील खटला आणि खटलापूर्व न्यायाशी संबंधित विविध नियमांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 7) अलीकडच्या परिस्थितीत फाशीची शिक्षा रद्द केली जाईल की नाही? मानवी हक्कांसह दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) पोलिसिंग आणि पुन्हा नियंत्रणाचे विविध नियम सांगा.
- प्रश्न 9) इंटरपोल, युरोपोल, UNPOL, UNODC यांच्या विशेष संदर्भात ट्रान्सनॅशनल आणि ग्लोबल पोलिसिंग स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा.
- अ) पोलिसिंग भ्रष्टाचार
- ब) तपास यंत्रणांची शक्ती
- क) कायदा आणि पद्धतींमध्ये चाचणीपूर्व कोठडी
- ड) पीडितांचे हक्क
- इ) भारतीय फौजदारी कायद्यावर तुलनात्मक फौजदारी न्यायाचा प्रभाव

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5716

[Total No. of Pages : 4

[6101]-86

B.A. LL.B. (Semester - X)
(Fifth Year of Five Year Law Course)
LO 1008 : Land Laws - II
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each for 15 Marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each for 10 Marks.*
- 3) *Write three short notes from Part-C. Each for 05 Marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Answer the following questions in detail (Any Three) : **[3 × 15 = 45]**

- Q1)** What are the Powers and Duties of Agricultural Land Tribunal under The Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948?
- Q2)** How are the boundaries fixed and demarcated under The Land Revenue Code? What is the effect of settlement of boundary?
- Q3)** What is Tillers Day? State the provision when a tenant shall be deemed purchaser of land with reference to Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948.
- Q4)** Discuss the powers and duties of Land Revenue Officers under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q5)** Define land and explain the provisions relating to prohibition on holding land in excess of ceiling area under the Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961.

P.T.O.

PART - B

Answer the following questions in detail (Any Two) : [2 × 10 = 20]

- Q6)** Write a detailed note on assessment and settlement of Land Revenue of Lands used for agricultural purposes.
- Q7)** Define 'Mamlatdar' and explain the jurisdiction and powers of the Mamlatdar Court.
- Q8)** What are Records of Rights? What particulars are required to be included in the Records of Rights? How far are entries in the Record of Rights presumed to be correct?
- Q9)** Discuss the provisions of the Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948 relating to landlord's right to terminate tenancy for personal cultivation and non agricultural purpose.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short Notes (Any Three) :

- a) Wajib-ul-arz
- b) Transfer to non-agriculturist for bonafide industrial use.
- c) Land held by family unit
- d) Distribution of surplus land
- e) Restriction on partition of land

❧❧❧

Total No. of Questions : 10]

P-5716

[6101]-86

B.A. LL.B. (Semester - X)
(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO 1008 : जमीन कायदे - II

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकी 15 गुणांसाठी.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकी 10 गुणांसाठी.
- 3) भाग-क मधील तीन टिपा लिहा. प्रत्येकी 05 गुणांसाठी.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या (कोणतेही तीन)

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** महाराष्ट्र भाडेकरार आणि शेतजमीन अधिनियम, 1948 अंतर्गत कृषी जमीन न्यायाधिकरणाचे अधिकार आणि कर्तव्ये काय आहेत?
- प्रश्न 2)** जमीन महसूल संहिते अंतर्गत सीमा कशा निश्चित केल्या जातात आणि सीमांकित केल्या जातात? सीमारेषेच्या सेटलमेंटचा काय परिणाम होतो?
- प्रश्न 3)** कृषक दिवस (टिलर्स डे) म्हणजे काय? महाराष्ट्र भाडेकरू आणि शेतजमीन अधिनियम, 1948 च्या संदर्भात भाडेकरूला जमीन खरेदीदार केव्हा समजले जाईल याची तरतूद सांगा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत जमीन महसूल अधिकाऱ्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** जमिनीची व्याख्या करा आणि महाराष्ट्र शेतजमिनी (होल्डिंगची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत कमाल मर्यादपेक्षा जास्त जमीन धारण करण्यावर बंदी घालण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - ब

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या (कोणतेही दोन)

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) कृषी प्रयोजनांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या जमिनीच्या जमीन महसुलाचे मूल्यांकन आणि सेटलमेंट यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 7) 'मामलतदार' ची व्याख्या करा आणि मामलतदार न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) अधिकारांचे रेकॉर्ड काय आहेत? अधिकारांच्या नोंदीमध्ये कोणते तपशील समाविष्ट करणे आवश्यक आहे? रेकॉर्ड ऑफ राइट्समधील नोंदी कितपत योग्य असल्याचे गृहित धरले जाते?
- प्रश्न 9) महाराष्ट्र भाडेकरार आणि शेतजमीन अधिनियम, 1948 मधील जमीनमालकाच्या वैयक्तिक शेती आणि बिगर कृषी हेतूसाठी भाडेकरार संपुष्टात आणण्याच्या अधिकाराशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) वाजिब-उल-अर्ज
- ब) बिगरशेती वास्तविक औद्योगिक वापरासाठी कडे हस्तांतरित
- क) कुटुंबाच्या ताब्यात असलेली जमीन
- ड) अतिरिक्त जमिनीचे वितरण
- इ) जमिनीच्या विभाजनावर निर्बंध

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-5717

[Total No. of Pages : 4

[6101]-87

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO-1009 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part - A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part - B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any 3 questions from Part - C. Each question in Part - C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the Martens Clause and applicability of International Humanitarian Law. Trace the historical development of International Humanitarian Law.
- Q2)** Write a note on Wounded, The Sick, the Shipwrecked. Discuss the provisions of The Second Geneva Convention Protects Wounded, Sick and Shipwrecked Military Personnel at Sea During War, 1949.
- Q3)** Discuss the Meaning and Definition of Refugee under various International Documents. Enumerate the Difference between Refugees and Internally Displaced Persons.
- Q4)** Explain the provisions relating to protection of Refugee at national level. Critically analysis the Role of Indian Government in Protecting rights of Refugees.
- Q5)** Write a note on War Crimes Tribunals. Analysis the Judicial Decisions in International Military Tribunal at Nuremberg.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** International humanitarian law is a branch of international law.- Explain
- Q7)** Write a note on New Methods of Warfare and limitations on its applicability according to International humanitarian law.
- Q8)** Role of UNHCR in the Protection and Promotion of Refugee Rights.
- Q9)** Discuss the provisions relating to Protection of Women and Children in various international instruments.

PART - C

Q10) Write short notes on :

[3 × 5 = 15]

- a) IHL and Terrorism
- b) Special Court for Sierra Leone
- c) Private Military Contractors
- d) Extradition of Refugee
- e) Medical, Religious and Relief Personnel

⌘⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 10]

P-5717

[6101]-87

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO-1009 : मानवतावादी आणि निर्वासित कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** मार्टेन्सक्लॉज आणि आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याची लागूता स्पष्ट करा. आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा द्या.
- प्रश्न 2)** जखमी, आजारी, जहाज कोसळलेले यावर एक टीप लिहा. युद्ध, 1949 दरम्यान समुद्रात जखमी, आजारी आणि जहाजाचा नाश झालेल्या लष्करी कर्मचाऱ्यांचे संरक्षण करणारे द्वितीय जिनिव्हा अधिवेशनातील तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** विविध आंतरराष्ट्रीय दस्तावेजांतर्गत निर्वासिताचा अर्थ आणि व्याख्या यावर चर्चा करा. निर्वासित आणि अंतर्गत विस्थापित व्यक्ती यांच्यातील फरक मोजा.
- प्रश्न 4)** राष्ट्रीयस्तरावर निर्वासितांच्या संरक्षणाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा. निर्वासितांच्या हक्कांचे संरक्षण करण्यासाठी भारत सरकारच्या भूमिकेचे गंभीर पणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5)** युद्धगुन्हे न्यायाधिकरणावर एक टीपा लिहा. न्युरेमबर्ग येथील आंतरराष्ट्रीय लष्करी न्यायाधिकारणातील न्यायिक निर्णयांचे विश्लेषण.

- प्रश्न 6) आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायदाही आंतरराष्ट्रीय कायद्याची शाखा आहे. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायदानुसार युद्धाच्या नवीन पद्धती आणि त्याच्या लागू होण्यावरील मर्यादा यावर एक टीप लिहा.
- प्रश्न 8) निर्वासित अधिकारांचे संरक्षण आणि संवर्धन यामध्ये UNHCR ची भूमिका.
- प्रश्न 9) विविध आंतरराष्ट्रीय साधनांमध्ये महिला आणि बालकांच्या संरक्षणाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

प्रश्न 10) टिपा लिहा :

[3 × 5 = 15]

- अ) IHL आणि दहशतवाद
- ब) सिएरालिओनसाठी विशेष न्यायालय
- क) खाजगीलष्करी कंत्राटदार
- ड) निर्वासितांचे प्रत्यार्पण
- इ) वैद्यकीय, धार्मिक आणि मदत कर्मचारी

